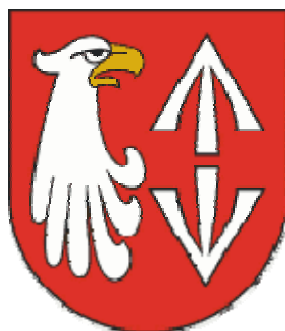


Załącznik do Uchwały nr 96/XIV/2007  
Rady Powiatu Grodziskiego  
z dnia 20 grudnia 2007r.

## **Rada i Zarząd Powiatu Grodziskiego**

# **STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO**



Grodzisk Mazowiecki, listopad 2007 r.

---

STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO  
NA LATA 2004 - 2013

---

**SPIS TREŚCI:****1. WSTĘP**

|  |   |
|--|---|
| 1.1. UWAGI OGÓLNE.....                                     | 5 |
| 1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY STRATEGII.....                    | 7 |
| 1.3. METODOLOGIA I PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ.....        | 8 |
| 1.4. DOKUMENTY STANOWIĄCE BAZĘ DO PRACY NAD STRATEGIĄ..... | 9 |

**2. PROFIL SPOŁECZNO GOSPODARCZY POWIATU GRODZISKIEGO**

|  |           |
|--|-----------|
| <b>2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO.....</b> | <b>10</b> |
| 2.1.1. POŁOŻENIE POWIATU GRODZISKIEGO.....                   | 10        |
| 2.1.2. POWIERZCHNIA POWIATU GRODZISKIEGO.....                | 13        |

**2.2. PROFIL DEMOGRAFICZNY**

|   |    |
|---|----|
| 2.2.1. INFORMACJE OGÓLNE.....                         | 14 |
| 2.2.2. STRUKTURA LUDNOŚCI.....                        | 15 |
| 2.2.3. LUDNOŚĆ GMIN POWIATU GRODZISKIEGO.....         | 22 |
| 2.2.4. ANALIZA DYNAMIKI ZMIAN LICZBY MIESZKAŃCÓW..... | 23 |

**2.3. PROFIL GOSPODARCZY**

|   |    |
|---|----|
| 2.3.1. ANALIZA RYNKU PRACY.....                     | 28 |
| 2.3.2. STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH..... | 33 |
| 2.3.3. FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU.....       | 41 |
| 2.3.4. GOSPODARSTWA DOMOWE .....                    | 44 |
| 2.3.5. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W POWIECIE.....            | 44 |
| 2.3.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....               | 48 |
| 2.3.7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO.....                   | 51 |

**2.4. PROFIL SPOŁECZNY**

|  |    |
|--|----|
| 2.4.1. EDUKACJA.....                   | 56 |
| 2.4.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE..... | 63 |
| 2.4.3. SPORT I OBIEKTY SPORTOWE .....  | 65 |
| 2.4.4. KULTURA.....                    | 69 |
| 2.4.5. ORGANIZACJE SPOŁECZNE.....      | 72 |
| 2.4.6. TURYSTYKA.....                  | 72 |

**2.5. ŚRODOWISKO NATURALNE**

|   |    |
|---|----|
| 2.5.1. OCHRONA ŚRODOWISKA.....                                    | 74 |
| 2.5.2. WALORY PRZYRODNICZE I KONSERWATORSKA OCHRONA PRZYRODY..... | 75 |

**2.6. ADMINISTRACJA I SŁUŻBY PUBLICZNE**

|                                     |    |
|-------------------------------------|----|
| 2.6.1. ADMINISTRACJA POWIATOWA..... | 78 |
| 2.6.2. POLICJA.....                 | 80 |
| 2.6.3. STRAŻ POŻARNA.....           | 83 |
| 2.6.4. SŁUŻBA ZDROWIA.....          | 88 |

## **2.7. BUDŻET POWIATU**

|                            |    |
|----------------------------|----|
| 2.7.1. BUDŻET POWIATU..... | 90 |
|----------------------------|----|

## **3. ANALIZA SWOT**

|                                     |     |
|-------------------------------------|-----|
| 3.1. UWAGI OGÓLNE.....              | 93  |
| 3.2. TABELE ANALIZY SWOT.....       | 94  |
| 3.3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT..... | 102 |

## **4. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU GRODZISKIEGO**

|                                 |     |
|---------------------------------|-----|
| 4.1. UWAGI OGÓLNE.....          | 103 |
| 4.2. MISJA i WIZJA POWIATU..... | 104 |

### **4.3. CELE I ZADANIA POWIATU**

|   |     |
|---|-----|
| 4.3.1. ROZWÓJ I POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIOWYCH SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ..... | 106 |
| 4.3.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACJI.....           | 111 |
| 4.3.3. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZASOBÓW LUDZKICH.....              | 116 |

### **4.4. MONITORING**

|                       |     |
|-----------------------|-----|
| 4.4.1. WSKAŹNIKI..... | 118 |
|-----------------------|-----|

## **5. PODSUMOWANIE**

|  |     |
|--|-----|
| 5.1. UWAGI DOTYCZĄCE PRZEBIEGU PRAC NAD STRATEGIĄ..... | 119 |
|--|-----|

---

# 1. WSTĘP

## 1.1. UWAGI OGÓLNE

W istniejącym w chwili obecnej systemie jednostek samorządu terytorialnego powiaty stanowią istotne ogniwo administracji samorządowej. Szereg ustaw, w szczególności ustawa o samorządzie powiatowym przekazały im wiele kompetencji mających duży wpływ na rozwój społeczności lokalnych zarówno w aspekcie gospodarczym jak i społecznym.

W chwili akcesji do struktur Unii Europejskiej szczególnego znaczenia nabiera konieczność przygotowania dokumentu dotyczącego długoterminowych planów działania powiatu ujętych w ramy Strategii Rozwoju Powiatu.

Zrównoważony rozwój powiatu osiągnąć można między innymi dzięki strategicznemu zaplanowaniu celów i projektów, a następnie konsekwentnym wdrażaniu ich w życie.

Strategia rozwoju powiatu pozwala na długoletnie planowanie działań w powiecie oraz ma niebagatelny wpływ na możliwości skutecznego zarządzania powiatem jak również korzystania z funduszy unijnych. Przy ocenie wniosków bada się między innymi, czy w danej jednostce samorządu terytorialnego istnieje strategia oraz na ile konkretny projekt, który ma uzyskać wsparcie ze środków unijnych realizuje założone w strategii cele. W wielu przypadkach strategia rozwoju powiatu odpowiadająca wymogom stawianym tego rodzaju opracowaniom służy jako tak zwana strategia rozwoju lokalnego, którą dołączyć należy do aplikacji składanych w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego.

Warto również dodać, iż strategia rozwoju powiatu, jako merytoryczne opracowanie diagnostyczno-planistyczne pozwala uporządkować i usystematyzować aktywność powiatu w perspektywie 10 lat. Strategia rozwoju przewidziana jest do realizacji na okres od 2004 do 2013 r. Takie ustalenie horyzontu czasowego wiąże się ściśle z uwarunkowaniami wynikającymi z przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Podstawową metodą działania instytucji unijnych jest tak zwane długoletnie programowanie. W Unii Europejskiej przyjęty okres programowania wynosi siedem lat. Poprzedni okres programowania zakończył się w 2006r.

Kolejny okres programowania obejmuje lata 2007-2013. Z tego względu pożądane jest skorelowanie horyzontu czasowego Strategii Rozwoju Powiatu ze standardami europejskimi.

Należy przy tym zaznaczyć, iż Strategia jako dokument mający otwarty charakter wymaga okresowej oceny i dokonywania ewentualnych modyfikacji. Otwartość dokumentu oznacza elastyczność oraz podatność na korekty i modyfikacje. Z drugiej strony Strategia wyznacza pewne generalne ramy działania, określając w sposób dostatecznie sztywny misję i wizję Powiatu. Potencjalne zmiany merytorycznych postanowień Strategii w żadnym wypadku nie mogą jednak naruszać jej podstaw jakimi są misja powiatu i strategiczne cele.

Niezbędnym wymogiem właściwie przygotowanej Strategii musi być opracowanie jej od podstaw na użytek Powiatu Grodziskiego z uwzględnieniem lokalnych wymogów, potrzeb i możliwości przy zachowaniu schematu i wzorcowych wymogów formalnych strategii rozwoju lokalnego.

---

## 1.2. ZAKRES PRZEDMIOTOWY STRATEGII

Strategia Rozwoju Powiatu Grodziskiego składa się z dwóch części. Pierwsza ma charakter analityczno-diagnostyczny – „*Profil Społeczno-Gospodarczy Powiatu*”, a druga planistyczno-projekcyjny – „*Strategia Rozwoju*” sensu stricto.

W ramach pierwszej części zgromadzono i usystematyzowano informacje tworzące wieloaspektowy obraz społeczno-gospodarczy Powiatu. Osobne rozdziały poświęcono ogólnej charakterystyce Powiatu, analizie demograficznej, społecznej oraz ekonomiczno-gospodarczej.

W poszczególnych rozdziałach znalazły się szczegółowe informacje na temat struktury ludności, ruchów demograficznych, rynku pracy, przedsiębiorczości, edukacji, ochrony zdrowia, kultury, służb publicznych, infrastruktury technicznej, ochrony środowiska.

Powyższe dane posłużyły do zobrazowania pewnych trendów rozwojowych, dynamiki przemian społeczno-gospodarczych, określenia potencjału, wskazania zagrożeń i szans. Podsumowaniem części diagnostycznej jest analiza uwarunkowań funkcjonowania Powiatu techniką SWOT.

W części drugiej Strategii znalazło się wskazanie wizji i misji Powiatu. Określenie celów strategicznych, operacyjnych oraz konkretnych projektów ze wskazaniem terminu realizacji oraz źródeł finansowania.

Ostatni element części planistycznej stanowi przedstawienie mierników i wskaźników monitoringu realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

---

### 1.3. METODOLOGIA I PRZEBIEG PRAC NAD STRATEGIĄ

Wymogi, przed którymi stoi Powiat Grodziski skłoniły jego władze do zainicjowania w styczniu 2003r. prac nad Strategią Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

Profil Społeczno-Gospodarczy pozwolić ma na prawidłowe określenie kierunków i środków służących rozwojowi Powiatu. Aby było to możliwe konieczne jest zgromadzenie i opracowanie informacji dotyczących najważniejszych aspektów funkcjonowania Powiatu. Istnieje kilka możliwych sposobów pozyskiwania przedmiotowych danych. W związku z przyjętym modelem procedowania opierającym się na współpracy Starostwa z konsultantem zewnętrznym, przyjęto, iż najważniejsze informacje dostarczą poszczególne jednostki organizacyjne podległe Starostwu oraz gminy. Wybór powyższego rozwiązania odpowiada powszechnie zalecanemu modelowi ekspercko-partycypacyjnego.

Kwerenda obejmująca zebranie niezbędnych danych wykonana została przez Starostwo oraz konsultanta zewnętrznego. W toku prac nad Profilem Społeczno-Gospodarczym dane zostały uzupełnione przez informacje dostępne w Internecie, publicznie dostępnych opracowaniach oraz oficjalnych publikacjach statystycznych. Większość zebranych danych została opracowana w formie graficznych diagramów, których zaletą jest czytelność i łatwość wskazania głównych wskaźników oraz tendencji i dynamiki zmian.

Podsumowując uwagi wstępne dotyczące przyjętego modelu pracy nad Profilem Społeczno-Gospodarczym podkreślić należy, że informacje w nim zawarte stały się po pierwsze przyczynkiem do dyskusji nad misją Powiatu, jego wizją oraz pomogły we wskazaniu celów strategicznych. Ponadto dokładne i zweryfikowane dane pozwalają na zidentyfikowanie obszarów potencjalnie słabszych, w których pojawiają się zagrożenia mogące utrudnić rozwój Powiatu.

Druga część Strategii powstała przede wszystkim dzięki pracy i wysiłkom podjętym przez Rady Powiatu Grodziskiego. Wiodącą rolę na tym etapie prac odgrywała Komisja Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej. Nie można jednak pominąć roli Zarządu Powiatu, Radnych nie wchodzących w skład Komisji oraz przedstawicieli środowisk lokalnych, którzy włączyli się w proces tworzenia Strategii.

W roku 2007 podjęto działania zmierzające do aktualizacji Profilu Społeczno-Gospodarczego Powiatu, oraz dokonano kompleksowego przeglądu celów strategicznych i operacyjnych.



## 1.4. DOKUMENTY STANOWIĄCE BAZĘ DO PRACY NAD STRATEGIĄ

W pracach nad Profilem Społeczno-Gospodarczym Powiatu Grodziskiego wykorzystano szeroki wachlarz opracowań pozwalających na pełną analizę uwarunkowań rozwoju powiatu.

W szczególności należy wymienić:

- opracowania informacyjne sporządzone przez Starostwo,
  - opracowania informacyjne sporządzone przez jednostki organizacyjne podległe Starostwu,
  - opracowania informacyjne sporządzone przez gminy ,
  - *Narodową Strategię Rozwoju Regionalnego 2001-2006* przyjętą 28 grudnia 2000 oraz *Narodową Strategię Rozwoju Regionalnego 2007-2012* ,
  - *Program dla Powiatu* przyjęty uchwałą Rady Powiatu Grodziskiego dnia 25 stycznia 2001 r.,
  - *Mienie gmin powiatów w latach 2000-2002* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003)
  - *Powiaty w Polsce* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003, 2006)
  - *Narodową Strategię Ochrony Środowiska*,
  - *Strategię Rozwoju Województwa Mazowieckiego*,
  - *Rocznik statystyczny województw* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003, 2006),
  - *Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego* (Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2003, 2006),
  - *Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego*
  - *Regionalny Program Operacyjny Województwa Mazowieckiego*.
-

## 2. PROFIL SPOŁECZNO-GOSPODARCZY POWIATU GRODZISKIEGO

### 2.1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA POWIATU GRODZISKIEGO

#### 2.1.1. POŁOŻENIE POWIATU GRODZISKIEGO

Powiat Grodziski leży w granicach województwa mazowieckiego. Usytuowany jest około 30 km od Warszawy.



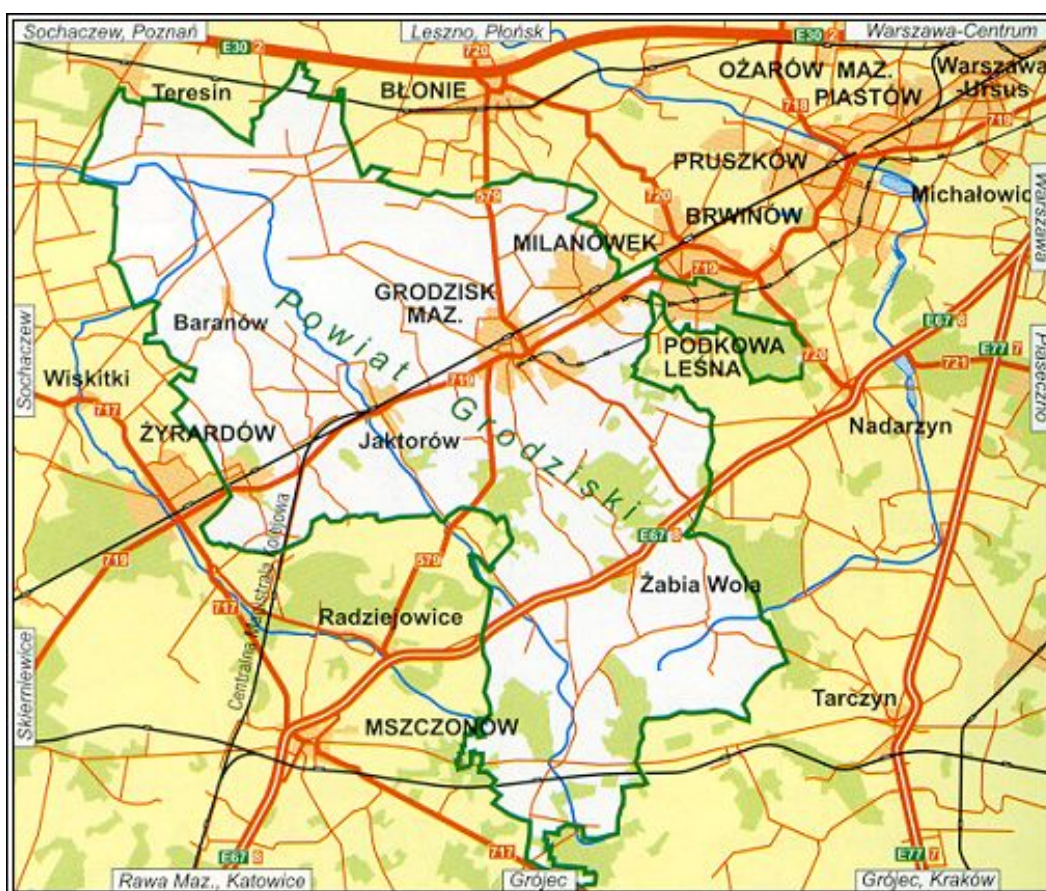
Źródło: strony internetowe Powiatu Grodziskiego.

W skład Powiatu Grodziskiego wchodzi sześć gmin:

- Baranów
- Grodzisk Mazowiecki
- Jaktorów
- Milanówek
- Podkowa Leśna
- Żabia Wola

Dominującą rolę w kształtowaniu sytuacji Powiatu odgrywa największe miasto regionu – Grodzisk Mazowiecki. Skoncentrowanie dużych inwestycji przedsiębiorstw produkcyjnych skutkuje po pierwsze znaczącym zwiększeniem ilości miejsc pracy w mieście jak i Powiecie oraz znaczącym przyrostem podatków lokalnych, których

beneficjentem jest gmina. Poza nim ściśle miejski charakter mają gminy Milanówek oraz Podkowa Leśna. Pozostałe trzy gminy to obszary gdzie przeważa zabudowa o luźniejszej strukturze (przede wszystkim budownictwo jednorodzinne). Należy podkreślić iż na ich terenie, ze względu na atrakcyjne warunki szczególnie w ostatnich latach lokowanych jest coraz więcej domów jednorodzinnych. Ponadto na obszarze wspomnianych gmin powstaje systematycznie coraz więcej przedsiębiorstw niezwiązanych z rolnictwem.



Źródło: strony internetowe Powiatu Grodziskiego.

Niewątpliwie położenie geograficzne Powiatu Grodziskiego determinuje w znacznej mierze jego charakter oraz wiąże się z potencjalnymi szansami i zagrożeniami. Powiaty usytuowane w bezpośrednim sąsiedztwie miasta stołecznego Warszawa w naturalny sposób powiązane są z funkcjonowaniem warszawskiej aglomeracji. Mimo iż brak oficjalnych danych statystycznych obrazujących liczbę mieszkańców Powiatu Grodziskiego pracujących w Warszawie przyjąć można, iż stanowią oni istotny odsetek aktywnych zawodowo mieszkańców. Związki

ekonomiczne ze stolicą nie ograniczają się jednakże w żadnej mierze do znaczącej roli stołecznego rynku pracy.

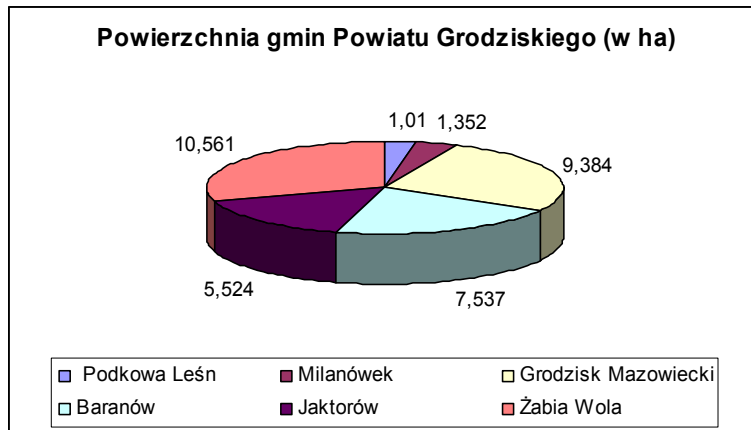
Niewielki dystans jaki dzieli Powiat od Warszawy powoduje w naturalny sposób zwiększenie atrakcyjności oferty inwestycyjnej i możliwości ulokowania na obszarze Powiatu Grodziskiego kluczowych elementów infrastruktury przedsiębiorstw działających na terenie całego kraju.

Powiat Grodziski usytuowany jest w dogodnym miejscu jeśli chodzi o krajową infrastrukturę transportową. Powiat przecina bowiem niezwykle istotna arteria komunikacyjna łącząca Katowice z Warszawą. Dodać należy, iż w planach rozwoju sieci autostrad (planowana autostrada A2) w granicach powiatu znajdzie się część związanej z nią infrastruktury drogowej. Przez Powiat przebiega również centralna magistrala kolejowa, a dodatkowo Grodzisk Mazowiecki jest ostatnią stacją Warszawskiej Kolei Dojazdowej. Równocześnie prowadzone są prace związane z planowaną budową obwodnicy Grodziska Mazowieckiego i Milanówka.

---

## 2.1.2. POWIERZCHNIA POWIATU GRODZISKIEGO

Pod względem zajmowanej powierzchni Powiat Grodziski należy do grupy niewielkich powiatów w skali województwa. Ogólna powierzchnia to 367 km<sup>2</sup>.



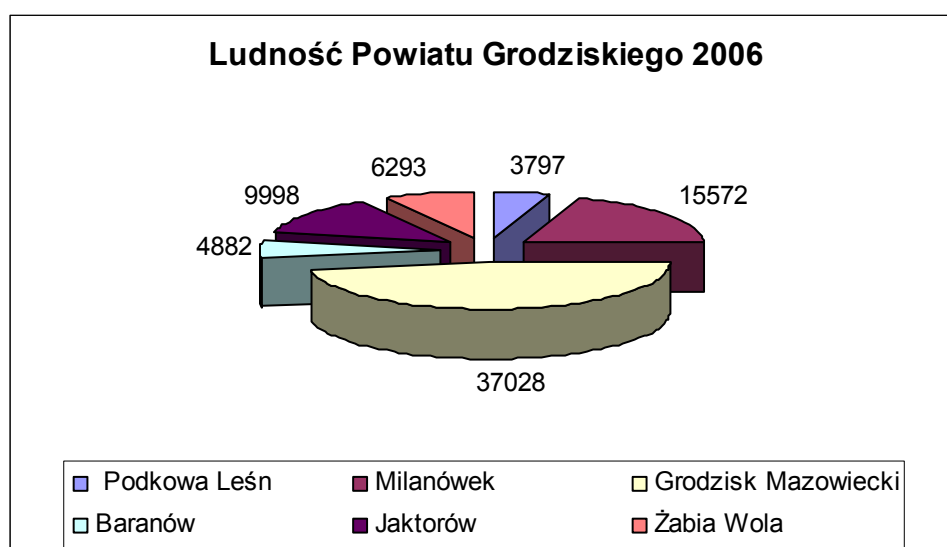
Źródło tego i następných diagramów: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Ukształtowanie terenu Powiatu Grodziskiego ma jednorodny charakter, typowy dla regionu Mazowsza.

## 2.2. PROFIL DEMOGRAFICZNY

### 2.2.1. INFORMACJE OGÓLNE

O sile i możliwościach rozwoju jakiegokolwiek społeczności lokalnej w znacznej mierze stanowią jej członkowie. Z tego względu w pierwszej kolejności przeanalizować należy aktualne uwarunkowania związane z liczbą ludności, statusem materialnym, wykształceniem, problemami dotyczącymi bezrobocia.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Wedle danych Głównego Urzędu Statystycznego na dzień 01 stycznia 2006 Powiat Grodziski liczył 77570 mieszkańców. Należy on do grupy średnich powiatów, które przeważają w całym województwie mazowieckim (14 powiatów o podobnym potencjale demograficznym). Zdecydowana większość ludności skupiona jest na obszarze gminy Grodzisk Mazowiecki. To miasto liczące 26 874 mieszkańców jest zdecydowanym centrum społeczno-gospodarczym Powiatu. Usytuowanie w nim najważniejszych organów administracji (siedziba powiatu, sąd rejonowy, urząd skarbowy, powiatowy urząd pracy, powiatowa komenda policji i inne) powodują dalszy wzrost atrakcyjności Grodziska Mazowieckiego jako miejsca zamieszkania.

Drugie pod względem wielkości miasto regionu – Milanówek ma nieco inny charakter co pokazuje dynamika życia gospodarczego i porównanie znaczących inwestycji gospodarczych lokowanych w Grodzisku Maz. i Milanówku. Gminą najmniej ludną jest Podkowa Leśna. Specyfika Podkowy Leśnej przejawiająca się w

rozproszonej zabudowie jednorodzinnej i szczególnemu połączeniu chronionych walorów przyrody z miejską infrastrukturą wiąże się z naturalnym ograniczeniem ilości jej mieszkańców.

W ciągu ostatnich lat znaczący przyrost liczby mieszkańców odnotowują także gminy wiejskie współtworzące Powiat Grodziski.

## 2.2.2. STRUKTURA LUDNOŚCI

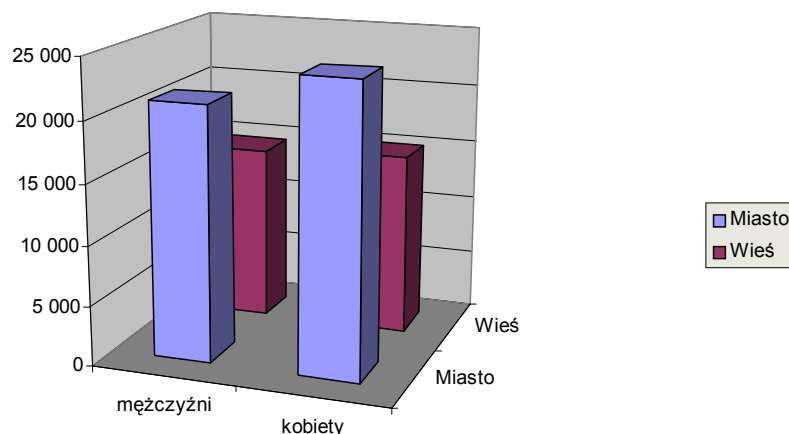
Struktura wiekowa ludności Powiatu Grodziskiego odpowiada średniej krajowej. Najistotniejszy z punktu widzenia odsetek populacji w wieku produkcyjnym sięga 65% co nieznacznie przewyższa odpowiedni wskaźnik innych powiatów województwa mazowieckiego.



*Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.*

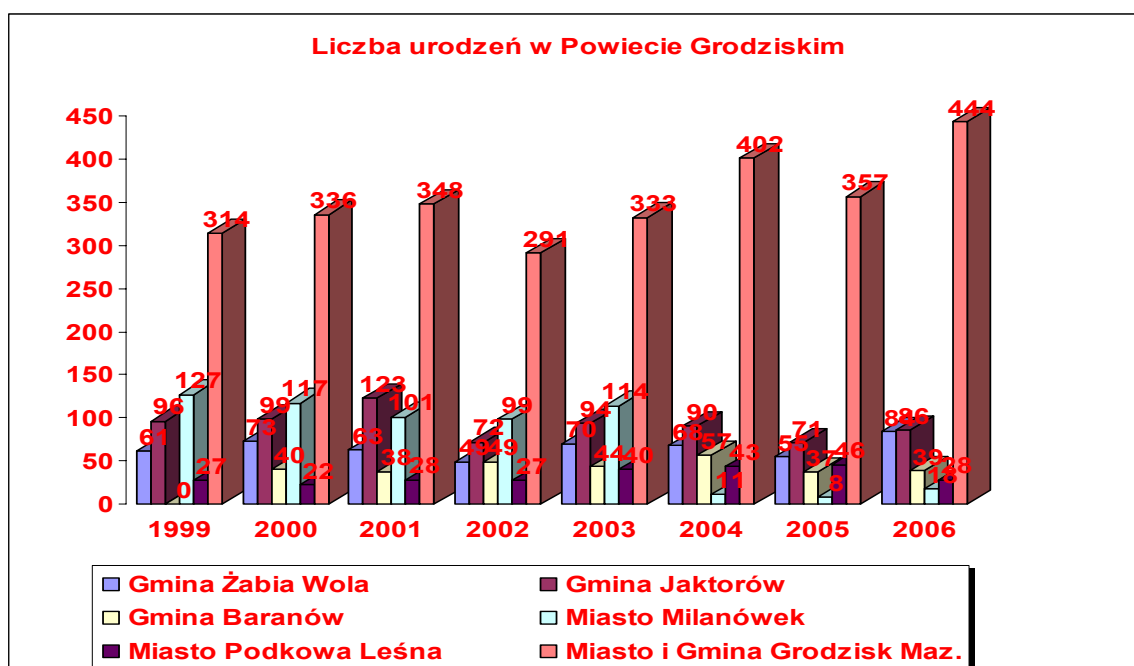
Gęstość zaludnienia plasuje Powiat Grodziski wśród powiatów, w których dominuje zwarta struktura miejska, mimo iż trzy z gmin wchodzących w skład Powiatu ma charakter wiejski. Na km<sup>2</sup> przypadają 212 osoby. Koresponduje z tym odsetek ludności zamieszkującej w miastach- 60,5%.

## Ludność powiatu grodziskiego według miejsca zamieszkania



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

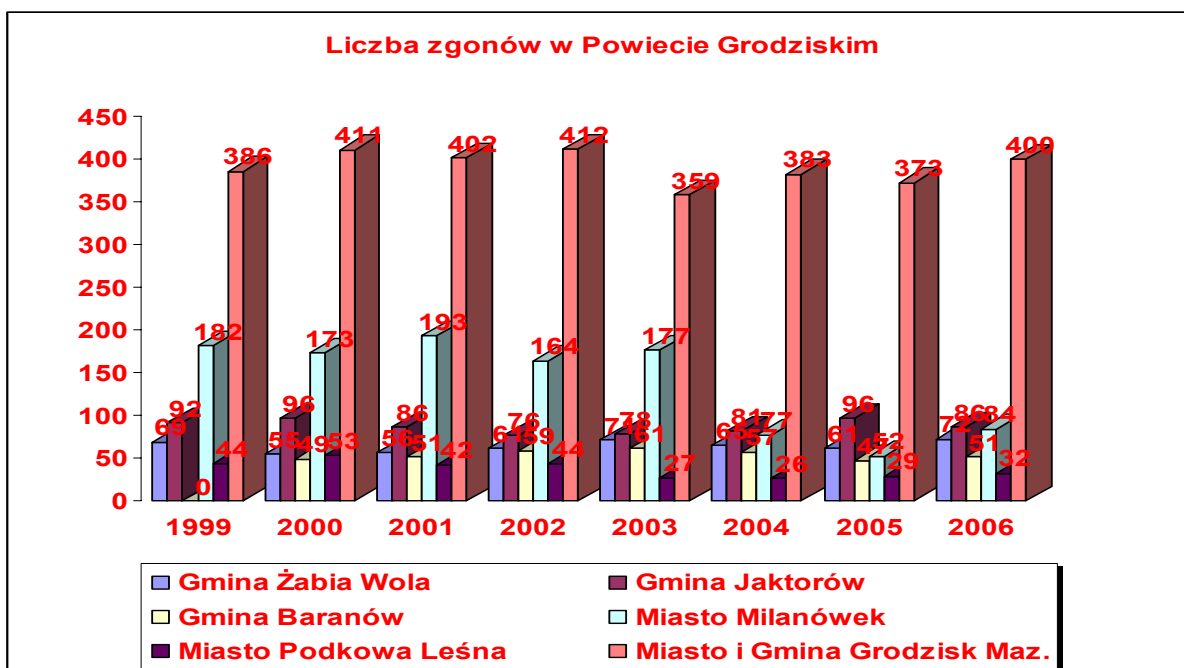
W 2006 r. potwierdziła się stała tendencja nieznacznego ujemnego przyrostu naturalnego. Wyniósł on - 134 i jest jednym z najwyższych ujemnych wskaźników w tym zakresie w województwie mazowieckim.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Jak obrazuje powyższy diagram wśród gmin Powiatu w ilości urodzeń żywych przoduje Grodzisk Mazowiecki. Na lata 2004-2006 przypadł gwałtowny spadek liczby urodzeń w Milanówku.

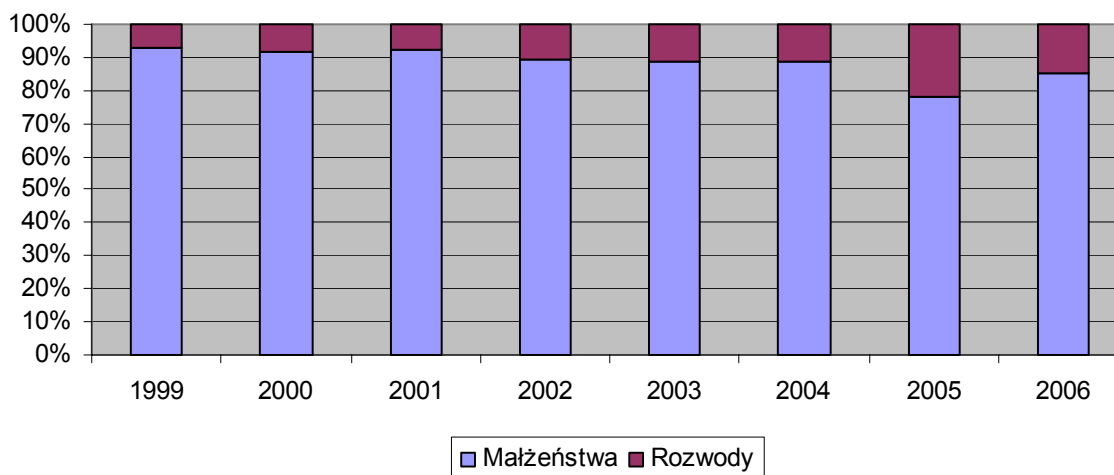




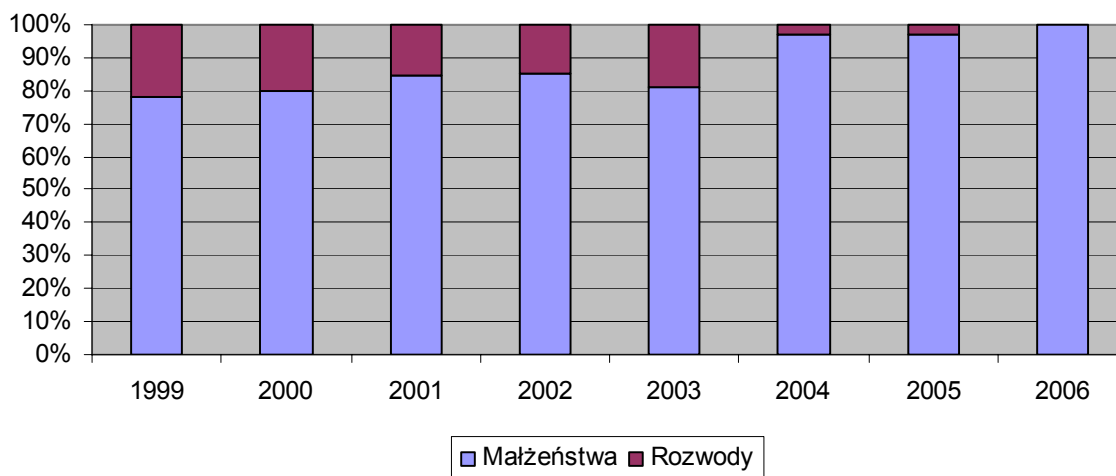
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Analizując dane dotyczące zgonów, zwrócić należy uwagę na bardzo niewielki, jeden z najniższych w województwie wskaźnik zgonów niemowląt (3,3‰). Taki wynik w zestawieniu ze średnią wojewódzka (6,3‰) sugerować może wysoki poziom opieki zdrowotnej i stosunkowo dużą skuteczność służby zdrowia.

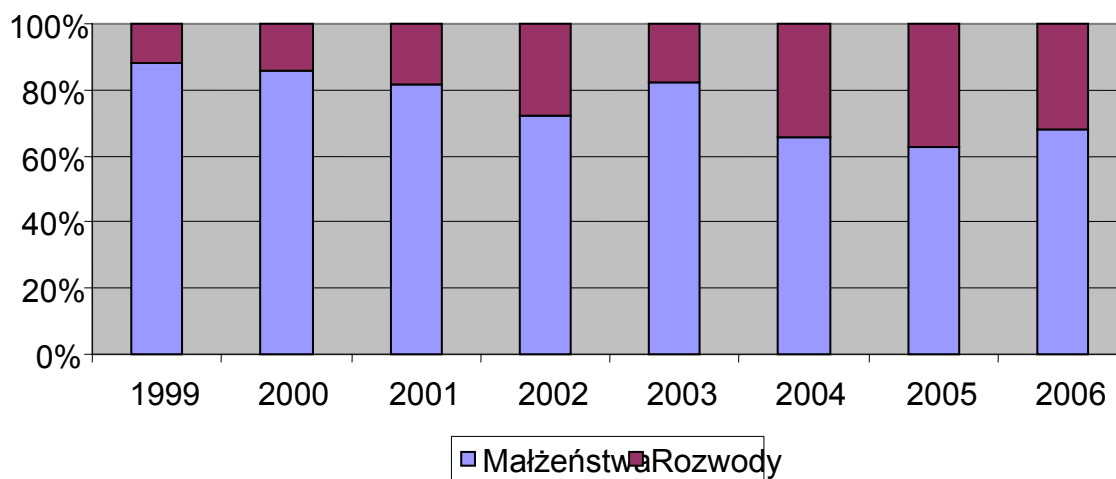
### Gmina Jaktorów



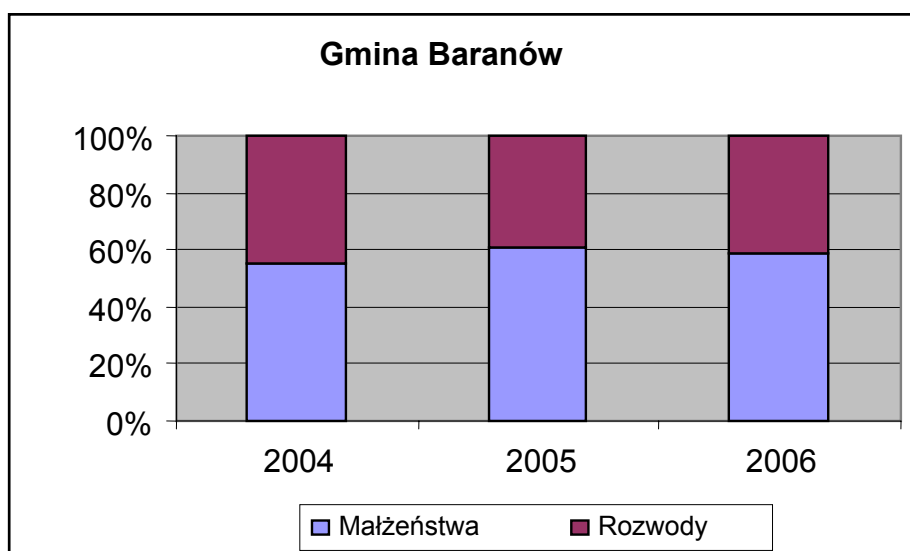
### Miasto Milanówek

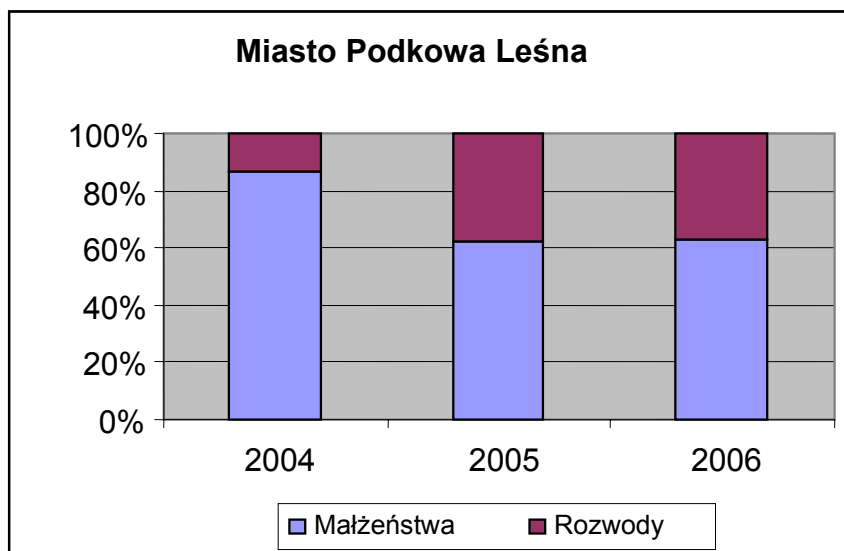
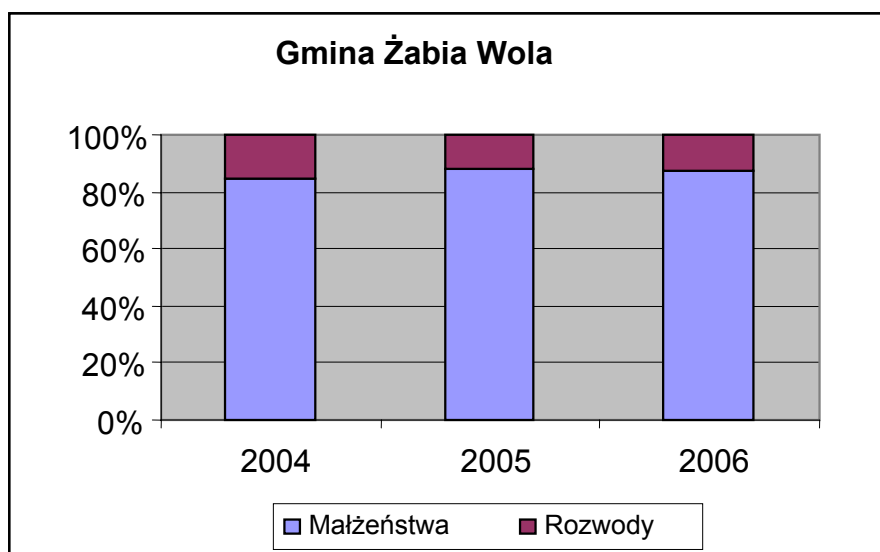


### Miasto i gmina Grodzisk Mazowiecki



### Gmina Baranów

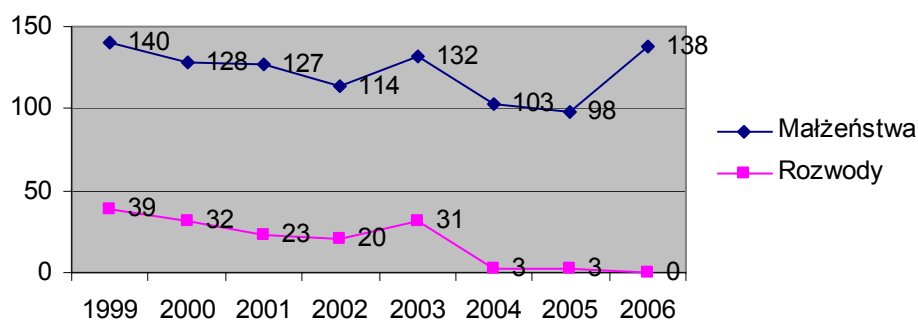




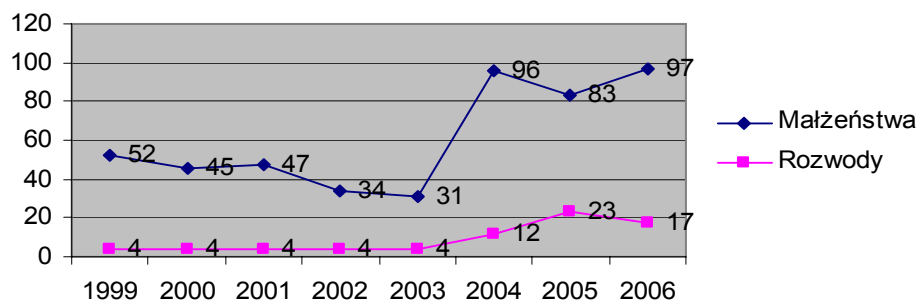
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Powyższe diagramy obrazują dynamikę zmian społecznych przejawiających się w ilości zawieranych małżeństw i przeprowadzanych rozwodów. Tradycyjnie stosunek małżeństw do rozwodów wskazuje większą trwałość związków małżeńskich na terenach wiejskich. Generalnie w tym zakresie statystyczne wyniki odnotowane w Powiecie Grodziskim plasują go nieco poniżej średniej wojewódzkiej, jeśli idzie o ilość zawieranych małżeństw i wynosi nieco ponad 60% średniej jeśli idzie o ilość rozwodów.

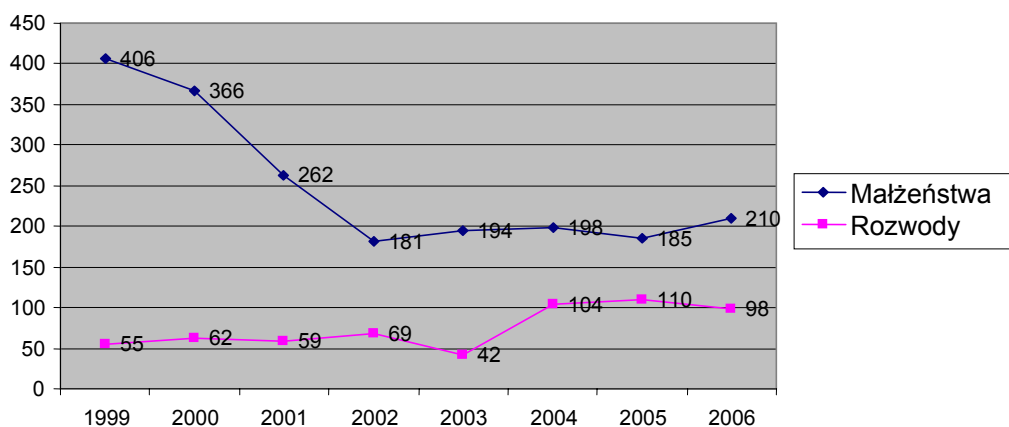
### Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w mieście Milanówek

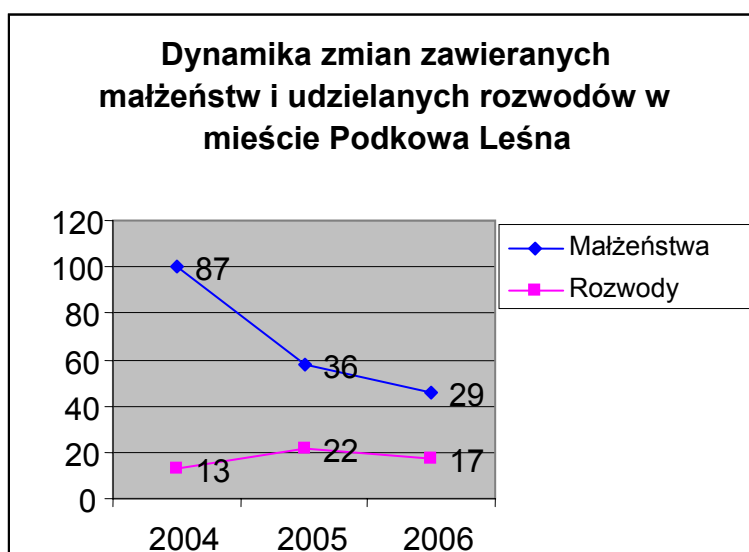
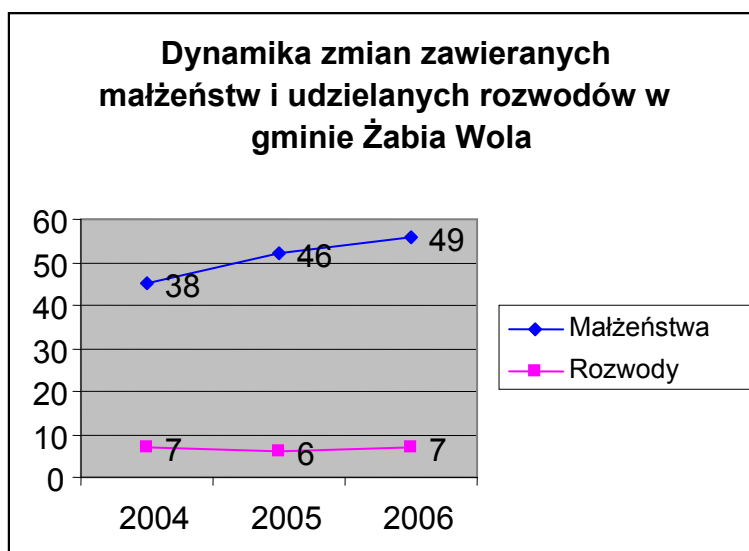
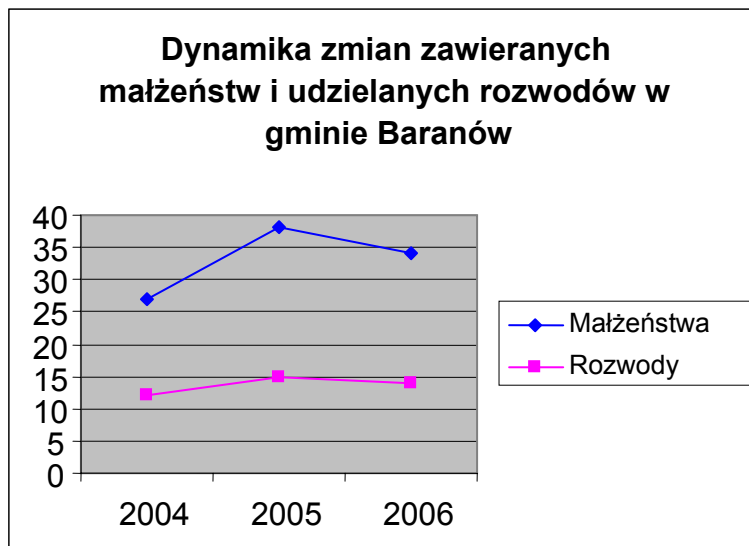


### Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w gminie Jaktorów.



### Dynamika zmian zawieranych małżeństw i udzielanych rozwodów w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki

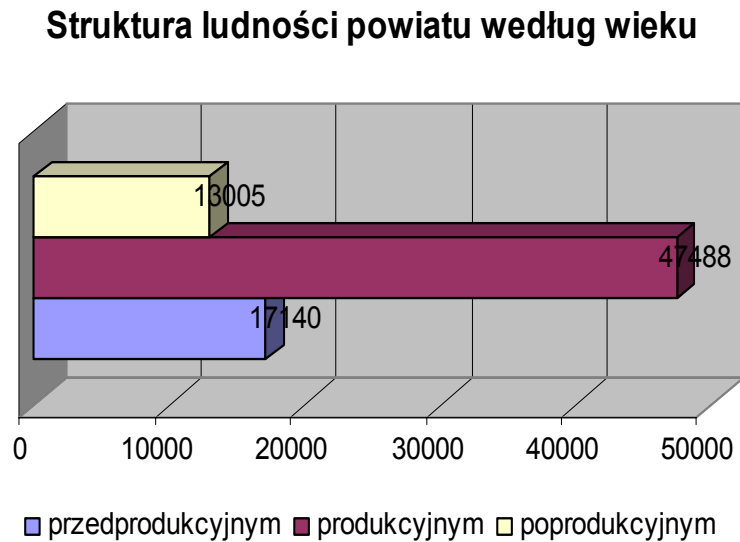




Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

### 2.2.3. LUDNOŚĆ GMIN POWIATU GRODZISKIEGO

Wybrane informacje dotyczące struktury ludności w powiecie przedstawia poniższy diagram.

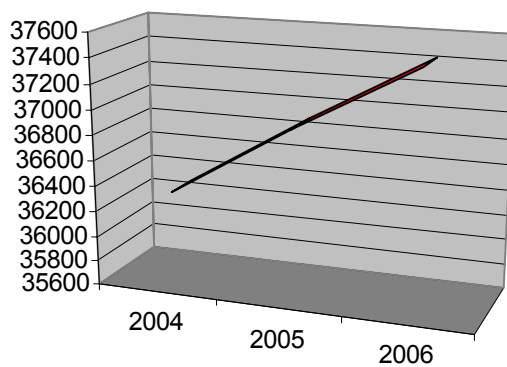


Na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadają w powiecie 62 osoby w wieku nieprodukcyjnym co sytuuje Powiat niemal dokładnie w średniej wojewódzkiej (również wskaźnik 61 osób w wieku nieprodukcyjnym).

## 2.2.4. ANALIZA DYNAMIKI ZMIAN LICZBY MIESZKAŃCÓW

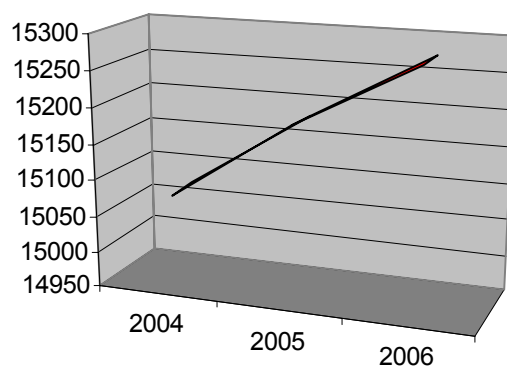
Powyższe uwagi dotyczące zmian demograficznych uzupełniają diagramy przedstawiające dynamikę przyrostu mieszkańców gmin Powiatu w ostatnich trzech latach.

Grodzisk Mazowiecki



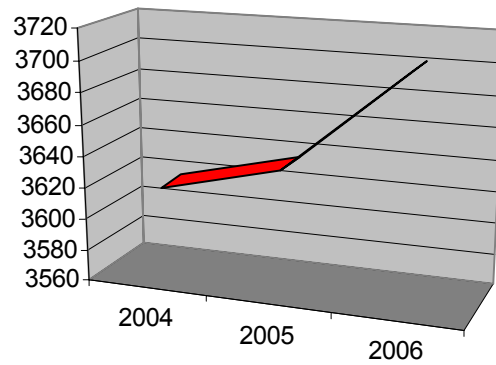
|                     | 2004  | 2005  | 2006  |
|---------------------|-------|-------|-------|
| Grodzisk Mazowiecki | 36319 | 36910 | 37449 |

Milanówek



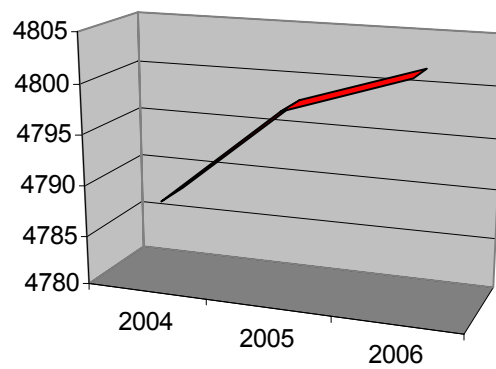
|           | 2004  | 2005  | 2006  |
|-----------|-------|-------|-------|
| Milanówek | 15074 | 15185 | 15278 |

## Podkowa Leśna



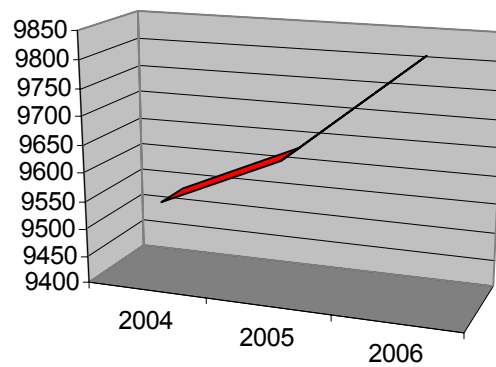
|               | 2004 | 2005 | 2006 |
|---------------|------|------|------|
| Podkowa Leśna | 3618 | 3637 | 3703 |

## Baranów



|         | 2004 | 2005 | 2006 |
|---------|------|------|------|
| Baranów | 4788 | 4798 | 4802 |

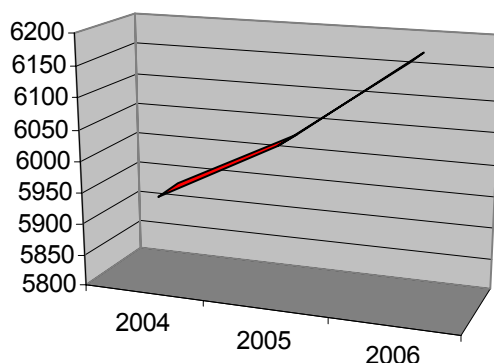
## Jaktorów



|          | 2004 | 2005 | 2006 |
|----------|------|------|------|
| Jaktorów | 9543 | 9638 | 9815 |



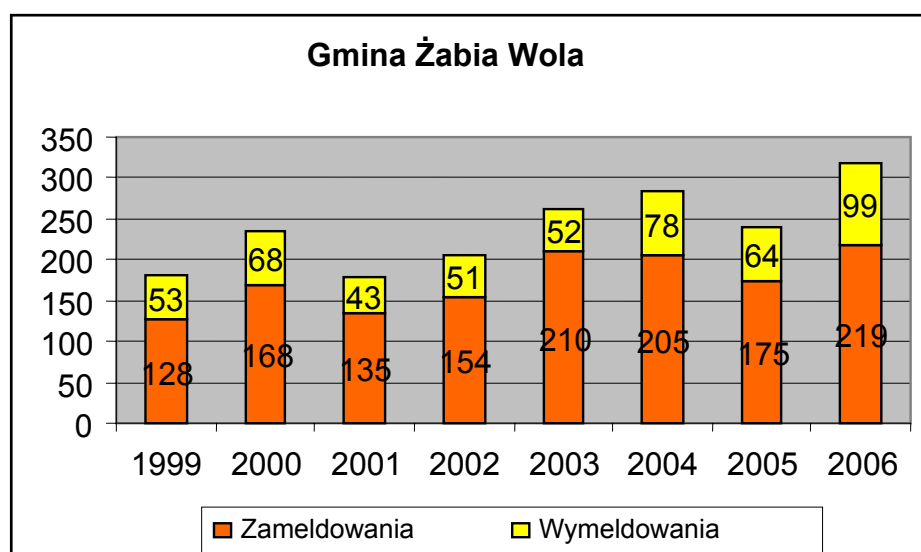
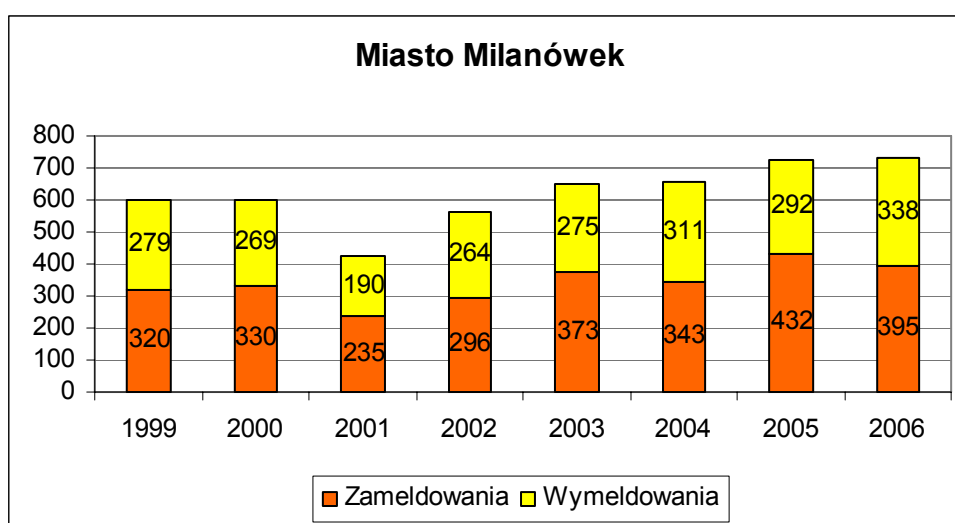
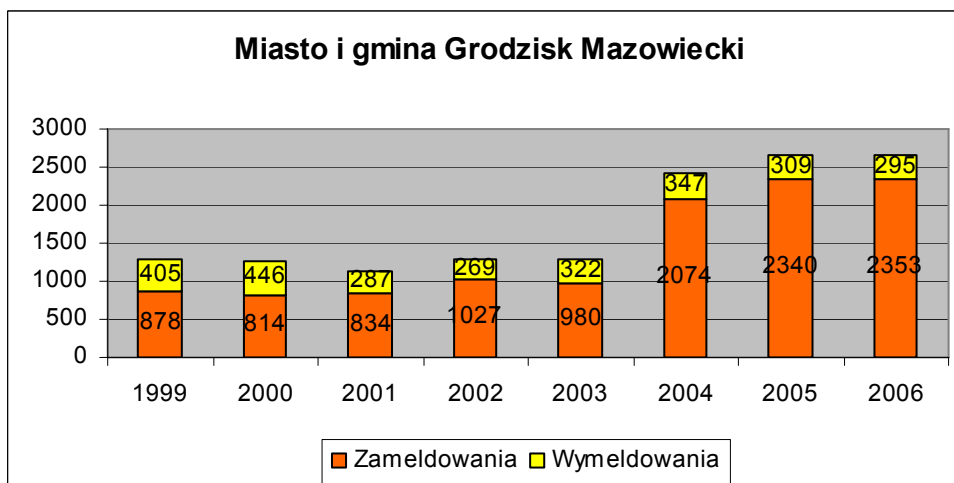
## Żabia Wola

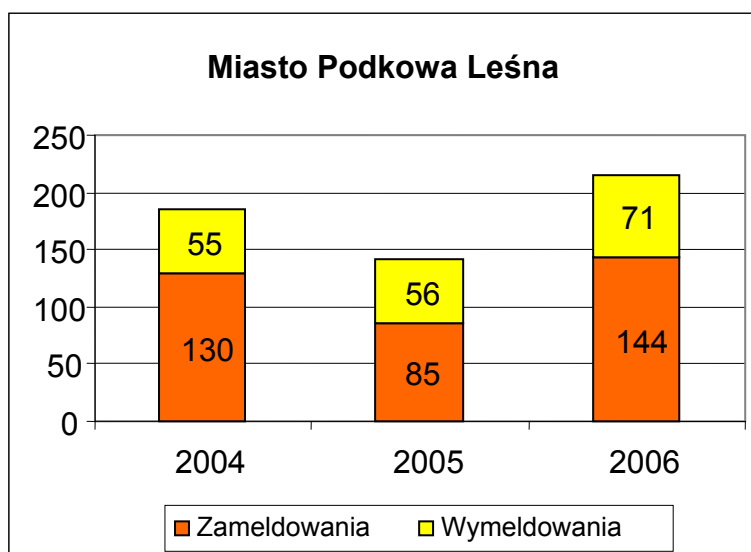
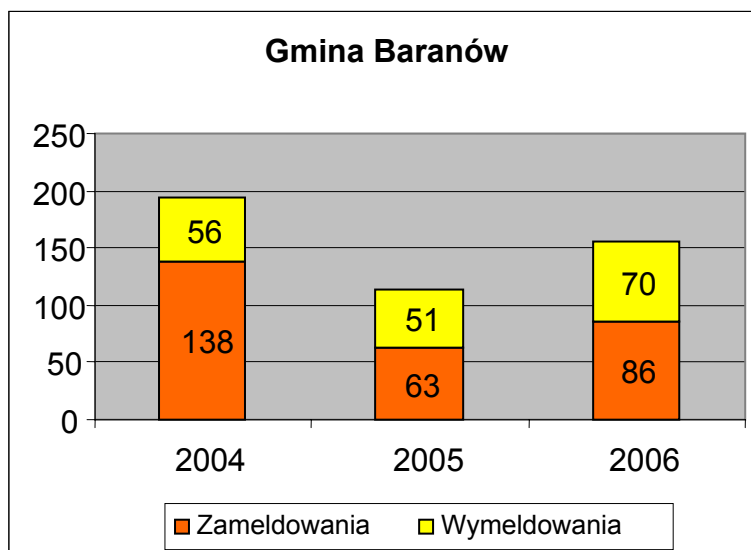
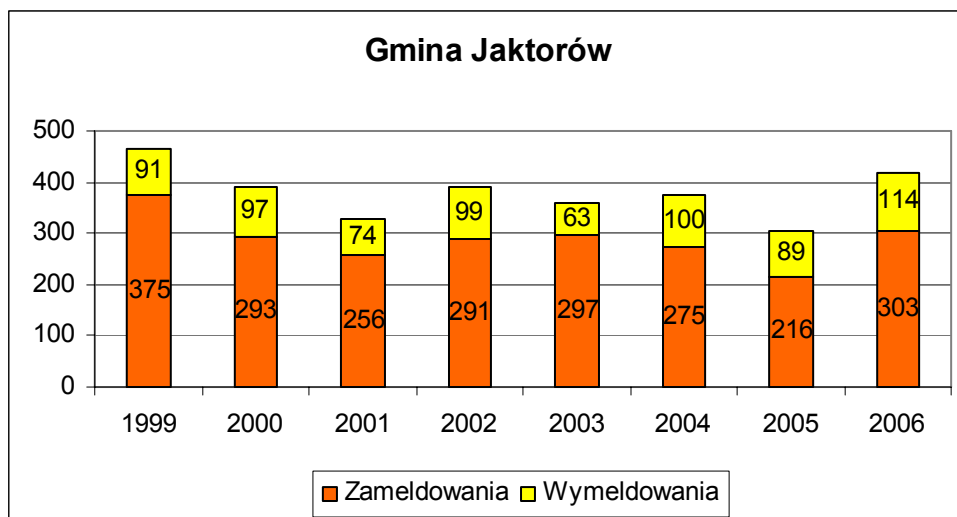


|            | 2004 | 2005 | 2006 |
|------------|------|------|------|
| Żabia Wola | 5939 | 6038 | 6176 |

Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Pomijając okresowe wahania liczby ludności w każdej z gmin i miast Powiatu wyraźny jest trend wzrostowy. Nie jest on jednak skutkiem przyrostu naturalnego, lecz migracji. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniosło w 2006 r. w Powiecie 13,4 ‰. Taki stan tego wskaźnika utrzymujący się na wysokim poziomie również w latach wcześniejszych stanowi wyraźny wyróżnik Powiatu Grodziskiego w stosunku do pozostałych powiatów województwa mazowieckiego. Świadczy to o ogromnej atrakcyjności Powiatu grodziskiego. Zauważyć jednak trzeba, że szczególny przyrost notuje miasto Grodzisk Mazowiecki, Milanówek i gmina Jaktorów. Na terenie gminy Żabia Wola począwszy od roku 2000 wyraźnie zaznacza się także silny trend wzrostowy. Podkowa Leśna z racji specyficznego charakteru jest obszarem mało podatnym na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców. Statystykę w zakresie migracji ludności w sposób zdecydowany podnosi największe miasto powiatu – Grodzisk Mazowiecki osiągając dysproporcję ilości zameldowań do wymeldowań sięgającą stosunku 1:3 a nawet 1:7.





Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

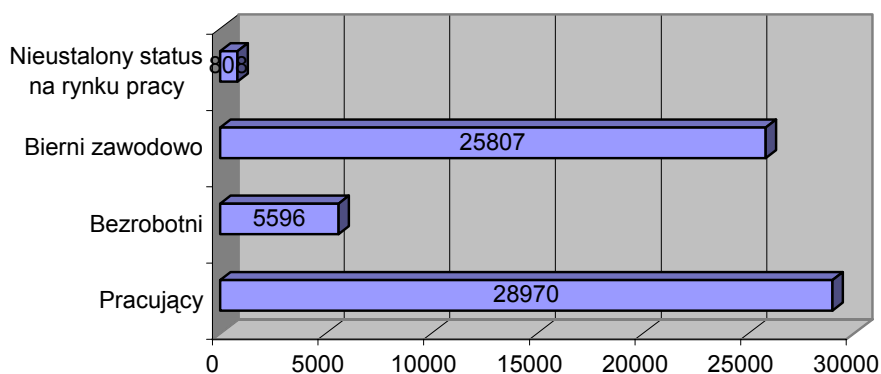
## 2.3. PROFIL GOSPODARCZY

### 2.3.1. ANALIZA RYNKU PRACY

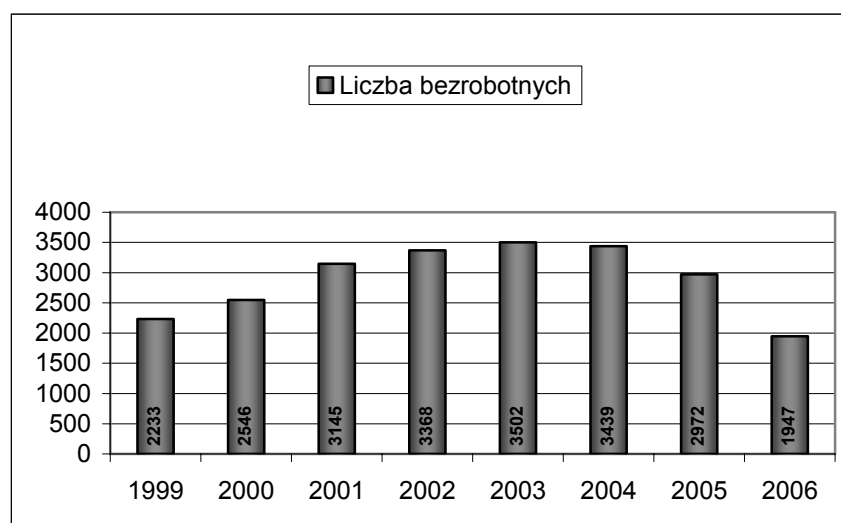
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Grodzkim od stycznia 1999r. do marca 2004r. systematycznie rosła. W marcu 2004r. liczba bezrobotnych wynosiła 3 721 osób, a stopa bezrobocia 14,0%. Było to najwyższy poziom bezrobocia w historii Powiatu.

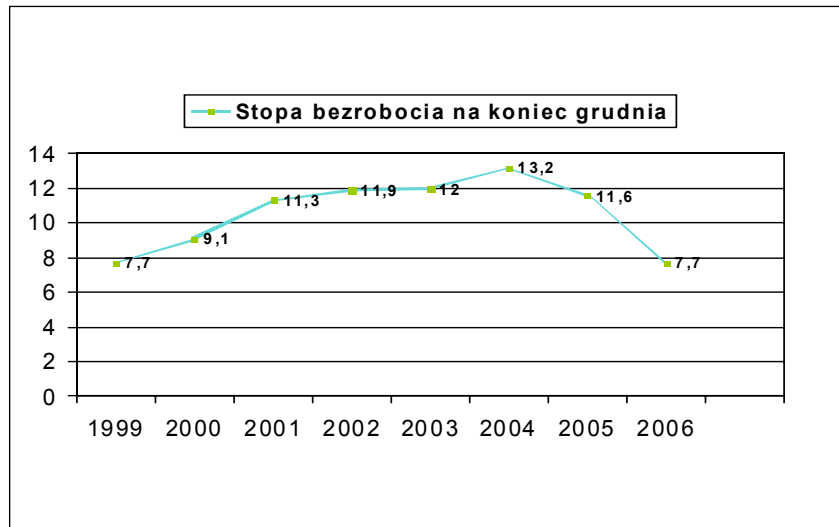
Od kwietnia 2004r. liczba zarejestrowanych bezrobotnych sukcesywnie maleje. Na koniec grudnia 2006r. wynosiła 1 947 osób, a stopa bezrobocia – 7,7%.

#### *Struktura osób aktywnych zawodowo*

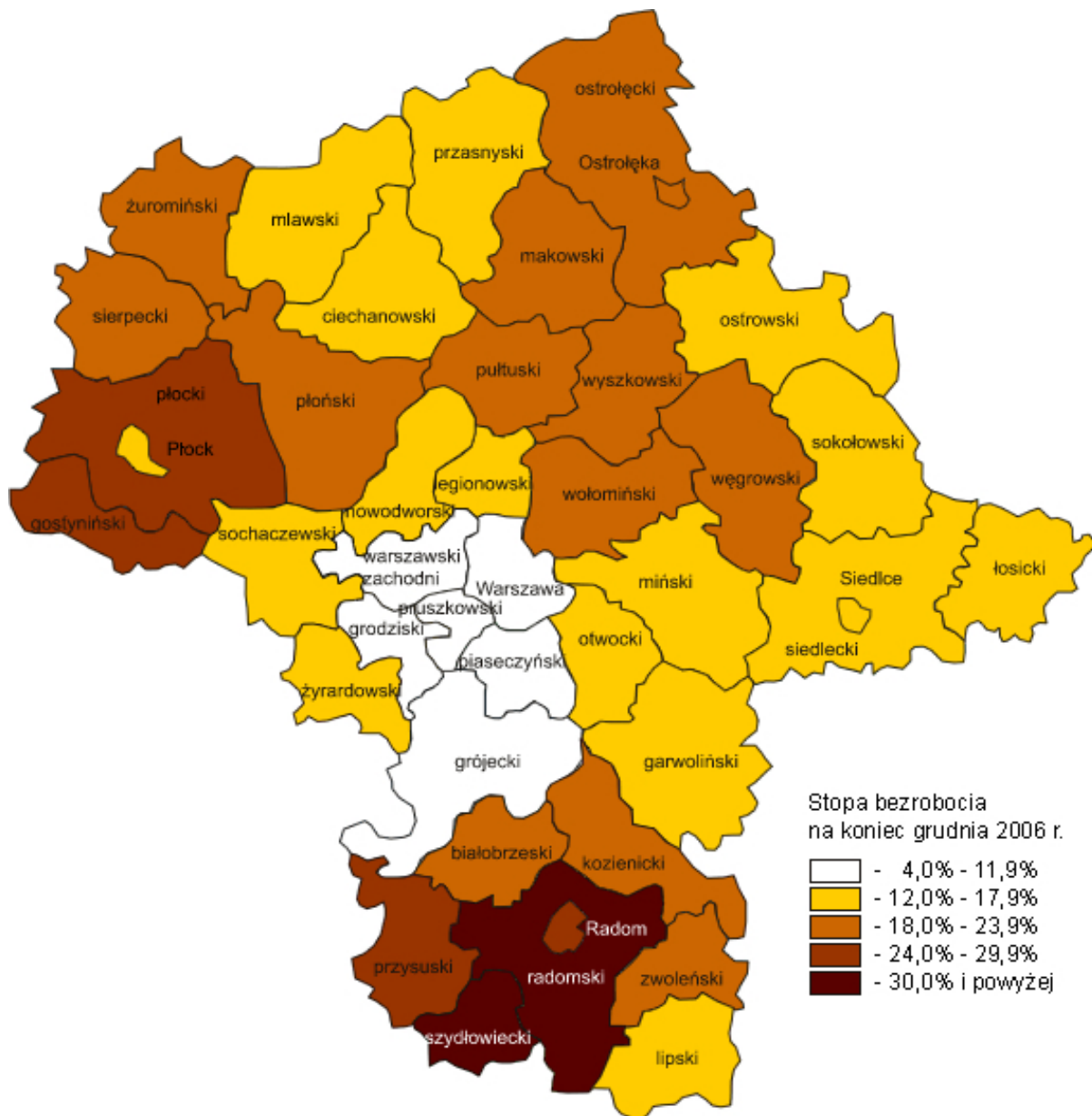


#### *Liczba bezrobotnych w powiecie grodzkim w latach 1999-2006*

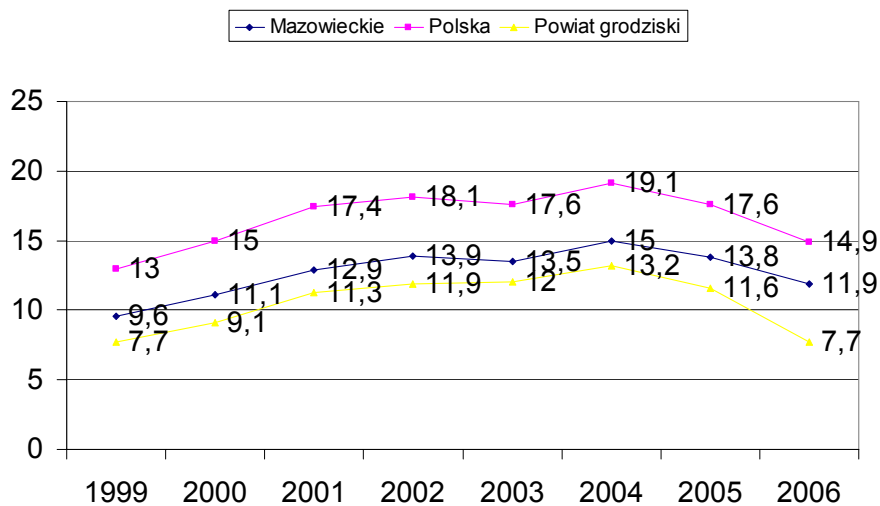


**Stopa bezrobocia w Powiecie Grodziskim w latach 1999-2006**

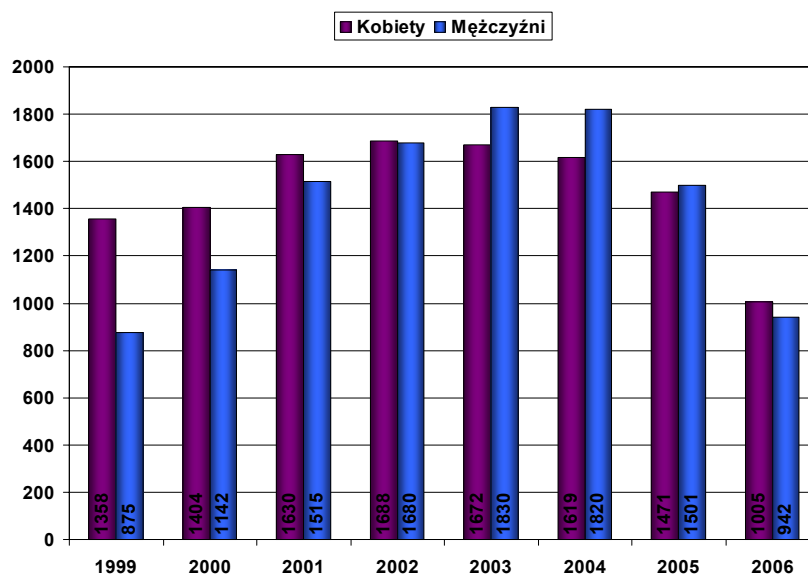
Powiat Grodziski znalazł się w czołówce powiatów o najniższej stopie bezrobocia. Na koniec grudnia 2005r. zajmował 6 miejsce na Mazowszu. Na koniec 2006r. 3 miejsce razem z powiatem grójeckim, po m. st. Warszawie (4,6%) i powiecie piaseczyńskim (7,4%).

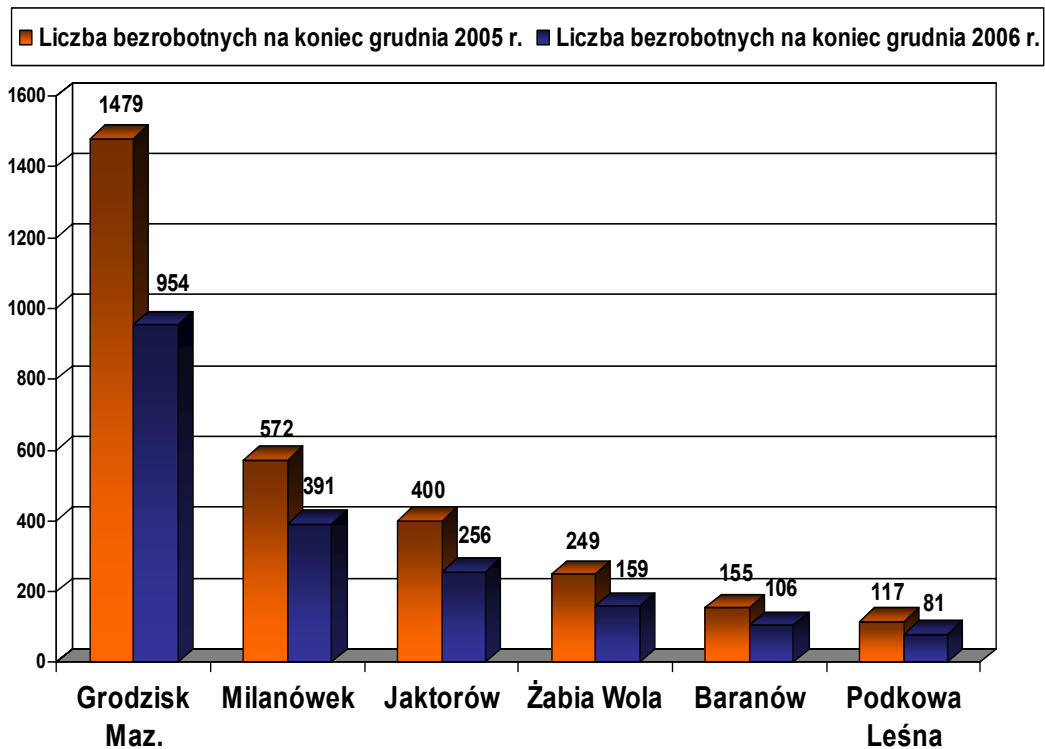
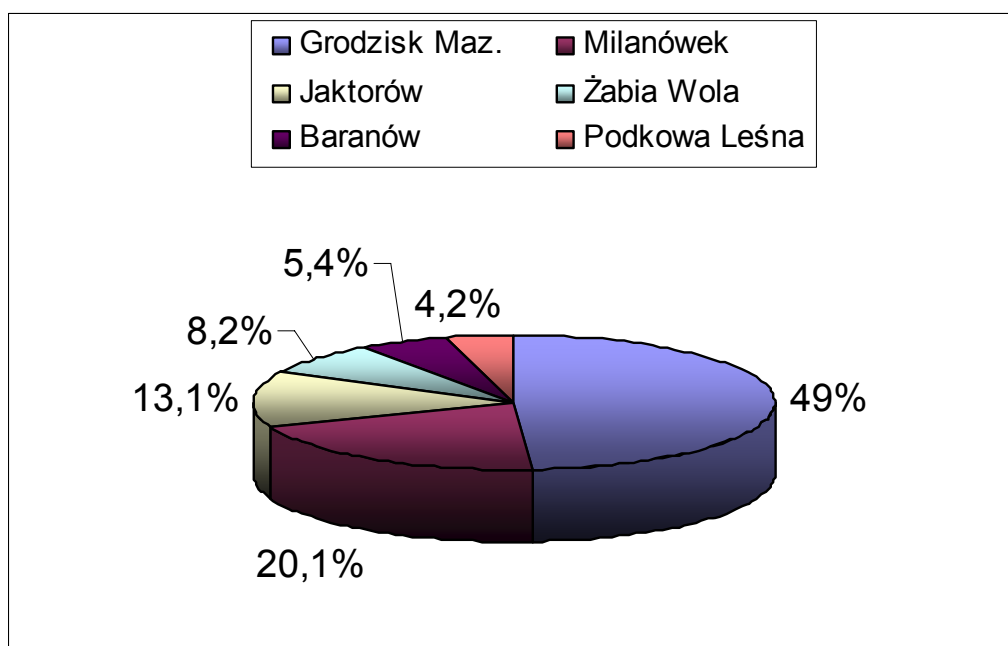


**Porównanie stopy bezrobocia w Powiecie Grodzkim- województwie mazowieckim – Polsce (stan na koniec roku).**



**Bezrobotni według płci w latach 1999-2006.**

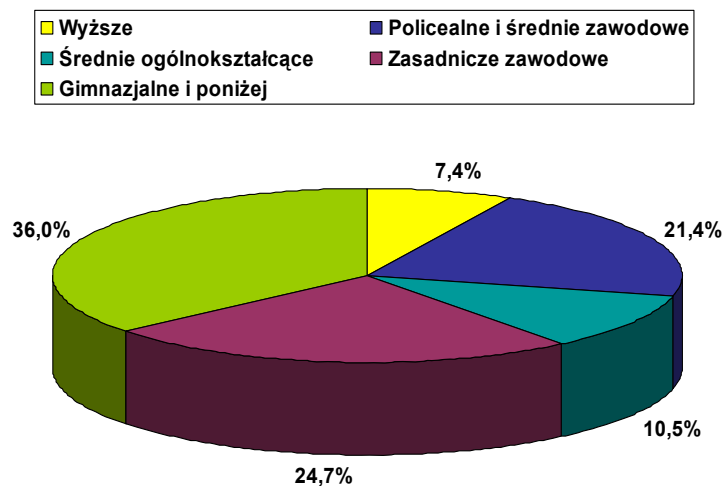


**Bezrobotni w gminach Powiatu w latach 2005-2006.****Bezrobotni w gminach Powiatu w grudniu 2006 w %.**



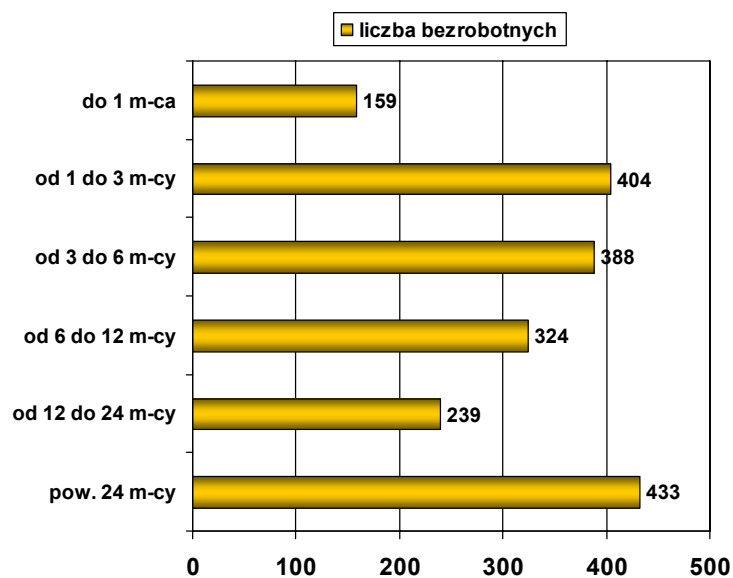
### 2.3.2 STRUKTURA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH

W grudniu 2006r. w Powiatowym Urzędzie Pracy w Grodzisku Maz. zarejestrowanych było 1 947 bezrobotnych, w tym 1 005 kobiet (51,6% ogółu bezrobotnych). Bezrobotni z prawem do zasiłku stanowili 15,1% ogółu bezrobotnych.

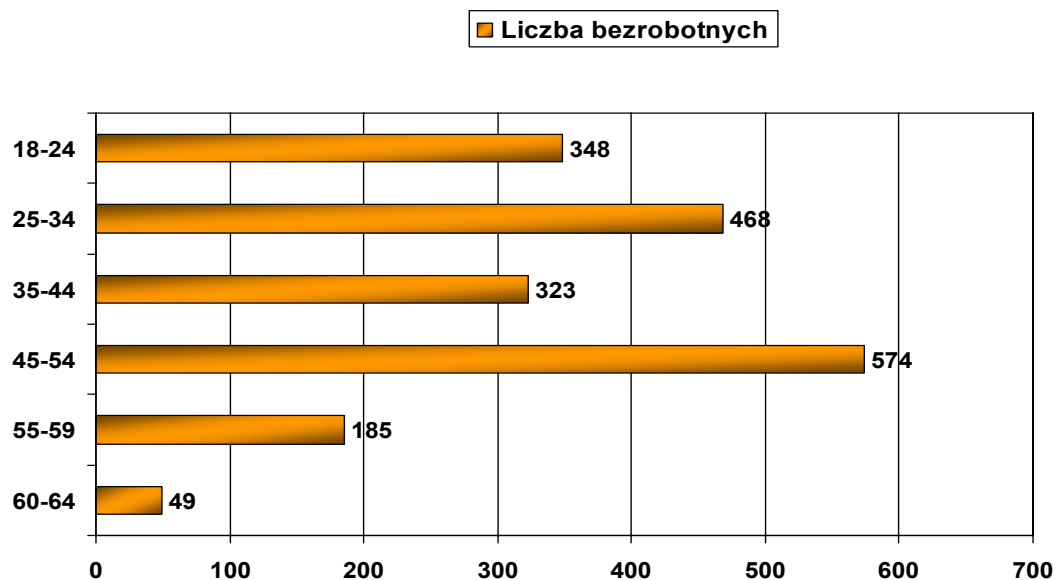


**Struktura bezrobotnych według wykształcenia  
(stan na grudzień 2006r.)**

**Struktura bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy  
(stan na grudzień 2006r.)**



**Struktura bezrobotnych według wieku  
(stan na grudzień 2006r.)**



**Wybrane kategorie bezrobotnych w latach 2005-2006**

| Wyszczególnienie  | Grudzień 2005r. | Udział w %   | Grudzień 2006r. | Udział w %   |
|---|-----------------|--------------|-----------------|--------------|
| <b>Bezrobotni ogółem</b>                                    | <b>2972</b>     | <b>100,0</b> | <b>1947</b>     | <b>100,0</b> |
| <b>w tym:</b>   |                 |              |                 |              |
| <b>Kobiety</b>  | 1471            | 49,5         | 1005            | 51,6         |
| <b>Mężczyźni</b>  | 1501            | 50,5         | 942             | 48,4         |
| <b>Poprzednio pracujący</b>                                 | 2404            | 80,8         | 1571            | 80,6         |
| <b>Dotychczas niepracujący</b>                              | 568             | 19,11        | 376             | 19,3         |
| <b>Zamieszkali na wsi</b>                                   | 1202            | 40,4         | 795             | 40,8         |
| <b>Z prawem do zasiłku</b>                                  | 446             | 15,0         | 294             | 15,1         |
| <b>Zwolnieni z przyczyn dotyczących zakładu pracy</b>       | 139             | 4,6          | 73              | 3,7          |
| <b>Osoby bezrobotne do 12 m-cy od dnia ukończenia nauki</b> | 143             | 4,8          | 76              | 3,9          |

### **Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy**

Obowiązujące od stycznia 2005r. nowe zasady sprawozdawczości pozwalają na monitorowanie wyodrębnionej kategorii bezrobotnych „osoby w szczególnej sytuacji na rynku pracy”, w stosunku do których przede wszystkim mogą być kierowane działania aktywizujące określone ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z dnia 20 kwietnia 2004r.

#### ***Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy w latach 2005-2006.***

|  | <b>2005</b> | <b>2006</b> |
|--|-------------|-------------|
| <b>bezrobotni do 25 roku życia</b>   | 571         | 348         |
| <b>bezrobotni, którzy ukończyli szkołę wyższą, do 27 roku życia</b>              | 30          | 32          |
| <b>bezrobotni długotrwale</b>  | 1642        | 973         |
| <b>bezrobotni powyżej 50 roku życia</b>  | 765         | 578         |
| <b>bezrobotni bez kwalifikacji</b>   | 713         | 604         |
| <b>bezrobotni samotnie wychowujący co najmniej jedno dziecko do 7 roku życia</b> | 124         | 112         |
| <b>bezrobotni niepełnosprawni</b>  | 107         | 89          |

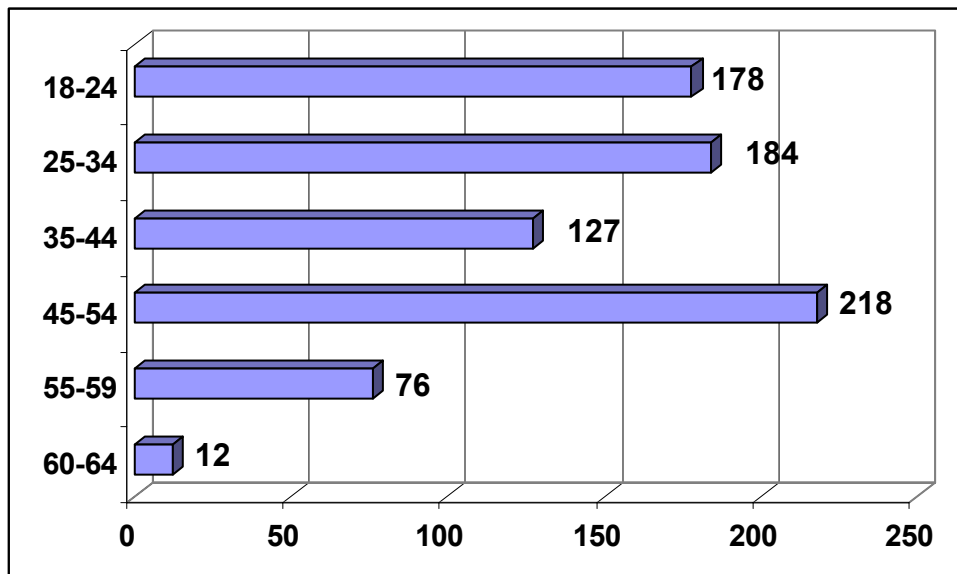
Największe populacje stanowiły osoby:

- długotrwale bezrobotne (powyżej 12 m-cy w ewidencji);
- bezrobotni bez kwalifikacji;
- bezrobotni powyżej 50 roku życia.

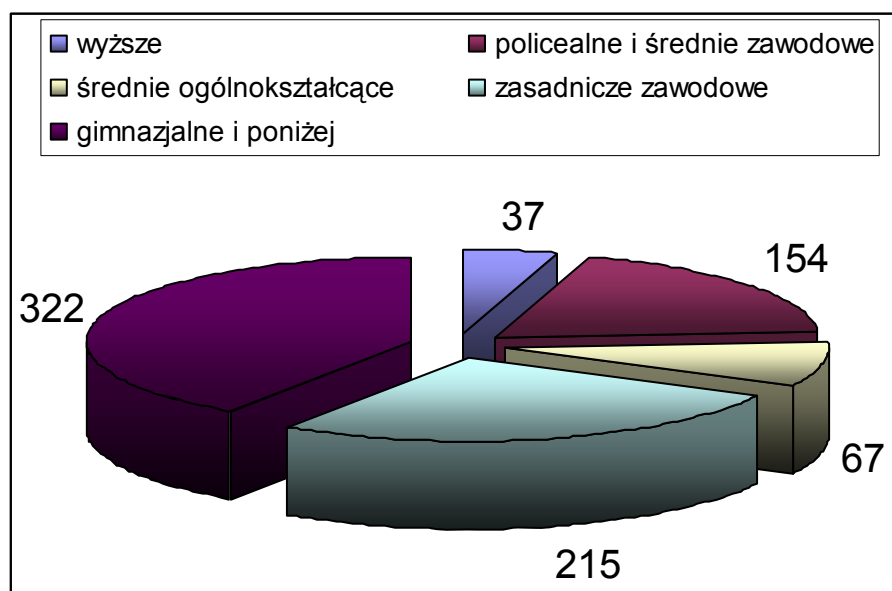
### **Bezrobocie na wsi**

W końcu grudnia 2006r. na wsi mieszkało 795 bezrobotnych (40,8% ogółu bezrobotnych), w tym 406 kobiet. W stosunku do grudnia 2005r. liczba bezrobotnych zamieszkałych na wsi zmalała o 407 osób.

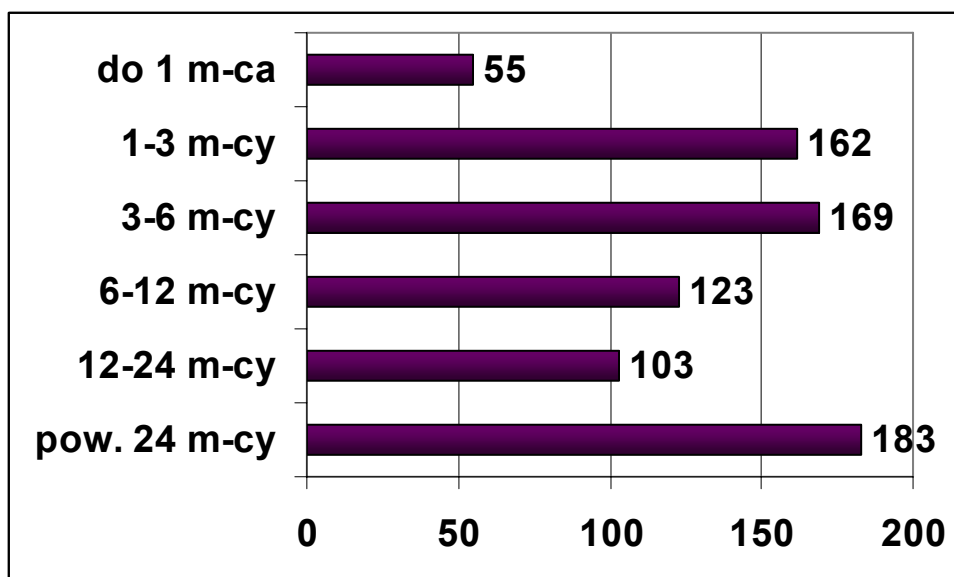
**Struktura według wieku bezrobotnych zamieszkałych na wsi  
(stan na grudzień 2006r.)**



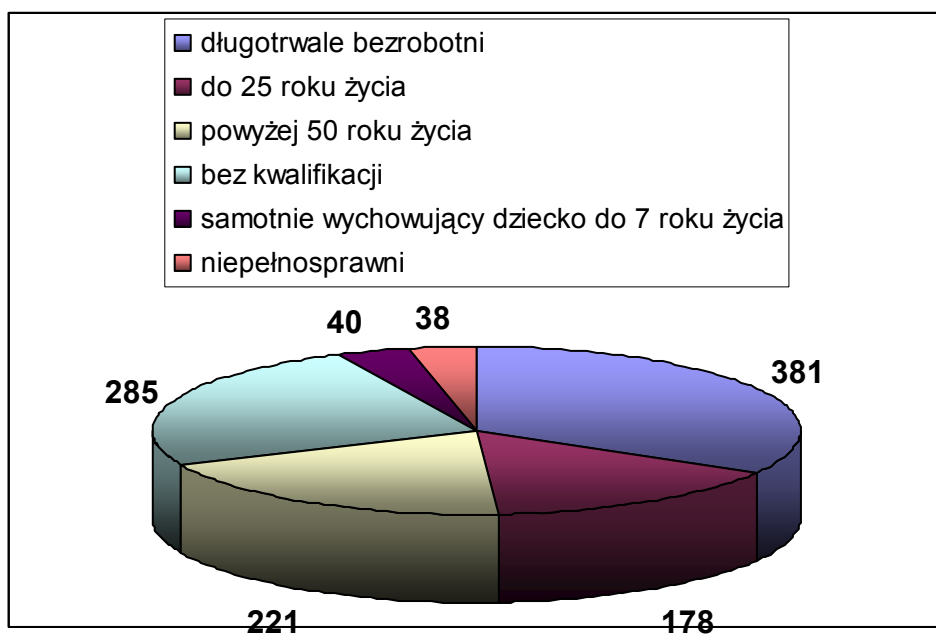
**Struktura według wykształcenia bezrobotnych zamieszkałych na wsi  
(stan na grudzień 2006r.)**



**Struktura bezrobotnych zamieszkałych na wsi według czasu pozostawania bez pracy (stan na grudzień 2006r.)**



**Bezrobotni w szczególnej sytuacji na rynku pracy zamieszkali na wsi (stan na grudzień 2006r.)**



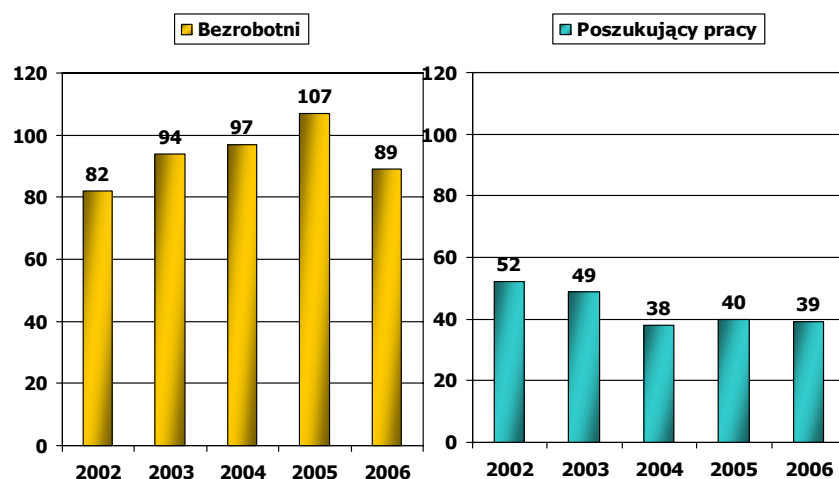
## Niepełnosprawni

Na koniec grudnia 2006r. w ewidencji figurowało 128 osób niepełnosprawnych, w tym:

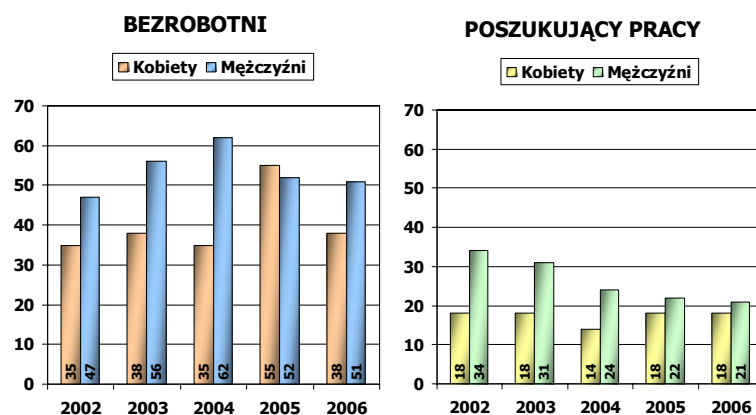
- 89 bezrobotni niepełnosprawni
- 39 niepełnosprawni poszukujący pracy i nie pozostający w zatrudnieniu

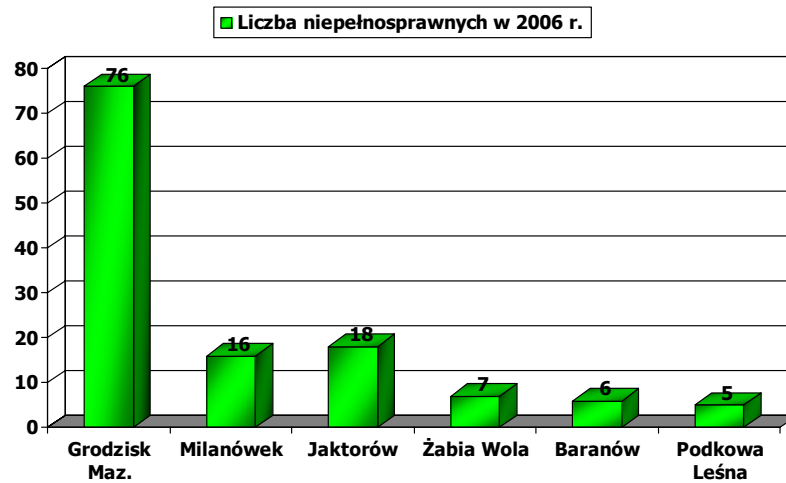
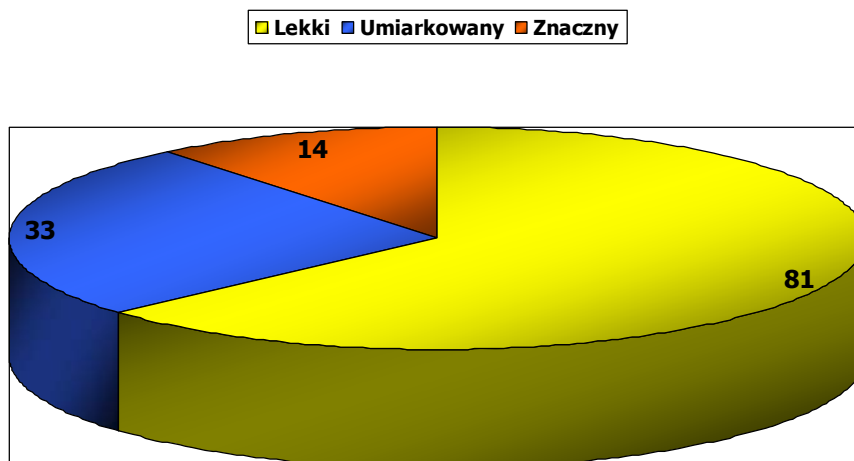
Na koniec 2006r. bezrobotni niepełnosprawni stanowili 4,6% ogółu bezrobotnych.

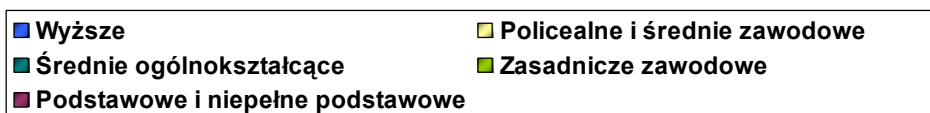
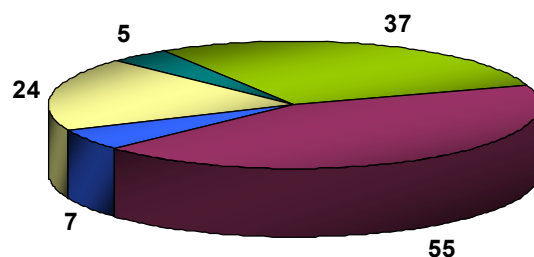
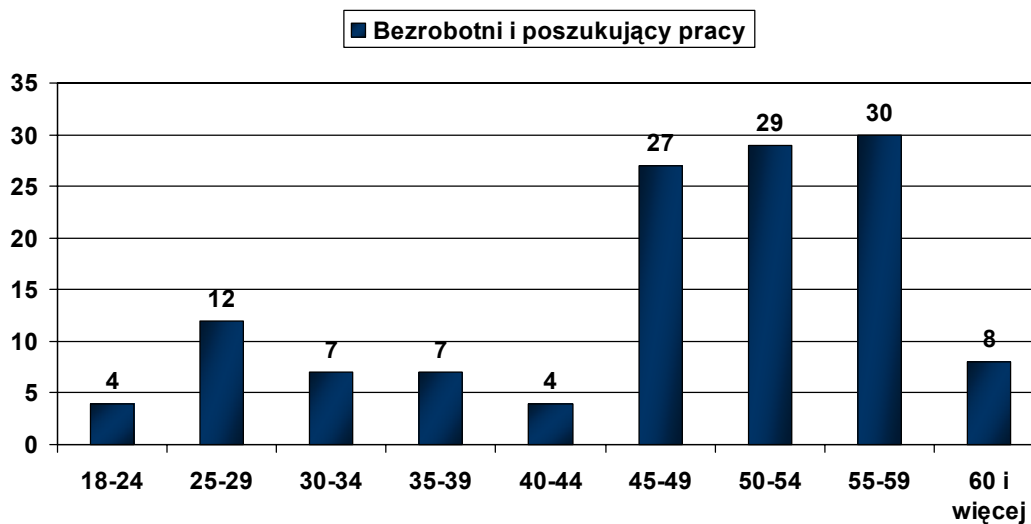
### Zarejestrowani niepełnosprawni w latach 2002-2006



### Niepełnosprawni według płci w latach 2002-2006



**Niepełnosprawni w gminach Powiatu w 2006r.****Struktura osób niepełnosprawnych według stopnia niepełnosprawności (stan na koniec 2006r.)**

**Struktura osób niepełnosprawnych według wykształcenia****BEZROBOTNI I POSZUKUJĄCY PRACY****Struktura osób niepełnosprawnych według wieku**



### 2.3.3. FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

W ramach zadań na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej bezrobotnych realizowano:

- usługi rynku pracy:
  - pośrednictwo pracy;
  - usługi EURES;
  - poradnictwo zawodowe i informacja zawodowa;
  - pomoc w aktywnym poszukiwaniu pracy;
  - organizowanie szkoleń ogólnych i zawodowych.
- wspierano środkami Funduszu Pracy tworzenie miejsc pracy:
  - staży;
  - przygotowania zawodowego;
  - prac interwencyjnych;
- organizowano wspólnie z gminami prace społecznie-użyteczne dla bezrobotnych bez prawa do zasiłku, a korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- przyznawano jednorazowo środki na działalność gospodarczą dla bezrobotnych.

#### Oferty pracy zgłoszone przez pracodawców według branż, zawodów i specjalności w latach 2005-2006

| Wyszczególnienie  | 2005r. | 2006r. |
|---|--------|--------|
| <b>Branża</b>   |        |        |
| Administracja publiczna i obrona narodowa:<br>obowiązkowe ubezpieczenia społeczne                               | 237    | 1334   |
| Obsługa nieruchomości, wynajem, nauka<br>i usługi związ. z prowadzeniem dział. gospod.                          | 128    | 135    |
| Przetwórstwo przemysłowe  | 58     | 98     |
| Pozostała działalność usługowa komunalna,<br>socjalna, indywidualna   | 49     | 46     |
| Handel, hurt i detal, napr. pojazdów<br>mechanicznych, motocykli oraz artykułów użytku<br>osobistego i domowego | 34     | 132    |
| Transport, gospodarka magazynowa i łączność   | 31     | 227    |

| <b>Zawody i specjalności</b>                              |            |             |
|---|------------|-------------|
| Pracownik biurowy (zawód szkolny: Technik prac biurowych) | 166        | 213         |
| Robotnik gospodarczy                                      | 107        | 81          |
| Pracownik ochrony mienia i osób                           | 44         | 32          |
| Pakowacz  | 24         | 31          |
| Sprzedawca  | 20         | 45          |
| Robotnik placowy  | 1          | 422         |
| Pozostali zamiatacze i pokrewni                           | 0          | 674         |
| Kierowca ciągnika siodłowego                              | 0          | 161         |
| <b>Liczba ofert pracy ogółem</b>                          | <b>591</b> | <b>2041</b> |

1. Wybrano branże z największą liczbą ofert.
2. Duża liczba ofert w branży administracja wynika z organizacji prac społecznie-użytecznych i prac interwencyjnych w gminach.

#### **Wielkość środków Funduszu Pracy i liczba zaktywizowanych bezrobotnych w latach 1999-2006r.**

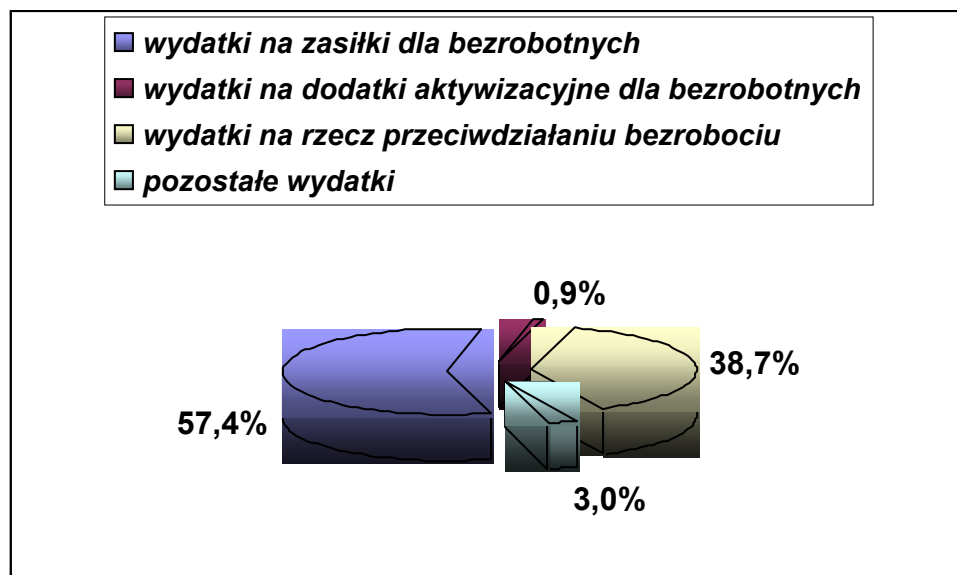
| <b>Wyszczególnienie</b>                             | <b>1999r.</b>  | <b>2000r.</b>  | <b>2001r.</b>  | <b>2002r.</b>  | <b>2003r.</b>    | <b>2004r.</b>    | <b>2005r.</b>    | <b>2006r.</b>    |
|---|----------------|----------------|----------------|----------------|------------------|------------------|------------------|------------------|
| <i>Wielkość środków (w tys.)</i>                    | <b>672.700</b> | <b>423.800</b> | <b>539.000</b> | <b>408.800</b> | <b>1.546.241</b> | <b>1.744.200</b> | <b>1.993.500</b> | <b>2.274.900</b> |
| <i>Prace interwencyjne</i>                          | 31             | 27             | 21             | 23             | 59               | 44               | 56               | 86               |
| <i>Roboty publiczne</i>                             | 30             | 12             | 15             | 12             | 135              | 100              | 52               | -                |
| <i>Stáže</i>  | 14             | 27             | 11             | 90             | 186              | 183              | 186              | 228              |
| <i>Umowy absolwenckie</i>                           | 127            | 18             | 32             | 22             | 14               | 6                | -                | -                |
| <i>Szkolenia</i>                                    | 211            | 96             | 88             | 23             | 145              | 216              | 485              | 387              |
| <i>Przygotowanie zawodowe</i>                       | -              | -              | -              | -              | -                | -                | 36               | 39               |
| <i>Środki na podjęcie działalności gospodarczej</i> | -              | -              | -              | -              | -                | -                | 9                | 26               |
| <i>Prace społecznie-użyteczne</i>                   | -              | -              | -              | -              | -                | -                | -                | 1044             |
| <b>Liczba ogółem:</b>                               | <b>413</b>     | <b>180</b>     | <b>167</b>     | <b>170</b>     | <b>539</b>       | <b>549</b>       | <b>824</b>       | <b>1810</b>      |

Od 2003r. wyraźnie wzrosła wielkość środków Funduszu Pracy na aktywizację bezrobotnych jak również liczba bezrobotnych korzystających ze wsparcia. W wielkości środków w latach 2004-2006 ujęto wartość projektów realizowanych w

ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwoju Zasobów Ludzkich współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego.

### Struktura wydatków Funduszu Pracy w 2006r.

|  |   |       |
|--|---|-------|
| - Wydatki na zasiłki dla bezrobotnych (łącznie ze składkami)<br><b>3.344.000 zł</b><br>/środki nielimitowane/  | - | 57,4% |
| - Wydatki na dodatki aktywizacyjne dla bezrobotnych<br><b>50.000 zł</b><br>/środki nielimitowane/  | - | 0,9%  |
| - Wydatki na rzecz przeciwdziałania bezrobociu<br><b>2.256.240 zł</b><br>/środki limitowane/   | - | 38,7% |
| - Pozostałe wydatki (koszty badań lekarskich, bezrobotnych,<br><b>172.900 zł</b><br>poradnictwa zawodowego, koszty systemu informatycznego,<br>refundacji dodatków do wynagrodzeń, szkoleń pracowników)<br>/środki limitowane/ | - | 3,0%  |
| <b>Razem</b><br><b>5.823.140 zł</b>  | - |       |

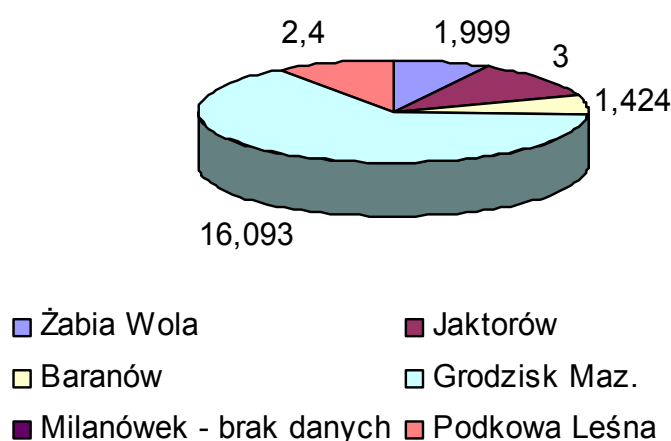


Opracowała: Powiatowy Urząd Pracy w Grodzisku Maz. na podstawie danych statystycznych Powiatowego Urzędu Pracy w Grodzisku Maz. oraz Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Warszawie.

### 2.3.4. GOSPODARSTWA DOMOWE

Analizując zasoby mieszkaniowe stwierdzić należy, iż w Powiecie Grodziskim wedle najnowszych, oficjalnie opublikowanych danych (za rok 2002) widoczny jest dynamiczny rozwój mieszkalnictwa.

#### Liczba gospodarstw domowych w Powiecie Grodziskim (w tys.)



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Na 10 tys. mieszkańców przypada 56,9 oddanych do użytku mieszkań. Oceniając sytuację wedle tego wskaźnika Powiat Grodziski zajmuje jedno z czołowych miejsc w województwie (4).

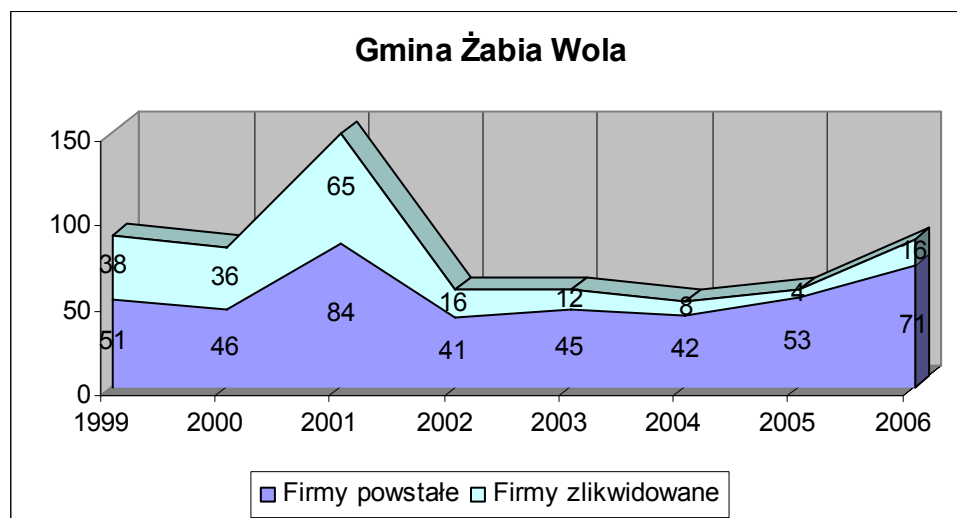
### 2.3.5 PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ W POWIECIE

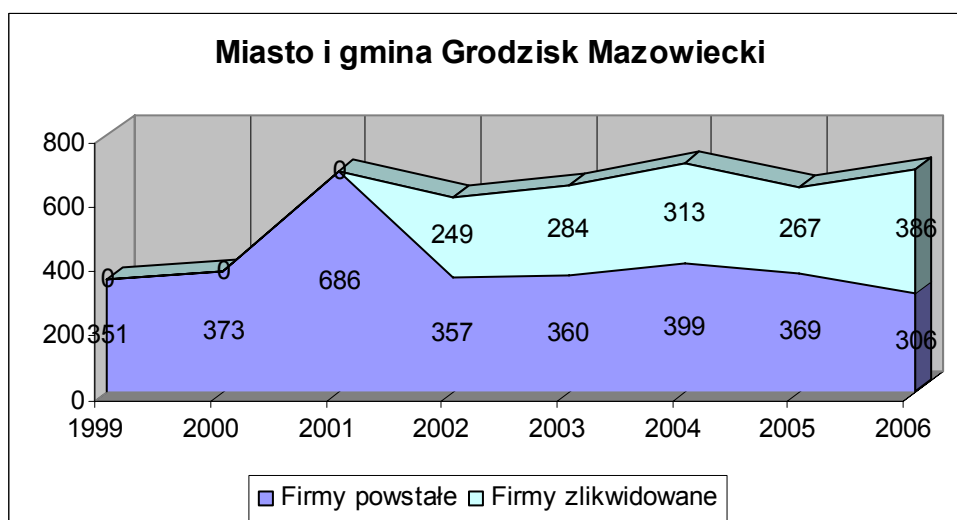
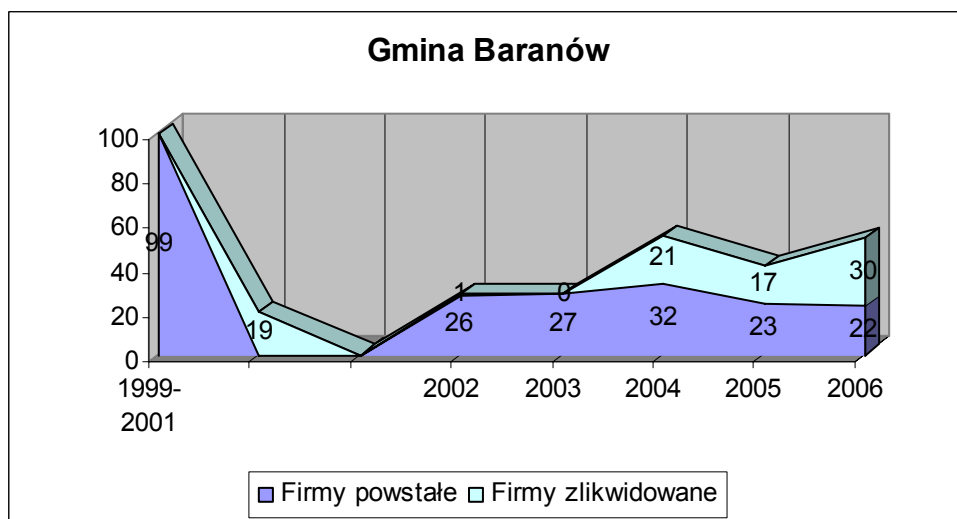
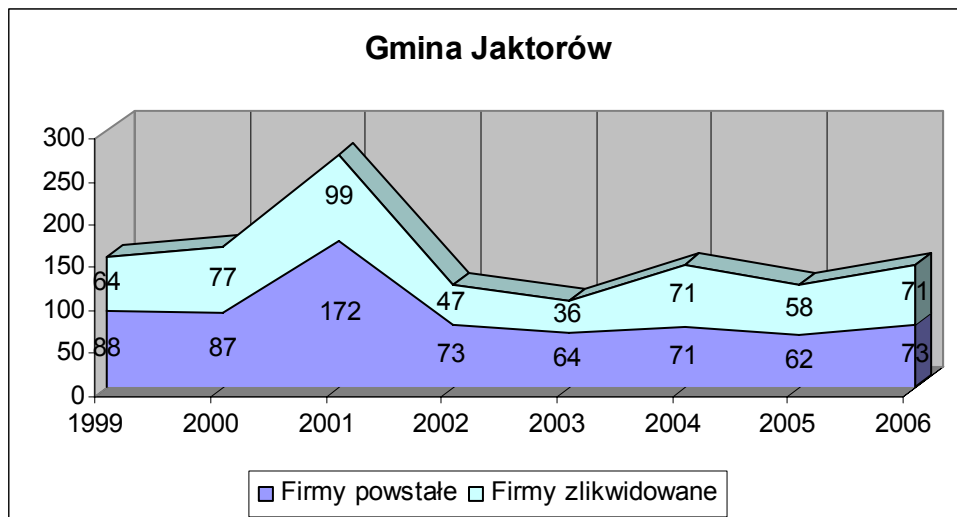
Według zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczych na terenie naszego Powiatu działa 8540 podmiotów gospodarczych. W poszczególnych gminach ilość ta kształtuje się w następujący sposób:

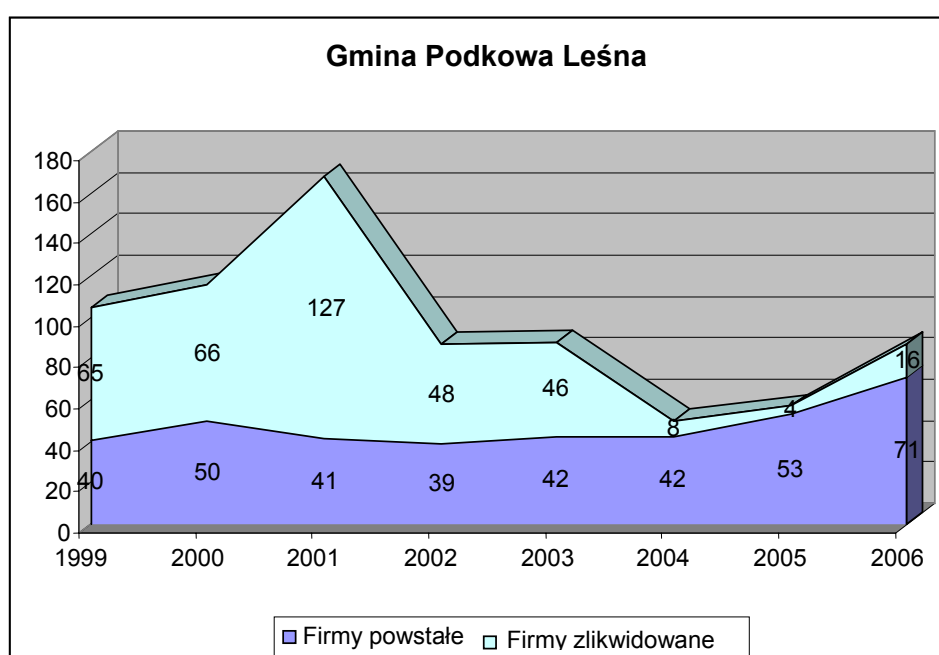
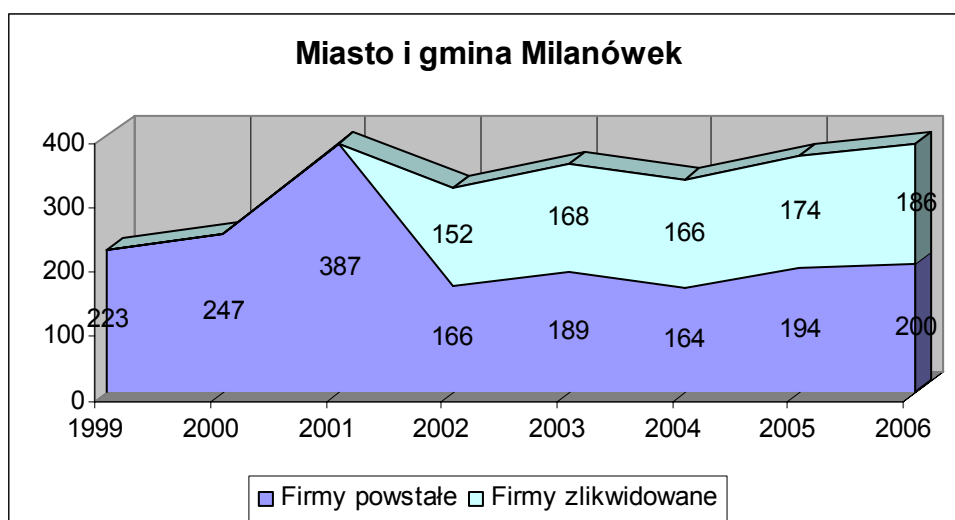
| Gmina               | Ilość podmiotów gospodarczych* |
|---------------------|--------------------------------|
| Grodzisk Mazowiecki | 4334                           |
| Milanówek           | 1989                           |
| Podkowa Leśna       | 579                            |
| Żabia Wola          | 536                            |
| Jaktorów            | 907                            |
| Baranów             | 195                            |

\* dane na dzień 31.12.2006r.

W jednostce przeliczeniowej (na 10 tys. mieszkańców) przypada 1106 podmiotów gospodarczych. Powyższe dane wskazują, że Powiat Grodziski jest jednym z lepiej rozwiniętych powiatów pod względem gospodarczym na obszarze województwa mazowieckiego i kraju.







Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Porównanie ogólnej liczby przedsiębiorców działających na terenie Powiatu Grodziskiego z innymi powiatami województwa świadczy o koncentracji w Powiecie Grodziskim przedsiębiorców z sektora Małych i Średnich Przedsiębiorstw. W Powiecie Grodziskim działa bowiem 425 spółek handlowych ( w tym 102 z udziałem kapitału zagranicznego). Zwrócić należy uwagę, iż stosunkowo niewielką liczbę przedsiębiorców działających w ramach spółek kompensuje ich potencjał ekonomiczny. W Grodzisku Mazowieckim swoje siedziby ma kilka dużych przedsiębiorstw z kapitałem zagranicznym. Stosunkowo słabo rozwinięty jest ruch

spółdzielczy. Przedsiębiorców prowadzących swą działalność w tej formie organizacyjnej jest w powiecie 23.

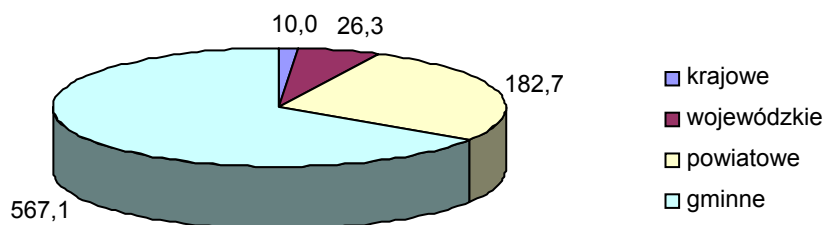
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach wyniosły w roku 2002 r. 101,4 mln złotych. Wynik ten, jakkolwiek znacznie odstający od czołowych powiatów (stosunek 1:6) pozwala jednak na zaliczenie Powiatu Grodziskiego do tych obszarów, gdzie lokowana jest znaczna ilość inwestycji. Wydatniej jeszcze niż liczby bezwzględne obrazuje to współczynnik lokowanych inwestycji przedsiębiorców liczonych *per capita*. Wynosi on 1363 zł.

Bardzo korzystnie Powiat Grodziski wypada jeśli idzie o wartość brutto środków trwałych działających przedsiębiorstw. Pod tym względem Powiat należy do czołówki województwa mazowieckiego. W 2002 r. wartość środków trwałych wyniosła 1283,3 mln złotych, co daje 17168 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Wynika to przede wszystkim z ilości nowych inwestycji.

### 2.3.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

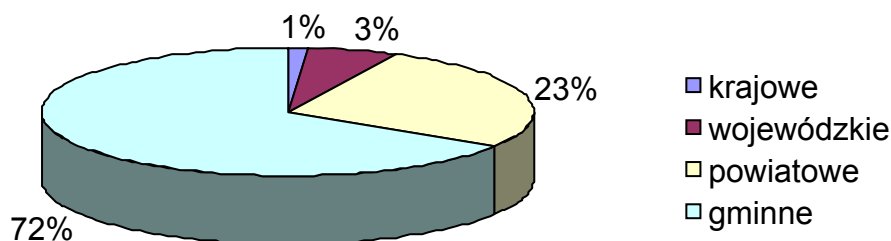
W Powiecie w ujęciu relatywnym do innych powiatów mazowieckich infrastruktura drogowa obejmuje dosyć rozległą sieć dróg. Podkreślić jednak należy, że zarówno ich stan techniczny i przepustowość ocenić należy niezadowolająco. W szczególności wiele odcinków dróg wymaga pilnej modernizacji i remontów. Zdecydowanie przeważają pod względem długości drogi gminne.

**Długość dróg w Powiecie (w km)**



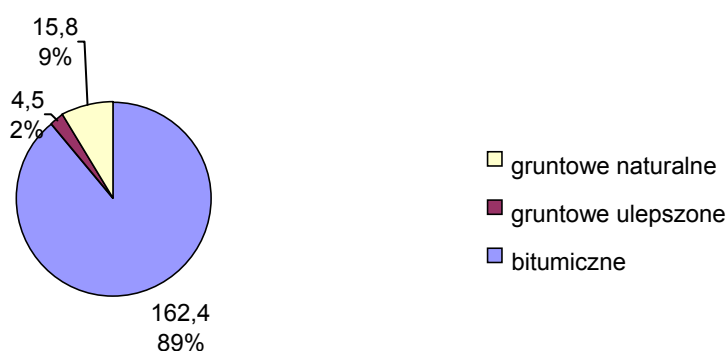


### Struktura dróg w Powiecie



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

### Drogi powiatowe (długość w kilometrach i udział procentowy)



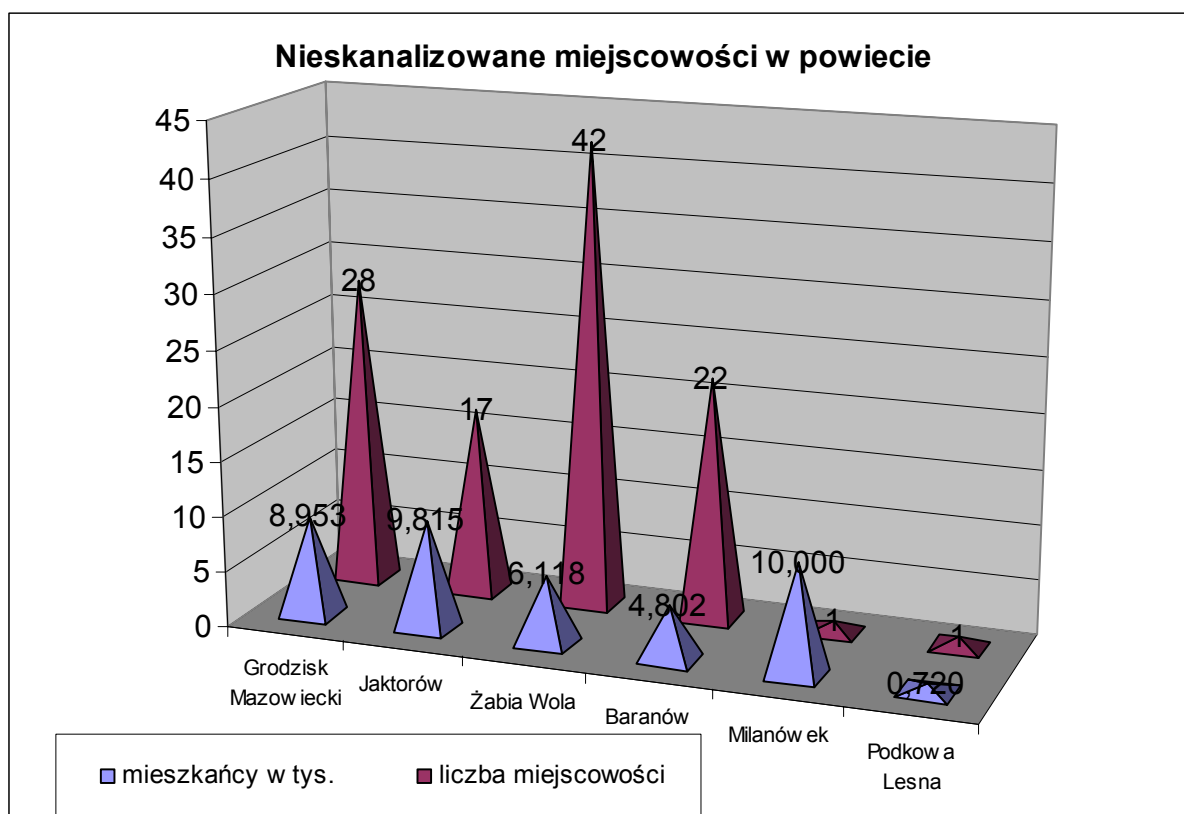
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Jeśli idzie o rodzaje dróg to przeważają drogi bitumiczne. Zwrócić należy uwagę iż w planach działań, rozwój dróg tego rodzaju pozostaje priorytetem.

Na koniec 2005 r. wedle oficjalnych danych sieć rozdzielcza na 100 km<sup>2</sup> w Powiecie Grodziskim wynosiła:

- wodociągowa – 149,9 km,
- kanalizacyjna – 28,3 km,
- gazowa – 122 km.

Na dzień 31 grudnia 2006 r. stan dostępności do sieci kanalizacyjnej przedstawiał się następująco.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Na terenie Powiatu Grodziskiego jest intensywnie rozbudowywana sieć wodociągów w oparciu o lokalne stacje uzdatniania wody. W poszczególnych gminach ilość stacji kształtuje się w sposób następujący:

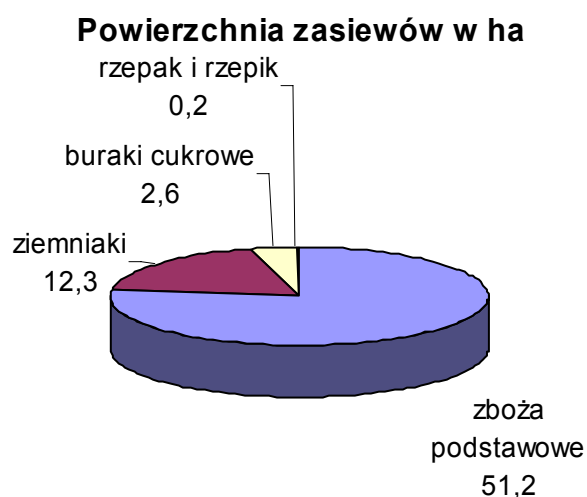
| Gmina                         | Grodzisk Mazowiecki | Milanówek | Podkowa Leśna | Żabia Wola | Jaktorów | Baranów |
|-------------------------------|---------------------|-----------|---------------|------------|----------|---------|
| Ilość stacji uzdatniania wody | 3                   | 3         | 1             | 3          | 2        | 2       |

W Gminie Grodzisk Mazowiecki znajduje się kompostownia, która od 1997 roku przyjmuje i utylizuje zmieszane odpady komunalne i ulegające biodegradacji. Kompostownia odbiera odpady z Powiatu Grodziskiego, powiatów sąsiednich i miasta Warszawy planowany przerób na 2007 rok wynosi 23000 ton odpadów.

Gmina Żabia Wola w ramach „Związku Mazowsze Zachodnie” siedmiu gmin ubiega się o pomoc finansową z Funduszu Spójności na realizację Projektu p.n. Racjonalna gospodarka wodą w aspekcie społeczno – gospodarczego rozwoju Gmin Mazowsza Zachodniego. Podjęte działania przyczynią się do rozwiązania problemu gospodarki ściekowej na tym terenie.

### 2.3.7. ROLNICTWO I LEŚNICTWO

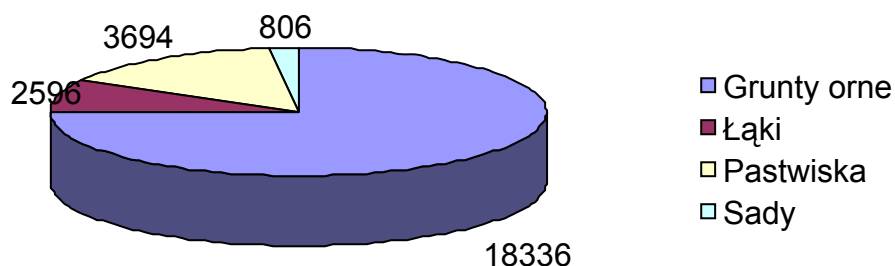
Na terenie Powiatu Grodziskiego w 2002 r. podczas Powszechnego Spisu Rolnego zarejestrowano 3625 indywidualnych gospodarstw rolnych o powierzchni powyżej 1 ha użytków rolniczych. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa wynosiła 5,6 ha, w tym 5,1 ha gruntów użytkowych, co stanowi 89,5% ogólnej powierzchni gospodarstwa.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Wśród gospodarstw rolnych najwięcej było tych prowadzących wyłącznie działalność rolniczą (2427), następnie działalność rolniczą i pozarolniczą (403). 300 gospodarstw prowadziło wyłącznie działalność pozarolniczą.

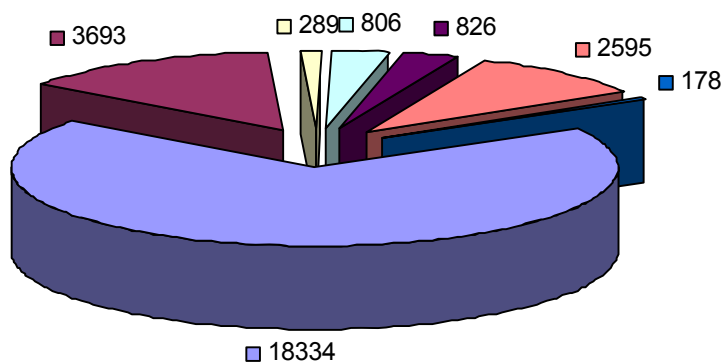
## Użytki rolne w powiecie grodziskim w 2006r. w ha



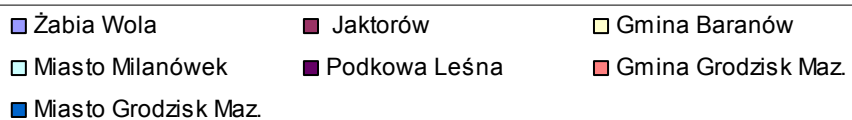
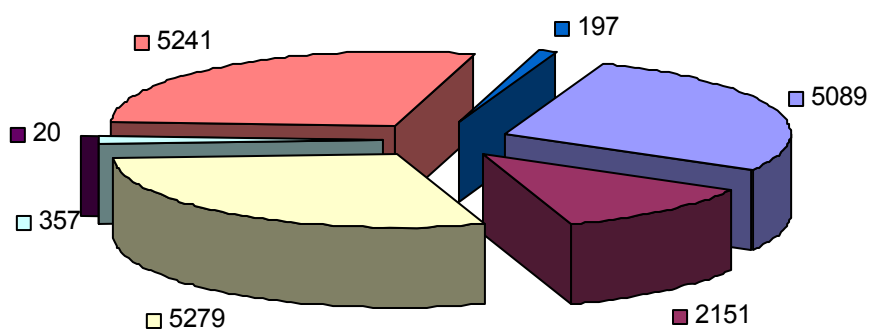
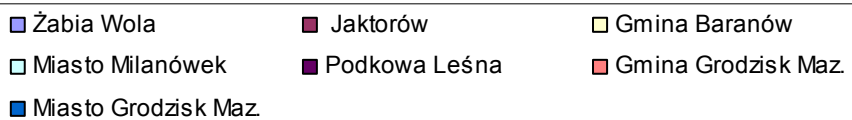
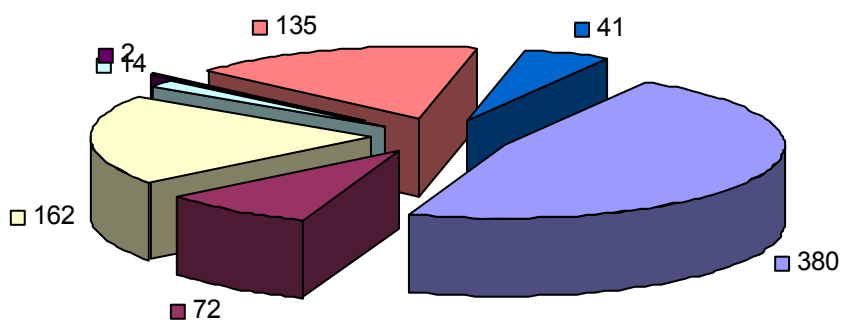
Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

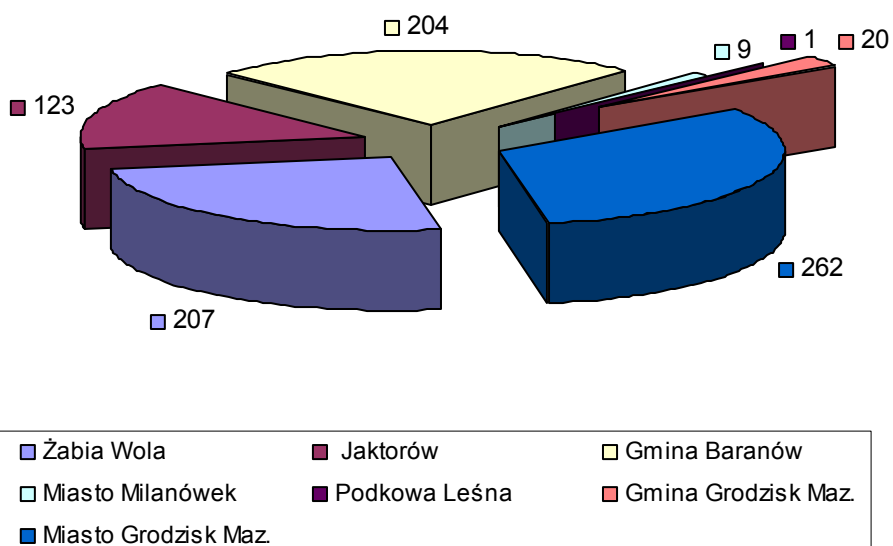
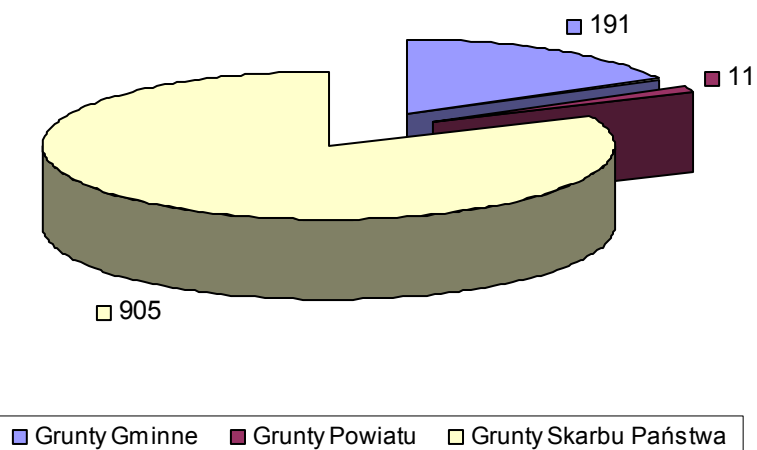
W roku 2002 na 100 ha użytków rolnych przypadało 24,2 sztuk bydła oraz 23,2 sztuk trzody chlewnej. Wyniki te znacząco odbiegały od średnich wskaźników hodowli w województwie mazowieckim, które w analogicznym okresie wynosiły odpowiednio dla bydła 40,6 sztuk i dla trzody chlewnej 88,6 sztuk. Z informacji uzyskanych od Powiatowego Lekarza Weterynarii wynika, że w latach 2004, 2005 i 2006 obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w Powiecie Grodziskim wynosiła odpowiednio : 20,5 szt., 21,8 szt. oraz 25,3 szt., a dla trzody chlewnej te wielkości wynosiły odpowiednio: 14,0 szt., 13,4 szt. oraz 7,3 szt.

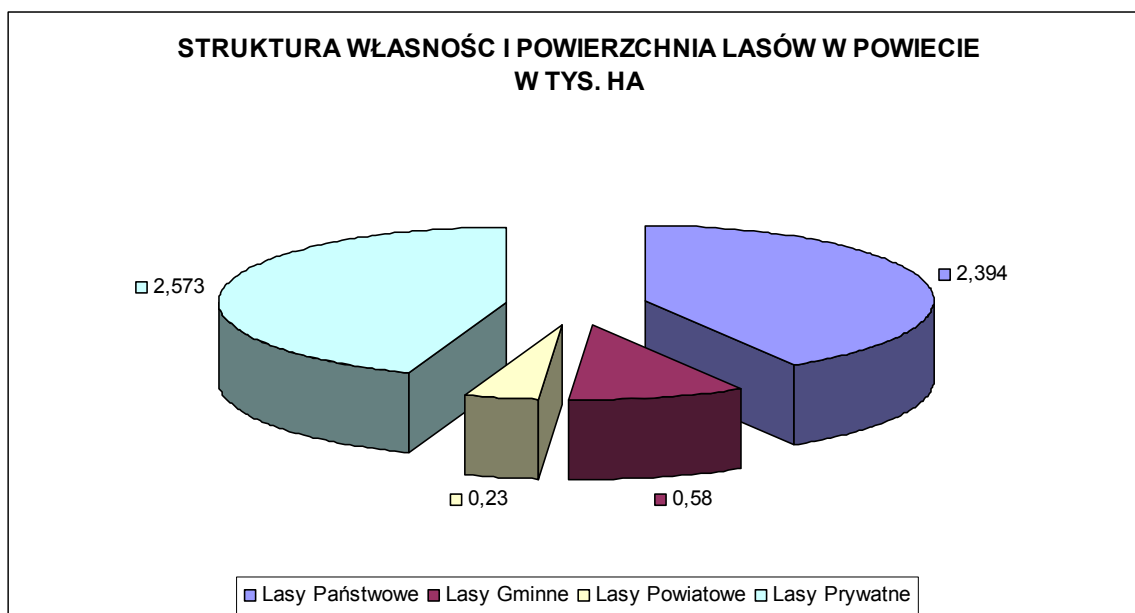
### STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH W POWECIE W HA W 2006r



■ Grunty orne ■ Pastwiska trwałe □ Grunty pod rowami □ Sady ■ Grunty rolne zabudowane ■ Łąki ■ Grunty pod stawami

**GRUNTY ORNE W POWIECIE GRODZISKIM W HA W 2006r****SADY W POWIECIE GRODZISKIM W HA W 2006r**

**GRUNTY ROLNE POD ZABUDOWANIAM I W HA W 2006r.****STRUKTURA UŻYTKÓW ROLNYCH STANOWIĄCYCH WŁASNOŚĆ SKARBU PAŃSTWA I JEDNOSTEK SAMORZĄDU W POWIECIE GRODZKIM W HA W 2006r**



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W Powiecie Grodziskim wskaźnik lesistości wynosi 11,8% i jest o blisko połowę mniejszy niż w województwie mazowieckim gdzie wynosi 22%.

W związku z dużym zainteresowaniem atrakcyjnymi terenami pod budownictwo jednorodzinne w Powiecie Grodziskim, gminy wchodzące w skład powiatu przeznaczają w swoich planach zagospodarowania przestrzennego coraz więcej terenów pod zabudowę zarówno mieszkaniową jak i przemysłowo-usługową. W związku z powyższym obserwuje się znaczący ubytek użytków rolnych w powiecie: z 27381 ha w roku 2003 do 26721 ha w roku 2006. Od roku 2004 do 2007 na terenie Powiatu Grodziskiego zabudowano 15 ha gruntów rolnych. Najintensywniejsza zabudowa gruntów rolnych ma miejsce w mieście i gminie Grodzisk Mazowiecki, gdzie od roku 2003 do 2007 zabudowano 19 ha gruntów rolnych.

Od roku 2004 do 2007 powierzchnia gruntów leśnych w Powiecie Grodziskim uległa zmniejszeniu o 3 ha ( z 1928 ha do 1925 ha). Zmiana obejmowała także strukturę własnościową gruntów leśnych.

## 2.4. PROFIL SPOŁECZNY

### 2.4.1. EDUKACJA

W Powiecie Grodziskim oferta edukacyjna na poziomie szkół podstawowych, gimnazjów oraz szkolnictwa ponadgimnazjalnego wystarcza na zaspokojenie potrzeb lokalnych. Szkolnictwo ponadgimnazjalne oferuje dosyć szerokie spektrum profili kształcenia i zawodów w placówkach publicznych oraz niepublicznych.

Osoby dorosłe również mają możliwość zdobyć wykształcenie, dokończyć się lub przekwalifikować w szkołach dla dorosłych - publicznych, niepublicznych oraz niepublicznych placówkach kształcenia ustawicznego.

| PLACÓWKI PUBLICZNE   | TYP SZKOŁY                                  | ROZSZERZENIA<br>i<br>PROFILE KSZTAŁCENIA  | ZAWODY   |
|--|---|---|--|
| ZESPÓŁ SZKÓŁ Nr 1<br>Grodzisk Maz.<br>ul. Żwirki i Wigury 4                              | Liceum<br>Ogólnokształcące                  | - z rozszerzonym j. angielskim<br>- humanistyczny<br>- ogólny<br>- informatyczno-matematyczny           |  |
|  | Liceum Profilowane                          | - ekonomiczno-administracyjny   |  |
|  | Technikum<br>Gastronomiczne                 |   | - technik żywienia<br>i gospodarstwa<br>domowego<br>- technik żywienia   |
| ZESPÓŁ SZKÓŁ<br>TECHNICZNYCH i<br>LICEALNYCH Nr 2<br>Grodzisk Maz.<br>ul. Kilińskiego 8c | Liceum Profilowane                          | - kształtowanie środowiska<br>- zarządzanie informacją<br>- transportowo-spedycyjny<br>- mechatroniczny |  |
|  | Technikum                                   |   | - technik mechanik<br>- technik logistyk<br>- technik<br>informatyk  |
|  | Zasadnicza Szkoła<br>Zawodowa               |   | - mechanik<br>pojazdów<br>samochodowych<br>- kucharz małej<br>gastronomii<br>- fryzjer<br>- elektromechanik<br>pojazdów<br>samochodowych |
|  | Technikum<br>Uzupełniające dla<br>Dorosłych |   | - technik mechanik   |



|   |  |   |  |
|---|--|---|--|
| <b>ZESPÓŁ SZKÓŁ Nr 1<br/>Milanówek<br/>ul. Piasta 14</b>  | Liceum<br>Ogólnokształcące   | - kulturowo-historyczny<br>- matematyczno-informatyczny<br>- humanistyczny<br>- biologiczno-chemiczny<br>- matematyczno-historyczny<br>- lingwistyczny<br>- matematyczno-geograficzny<br>- lingwistyczno-humanistyczny<br>- z elementami wiedzy o Unii Europejskiej |  |
|   | <b>CENTRUM<br/>KSZTAŁCENIA<br/>USTAWICZNEGO<br/>Milanówek,<br/>ul. Piasta 14</b> | Liceum<br>Ogólnokształcące<br>dla Dorosłych   | - ogólny   |
| <b>ZESPÓŁ SZKÓŁ Nr 2<br/>im. gen. J. Bema<br/>Milanówek<br/>ul. Wójtowska 3</b>                         | Liceum<br>Ogólnokształcące   | - humanistyczny<br>- humanistyczno-lingwistyczny<br>- informatyczno-matematyczny<br>- geograficzno-informatyczny<br>- geograficzno-społeczny  |  |
|   | Liceum Profilowane   | - socjalny<br>- ekonomiczno-administracyjny   |  |
|   | Technikum<br>Ekonomiczne   |   | - technik<br>ekonomista  |
|   | Technikum<br>Informatyczne   |   | - technik informatyk   |
|   | Zasadnicza Szkoła<br>Zawodowa  |   | - sprzedawca   |
|   | Technikum<br>Ekonomiczne dla<br>Dorosłych  |   | - technik<br>ekonomista  |
| <b>ZESPÓŁ SZKÓŁ<br/>SPECJALNYCH<br/>im. H. Szczerkowskiego<br/>Grodzisk Maz.<br/>ul. Kilińskiego 21</b> | Szkoła<br>Podstawowa<br>Specjalna  |   |  |
|   | Gimnazjum<br>Specjalne   |   |  |
|   | Zasadnicza Szkoła<br>Zawodowa<br>Specjalna                                       |   | - kucharz małej<br>gastronomii<br>- sprzedawca                           |
|   | Szkoła Specjalna<br>Przysposabiająca<br>do Pracy                                 |   |  |
| <b>CENTRUM<br/>KSZTAŁCENIA<br/>PRAKTYCZNEGO<br/>Grodzisk Maz.<br/>ul. Żyrardowska 48</b>                |  |   | - mechanik<br>pojazdów<br>samochodowych<br>- elektromechanik<br>pojazdów |

|   |  |  |                                     |
|---|--|--|-------------------------------------|
|   |  |  | samochodowych<br>- technik mechanik |
| <b>PUBLICZNE OGNISKO<br/>PLASTYCZNE</b><br>Grodzisk Maz.<br>Pl. Króla Zygmunta<br>Starego 9a                  |  |  |                                     |
| <b>PUBLICZNY OSRODEK<br/>DOKSZTAŁCANIA<br/>i DOSKONALENIA<br/>ZAWODOWEGO</b><br>Milanówek,<br>ul. Wójtowska 3 |  |  |                                     |

| <b>PLACÓWKI<br/>NIEPUBLICZNE<br/>z UPRAWNIENIAMI<br/>SZKOŁY PUBLICZNEJ</b>  | <b>TYP SZKOŁY</b>          | <b>ROZSZERZENIA</b>   | <b>ZAWODY</b> |
|---|----------------------------|---|---------------|
| <b>PODKOWIAŃSKIE<br/>LICEUM<br/>OGÓLNOKSZTAŁCĄCE</b><br>Nr 60<br>Podkowa Leśna<br>ul. Wiewiórek 2/4   | Liceum<br>Ogólnokształcące | - ogólny  |               |
| <b>SPOŁECZNE LICEUM<br/>OGÓLNOKSZTAŁCĄCE<br/>NR 5,<br/>SPOŁECZNEGO<br/>TOWARZYSTWA<br/>OŚWIATOWEGO</b><br>Milanówek<br>ul. Fiderkiewicza 41 | Liceum<br>Ogólnokształcące | - matematyczny<br>- ekonomiczny<br>- przyrodniczy<br>- humanistyczny z elementami<br>wiedzy o Unii Europejskiej |               |
| <b>LICEUM<br/>OGÓLNOKSZTAŁCĄCE<br/>NIEPUBLICZNE dla<br/>DOROSŁYCH Nr 1</b><br>Grodzisk Maz.<br>ul. Westfala3                                | Liceum<br>Ogólnokształcące | - ogólny  |               |
| <b>LICEUM<br/>OGÓLNOKSZTAŁCĄCE<br/>dla DOROSŁYCH</b><br>Grodzisk Maz.<br>ul. Sportowa 31  | Liceum<br>Ogólnokształcące | - ogólny  |               |
| <b>UZUPEŁNIAJĄCE<br/>LICEUM<br/>OGÓLNOKSZTAŁCĄCE<br/>dla DOROSŁYCH</b><br>Grodzisk Maz.<br>ul. Sportowa 31                                  | Liceum<br>Uzupełniające    | - ogólny  |               |

|  |                               |  |  |
|--|-------------------------------|--|--|
| <b>MEDYCZNA SZKOŁA<br/>POLICEALNA<br/>Podkowa Leśna<br/>ul. Modrzewiowa 30</b>               | Policealna Szkoła<br>Zawodowa |  | - technik masażysta<br>- dietetyk  |
| <b>PRYWATNA<br/>POLICEALNA SZKOŁA<br/>ZAWODOWA<br/>Grodzisk Maz.<br/>ul. 11 Listopada 18</b> | Policealna Szkoła<br>Zawodowa |  | - technik informatyk<br>- technik rachunkowości<br>- technik administracji |

### PLACÓWKI NIEPUBLICZNE KSZTAŁCENIA USTAWICZNEGO

| <b>NAZWA PLACÓWKI,<br/>zakres działania,<br/>miejsce prowadzenia działalności,</b>   | <b>OSOBA PROWADZĄCA<br/>PLACÓWKĘ,</b>   | <b>Data<br/>rozpoczęcia<br/>działalności</b> |
|--|---|--|
| <b>„ENGLISH FOR YOU” – szkoła języków<br/>obcych s. c.</b><br>Nauczanie języków obcych dla dzieci, młodzieży i<br>dorosłych. Tłumaczenia, usługi medialne,<br>organizowanie wyjazdów językowych w kraju i<br>zagranicą, szkolenia.<br><b>ul. Zondka 6, Grodzisk Maz.</b>   | Andrzej Wiśniewski i Dorota<br>Wiśniewska – spółka cywilna                                    | 16.01.1992                                   |
| <b>„MBC – School of English”</b><br>Nauczanie języka angielskiego dla dzieci,<br>młodzieży i dorosłych.<br>Zespół Szkół Publicznych<br><b>ul. Okrężna 19, Międzyborów</b>  | Maria Bułat – Centkowska<br>i Wojciech Bentkowski   | 17.02.1992                                   |
| <b>Ośrodek Edukacyjny „TAURUS” s. c.</b><br>Szkolenia z zakresu edukacji środowiskowej<br>prozdrowotnej, udzielanie specjalistycznej pomocy<br>psychologicznej, pedagogicznej, wyrównywania<br>wiedzy z j. polskiego, przedmiotów matematyczno<br>–biologicznych, przygotowanie do egzaminów<br>wstępnych, nauczanie języków obcych,<br>organizacja kursów doskonalących dla dzieci,<br>młodzieży i dorosłych.<br><b>Szkoła Podstawowa Nr2, ul. Westfala 3,<br/>Grodzisk Maz.</b><br><b>Szkoła Podstawowa Nr4 ul. Zielony Rynek 2,<br/>Grodzisk Maz.</b><br><b>U zleceńodawców</b> | Małgorzata Sitarska<br>Bożena Strzemieczna<br>.<br>Biuro – Skłodowskiej 8/27<br>Grodzisk Maz. | 08.09.1995                                   |
| <b>Ośrodek Kursów i Szkoleń Biura Informatyki<br/>Stosowanej – MR – System</b><br>Szkolenia z zakresu obsługi i wykorzystania<br>komputerów oraz użytkowego wykorzystania<br>informacji.<br><b>Grodzisk Maz. ul. Króla Zygmunta Starego 5/7<br/>(ul. 11 Listopada 44)</b>  | Mirosław Romaniuk   | 30.03.1996                                   |
| <b>Ośrodek Szkoleniowy Centrum Kreowania<br/>Liderów</b><br>- szkolenia menadżerów, liderów grup<br>pracowniczych oraz specjalistów w zakresie   | Centrum Kreowania Liderów<br>05-824 Kłudzienko  | 10.03.1997                                   |

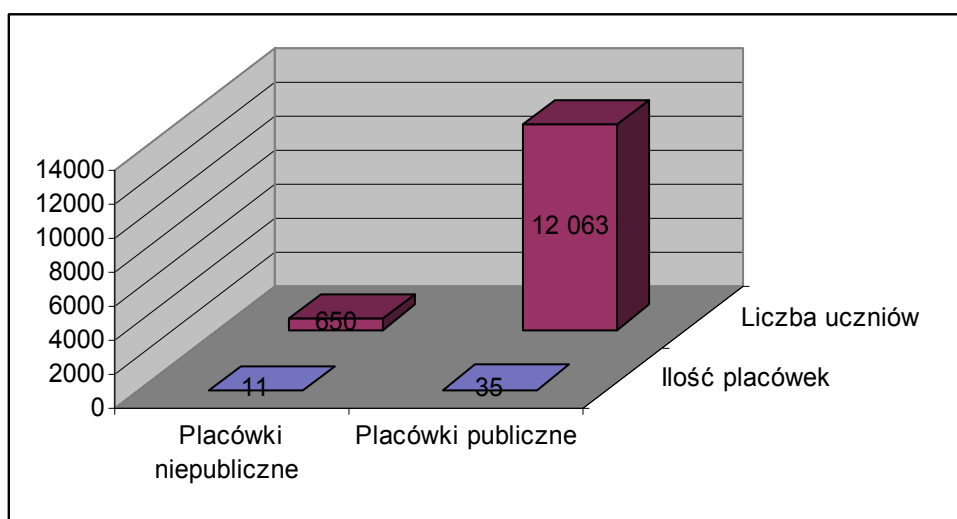
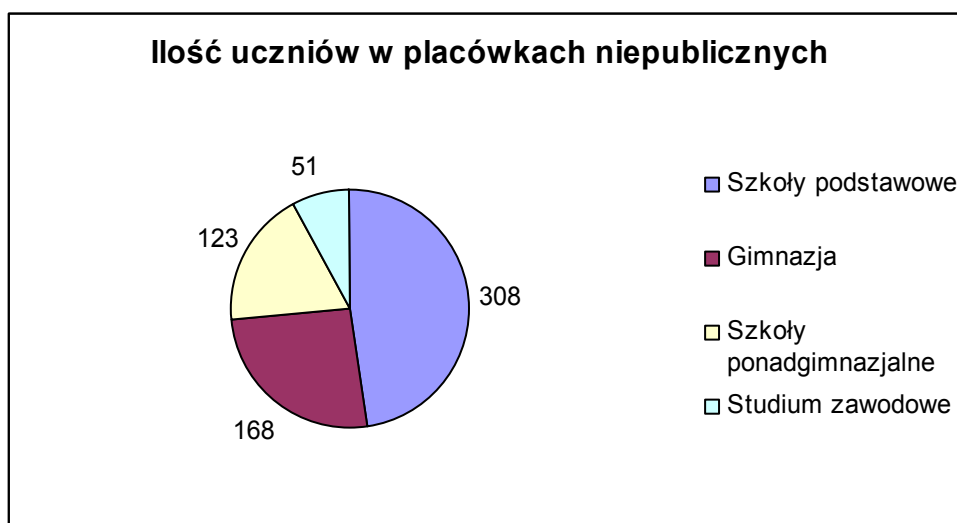
|  |  |            |
|--|--|------------|
| organizacji i zarządzania na różnych poziomach zaawansowania   |  |            |
| <b>Ośrodek Wiedzy Informatycznej „KLON”</b><br>Szkolenia w zakresie posługiwania się komputerami, obsługa i zastosowanie oraz wykorzystanie profesjonalnych oprogramowań.<br><b>Milanówek, ul. Przeskok 6</b>  | Konrad Chojnacki   | 01.05.1997 |
| <b>Edukacja BHP – Ośrodek Szkolenia</b><br>Kursy bhp dla wszystkich grup zawodowych w oparciu o programy autorskie.<br><b>Grodzisk Maz., ul. Dworska 11</b>  | Ryszard Dzierżawski  | 06.09.1999 |
| <b>Ośrodek Szkolenia – Edukacja Zawodowa</b><br>Kursy w zakresie: obsługa wózków widłowych jezdniowo – napędowych , bhp, p poż.  | Henryk Nasternak   | 01.03.2004 |
| <b>Niepubliczny Ośrodek Usług Oświatowych i Szkolenia Zawodowego Fryzjerów „RYCZAŁEK”</b><br>Świadczenie usług oświatowych dla dzieci, młodzieży i osób dorosłych w zakresie: kursy języka angielskiego, usługi logopedyczne (zajęcia dla dzieci, porady konsultacyjne, i warsztaty dla rodziców oraz nauczycieli), kursy przygotowujące do wykonywania zawodu.<br><b>pl. Króla Zygmunta Starego 17, Grodzisk Maz.</b> | Małgorzata Ryczałek  | 01.09.2005 |
| <b>Ośrodek Szkoleniowy „ Dan-Kor Edukacja BHP”</b><br>Kursy bhp, p poż, kwalifikacyjne. Prowadzenie doradztwa oraz nadzoru w zakresie bhp w ramach ochrony pracy pracowników.  | Danuta Koral   | 02.11.2005 |
| <b>Niepubliczna Placówka Kształcenia Ustawicznego</b><br>Kursy w zakresie: podnoszenie kwalifikacji zawodowych, zdobywanie umiejętności obsługi programów komputerowych, wykorzystywanie technik teleinformatycznych, nauka języków obcych, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień.<br><b>Grodzisk Maz., ul. 11-go Listopada 18</b>  | Zbigniew Dubicki   | 10.12.2005 |
| <b>Europejskie Studium Psychologii Zwierząt</b><br>Szkolenia w zakresie: hodowca psów rasowych, specjalista szkolenia psów, specjalista psychologii psów i kotów, specjalista psychologii koni, opiekun psów i kotów – (dla osób prowadzących schroniska i hotele dla zwierząt).<br>Kursy amatorskie: właściciel psa, właściciel konia.<br><b>Grodzisk Maz., ul. 11-go Listopada 18</b>                                | Tomasz Kosiński  | 01.01.2006 |
| <b>Ognisko Pracy Pozaszkolnej</b><br>Rozwijanie zainteresowań i uzdolnień, doskonalenie wiedzy i umiejętności, przygotowanie do uczestnictwa w życiu kulturalnym, kształtowanie umiejętności spędzania wolnego czasu, organizowanie przeglądów, wystaw, festiwali, wypoczynku oraz rekreacji dzieci i młodzieży.<br>Realizowanie programów edukacyjnych profilaktyczno-wychowawczych i resocjalizacyjnych.             | TPD Zarząd Mazowieckiego Oddziału Wojewódzkiego Warszawa, ul. Kredytowa 1a | 10.02.2006 |

|  |                    |            |
|--|--------------------|------------|
| <p><b>Kłudno Stare 48,<br/>Izdebno Kościelne, ul. Plebańskich 4,<br/>Natolin 31,<br/>Żelechów,<br/>Skuły – Bartoszkówka, ul. Strażacka 9,<br/>Książnice, ul. Olszowa 53,<br/>Adamowizna, ul. Sowiecka 33,<br/>Kozery Nowe 24, ul. Krajobrazowa 5,<br/>Zabłotnia 32,<br/>Grodzisk Maz., ul. Sienkiewicza 45.</b></p>  |                    |            |
| <p><b>Niepubliczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna</b><br/>Pomoc psychologiczna i pedagogiczna związana z wychowaniem i kształceniem dzieci i młodzieży dla rodziców i nauczycieli, Usługi psychologiczno-pedagogiczne i logopedyczne dla dzieci i młodzieży<br/>Diagnostyka, doradztwo, konsultacje, terapia, zajęcia profilaktyczne oraz szkolenia.<br/><b>Grodzisk Maz., ul. Armii Krajowej 1i</b></p>   | Paulina Rytelewska | 28.05.2007 |
| <p><b>Europejskie Studium Wiedzy Praktycznej</b><br/>Kursy i szkolenia w zakresie:<br/>florystyki, zielarstwa, fizjoterapii, medycyny alternatywnej, promocji zdrowego trybu życia, rozwoju osobowości, kształcenia umiejętności komunikacyjnych i relacji pomagania, kształcenia umiejętności społecznych, rozwoju zasobów ludzkich, rachunkowości, księgowości, ekonomii, reklamy i marketingu, nauki języków obcych.<br/><b>Grodzisk Maz., ul. 11-go Listopada 18</b></p> | Joanna Kosińska    | 01.09.2007 |
| <p><b>Szkoła językowa - LIFE BALANCE</b><br/>Kursy językowe dla wszystkich grup wiekowych na wszystkich poziomach zaawansowania.<br/><b>Grodzisk Maz., ul. Sportowa 31, Szkoła Podstawowa Nr 6</b></p>   | Sara Crowley       | 10.10.2007 |

Mimo obserwowanego od kilku lat nizu demograficznego rozpoczynającego proces edukacji (w skali ogólnokrajowej) bezwzględna liczba uczniów nie ulega zmniejszeniu. Jest to wynikiem migracji do Powiatu.

Zgodnie z ogólnym trendem, młodzież wybiera po ukończeniu gimnazjów w zdecydowanej większości publiczne szkoły ponadgimnazjalne. W dalszym ciągu utrzymuje się znaczna dysproporcja między liczbą dzieci i młodzieży korzystających z publicznej oferty edukacyjnej w porównaniu z prywatnymi szkołami. Zaznaczyć

również należy, iż część kształcących się wybiera, w szczególności na poziomie szkół wyższych i ponadgimnazjalnych warszawskie ośrodki edukacyjne.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W związku z niewielką odległością dzielącą Powiat od stolicy dotychczas nie następował rozwój szkół wyższych w Powiecie. Na taki stan rzeczy wpływała także stosunkowo niewielka liczba mieszkańców największego miasta Powiatu. Te czynniki w zestawieniu z niezwykle bogatą ofertą działających w Warszawie szkół wyższych, a także ośrodków akademickich powodują, że ten etap kształcenia niemal w całości odbywa się w stolicy. W chwili obecnej obserwować można w Polsce trend do tworzenia ośrodków zamiejscowych i filii szkół wyższych poza dużymi miastami.

Może to spowodować zwiększenie oferty szkolnictwa wyższego w Powiecie Grodziskim.

Wyjątkiem jest działający w Grodzisku od 2000 r. ośrodek zamiejscowy Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie (zajęcia odbywają się w Zespole Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2 w Grodzisku Mazowieckim).

#### **2.4.2. POMOC SPOŁECZNA W POWIECIE**

Szczegółowa analiza sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych w Powiecie Grodziskim zawarta została w Diagnozie sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Powiatu Grodziskiego sporządzonej w styczniu 2006 r.

Powyższy dokument obejmuje poza częścią analityczną także zestawienie proponowanych działań dotyczących przedmiotowych kwestii.

Z danych ośrodków pomocy społecznej wynika, iż w 2004 roku z pomocy w formie świadczeń skorzystało 4 458 rodziny, natomiast w roku 2005 już 5 997 rodziny były objęte wsparciem pomocy społecznej, zaś w 2006r. – 7.137 rodziny otrzymały świadczenia pieniężne z OPS-ów.

Zadania z zakresu pomocy społecznej realizują poszczególne gminy, a w ich imieniu ośrodki pomocy społecznej :

- Ośrodek Pomocy Społecznej w Grodzisku Mazowieckim ul. Krótka 4
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Milanówku ul. Fiderkiewicza 41
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jaktorowie ul. Warszawska 33
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żabiej Woli ul. Główna 3
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Podkowie Leśnej ul. Akacyjowa 39/41
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Baranowie, ul. Armii Krajowej 87

Główną przyczyną ubiegania się o pomoc osób i rodzin z ośrodków pomocy społecznej był problem ubóstwa (2004r. – 1 634 rodzin, 2005r. – 1 700, 2006r. – 1 074) Następnym motywem ubiegania się o pomoc była niepełnosprawność (2004 r. – 896, 2005r – 1 057, 2006r.– 1 135), bezrobocie (2004r. – 1 088, 2005r. – 1 048, 2006r.- 957) , długotrwała choroba (2004r. – 969, 2005r. – 989, 2006r. – 1 193).

Kolejną grupę beneficjentów stanowiły rodziny niepełne (2004r. – 472, 2005r. – 438, 2006r. – 413), następnie rodziny wielodzietne (2004r. – 173, 2005r. – 182, 2006r. – 186). W dalszej kolejności udzielana była pomoc osobom z problemem alkoholowym (2004r. – 216, 2005r. – 241, 2006r. – 348) , z tytułu ochrony macierzyństwa( 2004r. – 179, 2005r. – 104, 2006r. – 116), , dalej osobom opuszczającym zakład karny ( 2004r.- 45, 2005r. – 39, 2006r. – 28) i bezdomnym ( 2004r. – 22, 2005r.- 32, 2006r. – 37), osobom uzależnionym od narkotyków (2004r. – 10, 2005r. – 7, 2006r. – 16).

Dane uzyskane z ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu pokazują przyczyny i zakres pomocy.

| Powody korzystania ze świadczeń pomocy społecznej – liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie – jest to także liczba rodzin | 2004  | 2005  | 2006  |
|---|-------|-------|-------|
| - bezrobocie  | 1 088 | 1 048 | 957   |
| - niepełnosprawność   | 896   | 1 057 | 1 135 |
| - długotrwała choroba   | 969   | 989   | 1 193 |
| - rodziny niepełne  | 472   | 438   | 413   |
| - rodziny wielodzietne  | 173   | 182   | 186   |
| - alkoholizm  | 216   | 241   | 348   |
| - narkomania  | 10    | 7     | 16    |
| -trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego   | 45    | 39    | 28    |
| - klęska żywiołowa  | 1     | 1     | 308   |
| - ubóstwo   | 1 634 | 1 700 | 1 704 |
| - sieroctwo   | 4     | 8     | 7     |



|                                  |     |     |     |
|----------------------------------|-----|-----|-----|
| - bezdomność                     | 22  | 32  | 37  |
| - potrzeba ochrony macierzyństwa | 179 | 104 | 116 |

| Świadczenia – liczba osób, które otrzymały świadczenie decyzją, jest to także liczba rodzin | 2004  | 2005  | 2006  |
|---|-------|-------|-------|
| - zasiłki rodzinne  | 2 246 | 2 972 | 3 694 |
| - zasiłki pielęgnacyjne   | 363   | 940   | 1 302 |
| - zaliczka alimentacyjna  | -     | 330   | 322   |
| - zasiłki macierzyńskie   | 108   | -     | -     |
| - zasiłki stałe   | 231   | 357   | 410   |
| - zasiłki stałe wyrównawcze   | 608   | 395   | 456   |
| - zasiłki okresowe  | 732   | 944   | 902   |
| - bilety kredytowane  | 136   | 59    | 51    |
| - pomoc dla kombatantów   | -     | -     | -     |
| -zasiłek gwarantowany   | 34    | -     | -     |

### 2.4.3. SPORT I OBIEKTY SPORTOWE

Stosunkowo niewielka ilość obiektów użyteczności publicznej w Powiecie nie odstaje od średniej w województwie mazowieckim. Na szczególną uwagę zasługuje nowoczesny kompleks wypoczynkowo - basenowy w Grodzisku Mazowieckim.

Jako niewystarczający należy uznać stan ilościowy sal gimnastycznych. Przyszkolne boiska nie rekompensują trudności związanych z koniecznością prowadzenia zajęć z wychowania fizycznego w odpowiednich warunkach.

|                                   | GRODZISK<br>MAZ. | PODKOWA<br>LEŚNA | MILANÓWEK | BARANÓW | ŻABIA WOLA | JAKTORÓW | POWIAT<br>GRODZISK<br>I |
|-----------------------------------|------------------|------------------|-----------|---------|------------|----------|-------------------------|
| Hala Sportowa                     | 1                | -                | 2         | -       | -          | 1        | -                       |
| Sala<br>Gimnastyczna              | 7                | 1                | 4         | 3       | 3          | 2        | 5                       |
| Boiska sportowe<br>pełnowymiarowe | 6                | -                | 2         | 2       | 2          | 1        | 2                       |
| Boiska małe                       | 2                | 2                | 1         | 1       | 2          | 3        | 1                       |
| Tor wrotkarski                    | -                |                  | 1         | -       | -          | -        | 1                       |
| Stadion                           | 1                | -                | 1         | -       | -          | -        | -                       |
| Basen                             | 1                | -                | 1         | -       | -          | -        | -                       |

#### **W Powiecie działają następujące kluby sportowe:**

- Ognisko TKKF „PODKOWA” ul. Głogów 11, 05-807 Podkowa Leśna
- Ognisko TKKF „MORWA” ul. Kościelna 3, 05-822 Milanówek
- Ludowy Klub Jeździecki „KSIĄŻENICE –KUCLANDIA”  
- Książenice 51, 05-825 Grodzisk Maz
- Towarzystki Klub Sportowy „MARYNKI Janinów 36, 05-825 Grodzisk Maz.
- Grodziski Klub Sportowy „POGOŃ Al. Mokronoskich 4, 05-825 Grodzisk Maz.
- Klub Sportowy „MILAN” ul. Kościelna 3, 05-825 Grodzisk Maz
- Ludowy Klub Sportowy „CHLEBIA” Chlebnia, 05-825 Grodzisk Maz.
- Klub Kolarski „MAZOWSZE” ul. Tylna 4, 05-825 Grodzisk Maz.
- Grodziski Klub Kolarski „OPTY- MAZOWSZE” ul. Królewska 6,  
05-825 Grodzisk Maz. KARGAS PROFIL
- Klub Jeździecki „GRZMIĄCA” ul. Grzmiąca 25, 96-311 Skuły
- Ludowy Jeździecki Klub Sportowy „U WASYLA” ul. Gen. Skokowskiego 107a ,  
96-313 Jaktorów
- Klub Jeździecki „Welt” Opypy 55, 05-825 Grodzisk Maz
- Miejski Młodzieżowy Klub Tenisowy „GRODZISK” ul. Żwirki i Wigury 9,  
05-825 Grodzisk Maz.
- „Grodziski Klub Koszykarski” ul Westfala 3a, 05-825 Grodzisk Maz.

- „Grodziski Klub Szachowy im. Mieczysława Najdorfa ul. Szeroka 12,  
05-825 Grodzisk Maz.
  - Grodziskie Amatorskie Stowarzyszenie Sportowe Adamowizna 6,  
05-825 Grodzisk Maz.
  - Stowarzyszenie Sportowe „GROFPOL” przy GZF-POLFA, ul. Poniatowskiego 5  
05-825 Grodzisk Maz
  - Klub Sportowy „TUR”, ul. Warszawska 33 96-313 Jaktorów
  - Młodzieżowy Klub Koszykówki, ul. Szczerkowskiego 7/30 05-825 Grodzisk Maz.
  - Grodziski Klub Siatkarski „GROM”, ul. Westfala 3a 05-825 Grodzisk Maz.
  - „Młodzieżowy Klub Sportowy Żabia Wola”, ul. Warszawska 17/19  
96-321 Żabia Wola.
  - „MWEK TEAM”, ul. Fiderkiewicza 27 05-822 Milanówek.
  - Grodziski Klub Żeglarski „CZYSTY WIATR” ul. Zielony Rynek 2  
05-825 Grodzisk Maz.
  - „Klub Sportów Ekstremalnych BROS”, Książenice 81 05-825 Grodzisk Maz.
  - LKS „Wrzos”, ul. Matlakiewicza 2, 96 – 316 Międzyborów,
  - Gminny Klub Sportowy „ORION-PULS”, Ceglów 21, 96 – 314 Baranów
  - Mazowiecki Klub Turystyki Rowerowej „Mazower”, ul. P. Skargi 8b,  
05 – 822 Milanówek
  - Sportowy Klub Jeździecki „Stajnia Eko – Farm”, ul. Kościuszki 116,  
05 – 822 Milanówek
  - Klub Jeździecki „Rancho Kozerki” Adres tymczasowy: Kozerki 71,  
05-825 Grodzisk Maz.
  - Klub Sportowy „Bogoria”, ul. Westfala 3, 05-825 Grodzisk Maz.
  - Klub Sportowy „POLISH SOFT TENNIS ASSOCIATION” 05-825 Grodzisk Maz.,  
ul. Batorego 17 A
  - Klub Sportowy “Towarzystwo Cyklistów w Jaktorowie” Chylice ul. Gdyńska 11,  
96-313 Jaktorów
  - Grodziski Klub Karate Fudokan „TORA” 05-825 Grodzisk Maz., ul. Sienkiewicza  
49 b m 36
  - Powiatowy Szkolny Związek Sportowy, ul. Kościuszki 30 05-825 Grodzisk Maz
  - Jaktorowski Klub Karate Fudokan – Zanshin, 96-313 Jaktorów, ul. Błotna 27 b
  - UKS- „MROWISKO”, ul. Miła 18, 05-825 Grodzisk Maz.
  - UKS- „JAGUAR”, ul. Zielony Rynek 2, 05-825 Grodzisk Maz.
-

- UKS- „3 MILANÓWEK”, ul. Żabie Oczko 1, 05-822 Milanówek
  - UKS- „KMICIC”, ul. Bartniaka 13a 05-825 Grodzisk Maz
  - UKS- „1 MILANÓWEK”, ul. Królewska 69, 05-825 Grodzisk Maz
  - UKS- „SZÓSTKA”, ul. Sportowa 31, 05-825 Grodzisk Maz.
  - HUKS- „OPTY -MIŚCI” Łucznictwa Tradycyjnego, ul. Zondka 6, 05-825 Grodzisk Maz.
  - UKS- „MIĘDZYBORÓW” ul. Staszica 5, 96-316 Międzyborów
  - UKS- „TOJA”, ul. Westfala 3, 05-825 Grodzisk Maz.
  - LKS- „OLIMP”, ul. Żwirki i Wigury 4 05-825 Grodzisk Maz.
  - UKS- „RELAX”, ul. Kilińskiego 21 05-825 Grodzisk Maz.
  - SKS- „V 6”, ul. Kilińskiego 8c 05-825 Grodzisk Maz.
  - UKS- „EKONOMIK”, ul. Wójtowska 3 05-822 Milanówek
  - SKS- „SOKÓŁ”, ul. Warszawska 14, 05-822 Milanówek
  - UKS- „MAZOWSZE”, ul. Chełmońskiego 4, 96-313 Jaktorów
  - UKS- „JAKTRÓW”, ul. Warszawska 88, 96-313 Jaktorów
  - UKS- „SPARTA”, ul. Zondka 6 05-825 Grodzisk Maz.
  - MUKS- „MAK”, ul. Westfala 3a 05-825 Grodzisk Maz.
  - UKS- „PIRANIE”, ul. Bartniaka 13a 05-825 Grodzisk Maz
  - UKS- „KOŃSKI RAJ, Budy Michałowskie 43 96-316 Międzyborów
  - UCZNIOWSKI KLUB SZACHOWY, ul. Żabie Oczko 1, 05-822 Milanówek
  - UKS - „Rzut Podkową” Zespół Szkół w Podkowie Leśnej,  
ul. J. Pawła II 20
  - ULKS - „Józefina” przy Gimnazjum im. Józefa  
Chełmońskiego w Józefinie ul. Mazowiecka 96-321 Żabia Wola
  - UKS - „HEROS” Milanówek ul. Inżynierska 17 B
  - UKJ - Uczniowski Klub Judo „TORA” 96-316 Międzyborów, ul. Staszica 5
-

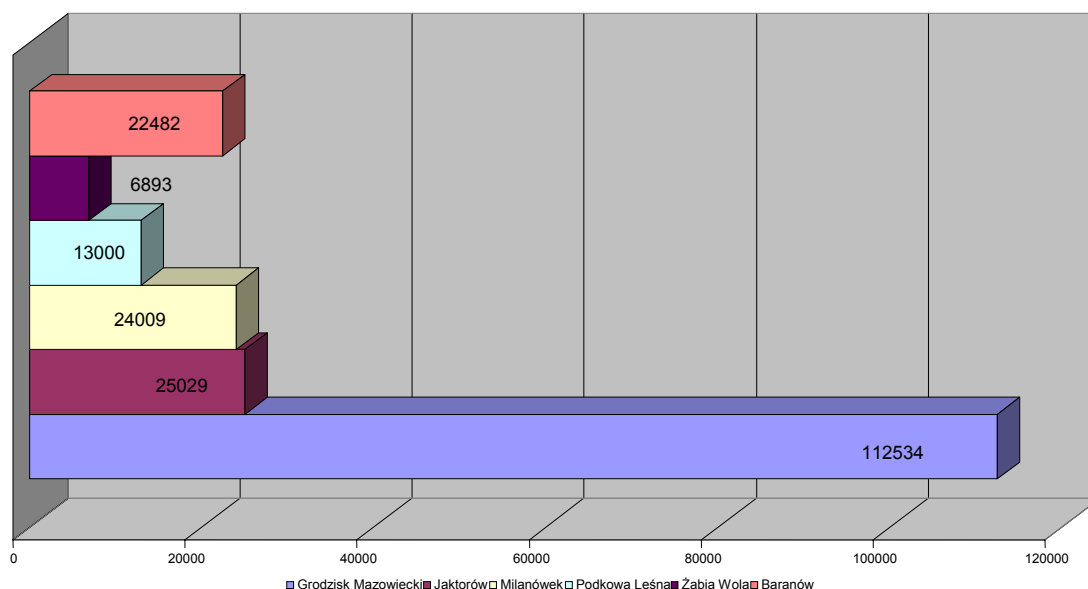
#### 2.4.4. KULTURA

W Grodzisku Mazowieckim działają dwie biblioteki: Publiczna oraz Pedagogiczna. Biblioteka Publiczna obejmuje wypożyczalnię dla dorosłych, czytelnie naukową, czytelnię dla dzieci oraz cztery filie.

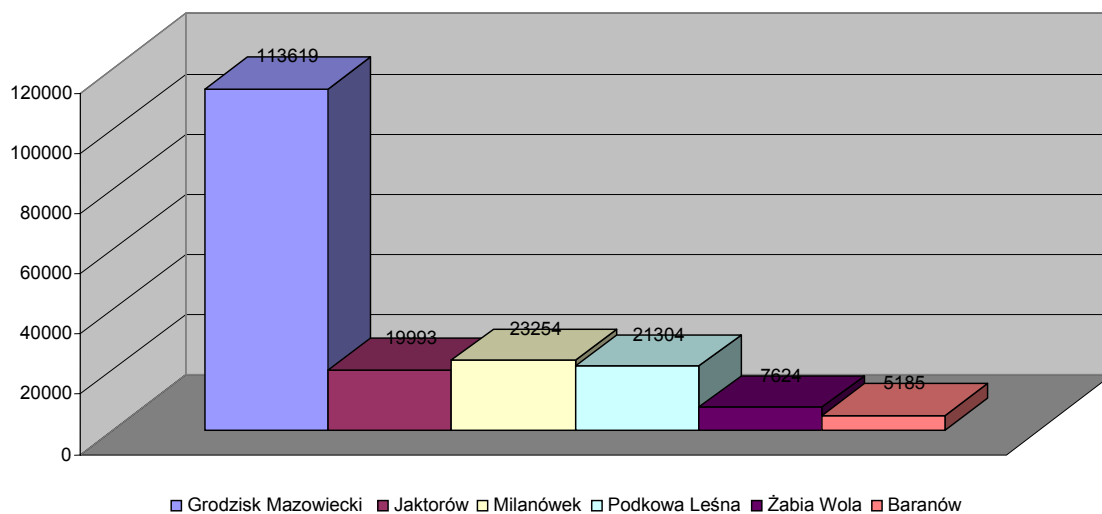
W Baranowie Gminna Biblioteka Publiczna posiada dwie filie (w Kaskach i Golach). W Podkowie Leśnej i Milanówku istnieją Biblioteki Miejskie, a w tym drugim mieście działa ponadto Biblioteka Parafialna. Dostęp do zbiorów książkowych w Jaktorowie gwarantuje Gminna Biblioteka Publiczna z filią w Międzyborowie, a w Żabiej Woli Biblioteka Gminna. Szkolne biblioteki posiadają wszystkie gminy Powiatu Grodziskiego. Powiat planuje powierzyć Bibliotece Publicznej Gminy Grodzisk Mazowiecki realizację zadań Biblioteki Powiatowej od 2008 roku.

Porównanie statystyczne dostępu do zbiorów bibliotecznych i poziomu ich wykorzystania z innymi powiatami województwa plasuje Powiat Grodziski w środkowej części zestawienia. I tak w roku 2002 na jednego czytelnika wypadło 17,6 wypożyczeń wolumenów. Na jedną placówkę biblioteczną przypadało zaś 3250 osób, przy średniej z województwa mazowieckiego wynoszącej 3915 osób.

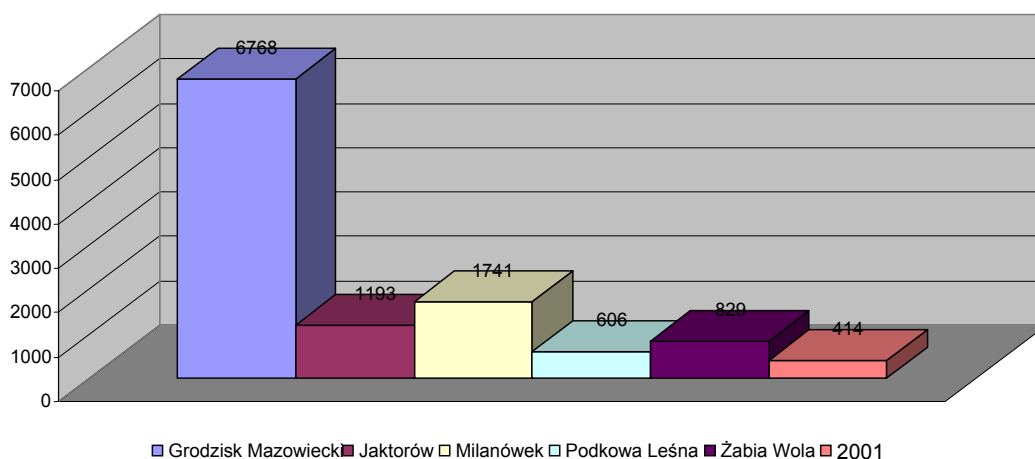
Liczba woluminów w bibliotekach w2006r.



Liczba wypożyczeń w 2006r.



Liczba zarejestrowanych czytelników w 2006r.



Źródło: informacje starostwa i gmin.

Znaczną ilość zadań z zakresu zaspokajania potrzeb kulturalnych mieszkańców realizują Ośrodki Kultury (Grodzisk Mazowiecki, Podkowa Leśna, Milanówek, Żabia Wola). Prowadzą one między innymi szereg zajęć dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

W Powiecie Grodziskim działają dwa kina (Grodzisk Mazowiecki i Podkowa Leśna – w strukturach Ośrodków Kultury). Ponadto w Grodzisku Mazowieckim istnieje Publiczne Ognisko Plastyczne. Statystycznie w 2002 r. na 1 seans filmowy przypadało w Powiecie Grodziskim 50 widzów, co zdecydowanie przewyższa średnią z innych powiatów.

Na terenie Powiatu wydawanych jest 6 czasopism o charakterze lokalnym. Przeważają czasopisma wydawane w Grodzisku Mazowieckimi koncentrujące się w szczególności na tematyce związanej z miastem Grodzisk Mazowiecki. Swoje periodyki mają poza tym Milanówek, Podkowa Leśna, Jaktorów i Baranów.

Z Grodziska Mazowieckiego nadaje swe audycje jedna radiowa rozgłośnia lokalna Bogoria. Funkcjonowanie lokalnej rozgłośni jest zjawiskiem rzadkim w skali kraju.

W Stawisku otwarte dla zwiedzających jest Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów. Położone jest ono na styku trzech miejscowości: Podkowy Leśnej, Milanówka i Brwinowa, dawniej stanowiło posiadłość (dom wraz z parkiem i sadem) Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów. Muzeum jest finansowane głównie z budżetu powiatu.

W Podkowie Leśnej znajduje się także muzeum kolejki WKD, położone na terenie Ośrodka Kultury, gromadzi eksponaty przypominające o początkach kolejki i jej twórców. Z innych placówek kulturalnych i obiektów muzealnych wymienić należy Galerię Instrumentów Folkowych w Grodzisku Mazowieckim, Galerię ARS Longa w Milanówku, Galerię Wojciecha Siemiona w Petrykozach.

Powiat Grodziski w dużej części to Ziemia Chełmońskiego, szczególny obszar skupiający ślady życia i twórczości Józefa Chełmońskiego.

Zalety i atrakcje Powiatu prezentowane są w wydawanym cyklicznie folderze reklamowym (najnowsze wydanie 2007 r.). Poszczególne gminy i miasta Powiatu również prezentowane są w szeregu publikacji tematycznych.

Na terenie Powiatu Grodziskiego mieszkają licznie ludzie nauki i sztuki (aktorzy, rzeźbiarze, malarze, piosenkarze).

Na terenie Powiatu Grodziskiego wydawane są następujące gazety:

1. Grodziskie Pismo Społeczno – Kulturalne Bogoria
  2. Wspólny Powiat
  3. Kurier Południowy
-

### **2.4.5. ORGANIZACJE SPOŁECZNE**

Na terenie Powiatu działa 39 stowarzyszeń zwykłych, 34 stowarzyszenia sportowych, 26 uczniowskich klubów sportowych, 74 stowarzyszenia rejestrowe oraz 15 fundacji. Prezentują one niezwykle szerokie spektrum statutowych celów jakie im przyświecają. Są wśród nich zarówno stowarzyszenia hobbystyczne, jak i takie, które koncentrują się na wspólnym organizowaniu i ochronie interesów małych społeczności. Należy również zwrócić uwagę, iż na terenie Powiatu działają stowarzyszenia o charakterze prospołecznym i ekologicznym będące przejawem troski mieszkańców powiatu o warunki życia i kulturę społeczno-polityczną Powiatu.

Wśród stowarzyszeń lokalnych wymienić należy między innymi:

- Towarzystwo Miłośników Milanówka,
- Stowarzyszenie Przyjaciół Wydm Międzyborowskich,
- Koło Miłośników Jaktorowa,
- Towarzystwo Przyjaciół Grodziska Mazowieckiego,
- Towarzystwo Przyjaciół Miasta-Ogrodu Podkowa Leśna,
- Związek Podkowiec,
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Chełmońskiego,
- Towarzystwo Opieki nad Zabytkami,
- Stowarzyszenie Ogród Sztuk i Nauk,
- Stowarzyszenie Inicjatyw Twórczych,
- Stowarzyszenie „Szansa” w Żabiej Woli.

### **2.4.6. TURYSTYKA**

Na terenie Powiatu Grodziskiego stosunkowo słabo rozwinięta jest baza turystycznych obiektów noclegowych. Obecnie na terenie Powiatu znajdują się 2 hotele i 9 obiektów noclegowych, choć brak danych dotyczących ilości miejsc noclegowych jakie oferują.

Powiat dysponuje terenami atrakcyjnymi turystycznie i rekreacyjnie. Położony niepełną godzinę drogi od Warszawy jest doskonałym miejscem relaksu.

Do obiektów zabytkowych na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki należą: dwory brata znanego polskiego malarza Józefa Chełmońskiego, doktora Adama Chełmońskiego oraz bratanka, doktora Mateusza Chełmońskiego w Adamowiznie,



Kościół pod wezwaniem św. Anny, a także XIX w. dworzec kolejowy, dworek Skarbka oraz willa Foksal. W Milanówku: kościół parafialny pw. św. Jadwigi – w stylu neogotyckim, willa Matulinek – w stylu neoklasycyzmu, willa Potęga – w stylu nawiązującym do baroku, willa Barbarka – stylem nawiązująca do polskiego renesansu. Z kolei Podkowa Leśna w całości uznana jest za obszar zabytkowy. Międzywojenne wille podkowieńskie wyróżniają się stylem nawiązującym do dworców polskich. Najczęściej zaprojektowane wraz z ogrodami nadają miastu unikalny charakter. Tu znajduje się siedziba rodziny Lilpopów, później dom Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku – obecnie Muzeum, kościół pod wezwaniem św. Krzysztofa. Natomiast na terenie gminy Żabia Wola w dobrym stanie zachowane są liczne zabytkowe zespoły pałacowo-parkowe: pałac w Ojrzanowie oraz dworek w Petrykozach, w którym założono prywatną galerię sztuki, obejmującą malarstwo współczesne i zbiory sztuki ludowej. Zabytkiem II klasy jest XIV wieczny kościółek modrzewiowy we wsi Skuły. Zaś na zabytkowym cmentarzu w Żelechowie pochowany jest malarz Józef Chełmoński, którego dworek – muzeum znajduje się w pobliskiej miejscowości Kukłówka (gmina Radziejowice, powiat żyrardowski). Niewątpliwą atrakcją dla turystów będzie zwiedzenie Muzeum Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Stawisku. Tutaj przez ponad pięćdziesiąt lat mieszkał i pracował wybitny polski pisarz Jarosław Iwaszkiewicz. Z kolei do największych atrakcji Milanówka należy Muzeum im. Jana Szczepkowskiego poświęcone pamięci jednego z najwybitniejszych polskich rzeźbiarzy. Wielką ciekawostką jest galeria folkowych instrumentów muzycznych w Grodzisku Mazowieckim. Są tam niesamowite zbiory instrumentów o przedziwnych kształtach i pierwotnym zastosowaniu nie kojarzącym się z muzyką. Wszystko co dźwięk wydawać może i na czym ludzkość z całego świata radość wygrywa, zgromadził pasjonat, muzyk i lider, równie niezwykłego co galeria, zespołu folkowego "Syrbacy", Antoni Kania. W Grodzisku Mazowieckim jest jeszcze jedno miejsce, które szczególnie docenią miłośnicy kolei. Izba tradycji EKD WKD gromadzi eksponaty przypominające o początkach kolejki i jej twórcach.

Czyste strumienie, świeże powietrze, babie lato, śpiew ptaków i zapach kwitnących dzikich kwiatów niegdyś zachwyciły malarza Józefa Chełmońskiego, dziś zachęcają do cudownej wędrówki. Na terenie Milanówka znajduje się aż 135 imponujących pomników przyrody wchodzących w skład Zespołu Przyrodniczo – Krajobrazowego nadając miejscowości niepowtarzalny charakter miasta – ogrodu. Podobnie miasto – ogród Podkowa Leśna, cała zanurzona w zieleni szczyci się

starymi drzewami i rezerwatami przyrody. Wędrując po gminie Jaktorów, natkniemy się na pomnik ostatniego tura – przodka bydła domowego, który przeżył na terenie rezerwatu Jaktorowskiej Puszczy do roku 1627, natomiast w leśnej osadzie w Międzyborowie - na pomnik przyrody nieożywionej „Wydmy Międzyborowskie”. Niezwykle piękne krajobrazowo lasy - rezerwaty znajdują się również na terenie Żabiej Woli zajmując 1/5 powierzchni tej gminy.

W ograniczonym stopniu w powiecie korzystać można z alternatywnych form turystyki rekreacyjnej. Mała liczba gospodarstw agroturystycznych rekompensuje kilka stadnin i klubów jeździeckich, zaś Zalew Grzymek, na terenie gminy Żabia Wola, jest jedynym miejscem w Powiecie Grodziskim, gdzie na większą skalę uprawiać można sporty wodne.

## **2.5. ŚRODOWISKO NATURALNE**

### **2.5.1. OCHRONA ŚRODOWISKA**

Kompleksowa analiza stanu środowiska naturalnego, w tym w szczególności zasady gospodarki odpadami oraz gospodarki wodnej zawierają sporządzone w ostatnich latach opracowania wykonywane lub zlecane przez Starostwo Powiatowe. Dnia 27 maja 2004r. Rada Powiatu podjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Grodziskiego” wraz z „Planem gospodarki odpadami dla Powiatu Grodziskiego”. Okresowo przedkładane są Radzie Powiatu Grodziskiego sprawozdania z realizacji programu ochrony środowiska oraz planu gospodarki odpadami. Kwestie związane z gospodarką wodną niezwykle wnikliwie przeanalizowano w kilkuczęściowym opracowaniu „Stan gospodarki wodnej na terenie Powiatu Grodziskiego” (aktualny do dziś). W związku z powyższym w Strategii Rozwoju Powiatu zamieszczono jedynie wybrane informacje związane z problematyką ochrony środowiska zamieszczając powyższe odwołanie do wcześniejszych opracowań.

Aktywna ochrona środowiska stoi w Powiecie Grodziskim na wysokim poziomie. Mimo, iż w fazie realizacji pozostają w dalszym ciągu pewne ważne inwestycje związane z ochroną środowiska (np. modernizacja oczyszczalni ścieków w Grodzisku Mazowieckim) to 100% ścieków przemysłowych i komunalnych

odprowadzanych jest do wód powierzchniowych lub do ziemi w oczyszczonej postaci. W tym 100% ścieków odprowadzane jest w postaci oczyszczonej biologicznie, chemicznie i z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Z racji nowoczesnych technologii, które stosują przedsiębiorcy przyjąć można, iż w Powiecie występuje niewielka emisja zanieczyszczeń powietrza. Niestety dostępne dane mają charakter wrywkowy. Z tego względu niemożliwa jest dokładna ocena ilości emisji na przykład dwutlenku siarki czy tlenku azotu. Tezę o stosunkowo nowoczesnych technologiach stosowanych na terenie Powiatu potwierdza wysoki współczynnik procentowy gazowych zanieczyszczeń powietrza zatrzymywanych w urządzeniach służących redukcji zanieczyszczeń. Jest on jednym z najwyższych w województwie i wynosi 69%

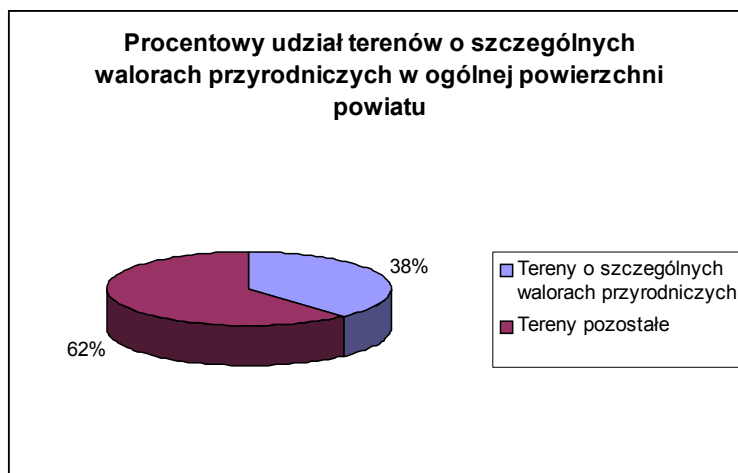
Niekorzystnie wypada ocena zarządzania odpadami w Powiecie Grodziskim. Relatywnie niewielka ilość wytwarzanych w ciągu roku odpadów innych niż komunalne nie rekompensuje niedostatków w zakresie ich przetwarzania i unieszkodliwiania. Recyklingowi poddawane jest około 30% odpadów, co lokuje Powiat w grupie jednostek o niskim wskaźniku przetworzenia. Najślabiej wypada porównanie z innymi powiatami województwa, jeśli idzie o ilości odpadów składowanych. Na terenie Powiatu Grodziskiego składowanie odpadów w dalszym ciągu jest podstawową metodą ich utylizacji.

Rokrocznie w Powiecie zbieranych jest około 18 tys. ton odpadów komunalnych, 19,7% tych odpadów unieszkodliwianych jest w kompostowniach.

Na gospodarkę wodną w 2006r Powiat Grodziski wydatkował sumę 15 000 złotych, a na ochronę środowiska w sumie z powiatowego funduszu ochrony środowiska wydano ok. 40 000 złotych.

## **2.5.2. WALORY PRZYRODNICZE I KONSERWATORSKA OCHRONA PRZYRODY**

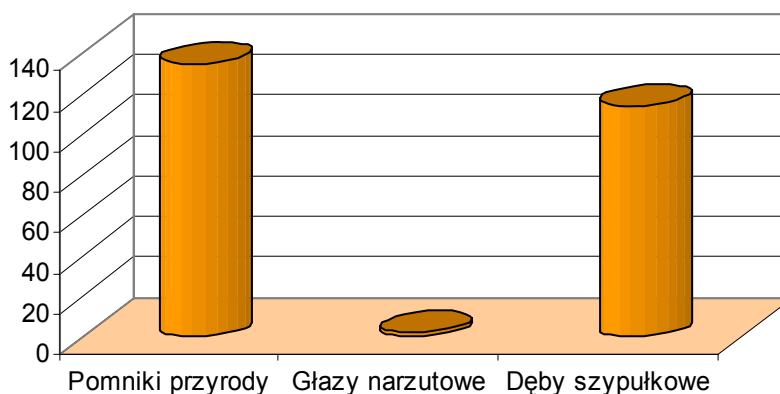
Szczególne działania w ramach konserwatorskiej ochrony przyrody obejmują na terenie Powiatu Grodziskiego około 16900 ha. W ostatnim czasie na terenie powiatu uznano za pomniki przyrody 47 drzew, natomiast jedno drzewo pomnikowe uległo zniszczeniu z przyczyn naturalnych. Zatem łącznie w Powiecie znajduje się 262 drzewa pomnikowe.



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

W Powiecie Grodzkim na szczególną uwagę jeśli idzie o wartości przyrodnicze zasługują Milanówek, Podkowa Leśna oraz Międzyborów.

#### Obiekty przyrodnicze zlokalizowane w Milanówku



Źródło: informacje starostwa, oficjalne informacje statystyczne.

Starodrzew milanowski, znajdujący się pod specjalną ochroną jako Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy, nadaje miejscowości niepowtarzalny charakter miasta-ogrodu. Od roku 2003 w Milanówku uznano za pomniki przyrody 45 drzew, trzy aleje drzew ( lipowa, kasztanowcowa i dębów włoskich) oraz zespół głazów narzutowych pod nazwą „Krań kamienny”. Utworzono użytek ekologiczny pod nazwą „Łęgi na skraju” oraz zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Turczynek”.

Podobnie miasto-ogród Podkowa Leśna, objęty jest częściową ochroną przyrody. "Parów Sójek", o powierzchni 3,8 ha to rezerwat z ponad stuletnimi drzewami w

obrębnie zabudowy miasta Podkowa Leśna, przez który wiedzie szlak pieszy im. Jarosława Iwaszkiewicza. W centrum miasta zabytkowa Aleja Lipowa im. Tadeusza Baniewicza leży na szlaku prowadzącym z Otrębus do Podkowy Leśnej. W roku 2007 utworzony został na powierzchni ponad 14 ha zespół przyrodniczo-krajobrazowy pod nazwą „Leśny Park Miejski w Mieście-Ogrodzie Podkowie Leśnej”

We wsi Budy Grzybek w gminie Jaktorów znajduje się ogromny dąb szypułkowy, wyglądem przypominający słynny dąb "Bartek". Relikt puszczy Jaktorowskiej sięga 18 m wysokości, a jego wiek oceniany jest na 450 lat. Od roku 2003 w Jaktorowie uznano za pomniki przyrody dwa drzewa rosnące w pobliżu głazu – pomnika ostatniego tura na świecie, który padł właśnie w Jaktorowie w 1627 roku.

W Międzyborowie znajduje się pomnik przyrody nieożywionej – "Wydmny Międzyborowskie", będący efektem działania moreny lodowcowej. Również w Grodzisku Mazowieckim można spotkać pomniki przyrody, stare dęby i cypryśnik błotny w parku Skarbków oraz jesiony i lipy w podworskim parku w Garbowie, unikalny miłorząb dwukłapowy w Kłudnie w zabytkowym parku. Aleja grabowa licząca 160 okazów ciągnie się ul. Topolową, a jedyny w gminie okazały platan rośnie na ul. Okólnej w parku Kaprys. Liczne drzewa pomnikowe w tym olchy i buki rosną na terenie Żabiej Woli. Powierzchnię Żabiej Woli w 1/5 zajmują niezwykle piękne krajobrazowo lasy. Największe kompleksy znajdują się na terenie Uroczyska Skuły oraz Książenice Musuły. Wśród leśnych obszarów wydzielone są rezerваты: "Skulski Las" i rezerwat w Uroczysku Skuły Zachód.

## **2.6. ADMINISTRACJA I SŁUŻBY PUBLICZNE**

### **2.6.1. ADMINISTRACJA POWIATOWA**

Rada powiatu składa się z 19 radnych. Prace zorganizowane są poza posiedzeniami plenarnymi Rady w 6 komisjach. W skład Zarządu Powiatu poza starostą wchodzi zastępca starosty i trzech członków zarządu pełniących swe funkcje społecznie.

W Radzie Powiatu funkcjonują następujące stałe komisje:

- Komisja Budżetu i Finansów Publicznych
- Komisja Ochrony Środowiska, Bezpieczeństwa i Spraw Wiejskich
- Komisja Polityki Społecznej
- Komisja Promocji Powiatu i Współpracy Europejskiej
- Komisja Statutowo-Regulaminowa
- Komisja Rewizyjna

Struktura administracyjna urzędu starostwa przedstawia się następująco:

#### **ILOŚĆ WYDZIAŁÓW W STAROSTWIE\*\***

#### **WYDZIAŁY I SAMODZIELNE STANOWISKA PRACY**

Wydział Architektoniczno-Budowlany

Wydział Komunikacji

Wydział Organizacyjny

Samodzielne Stanowisko ds. Pozyskiwania Funduszy z

Unii Europejskiej

Wydział Finansowy

Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki

Wodnej

Wydział Oświaty, Kultury i Sportu

Samodzielne Stanowisko Promocji Powiatu

Powiatowy Rzecznik Konsumentów

Samodzielne Stanowisko ds. Inwestycji Powiatu

Zespół Radców Prawnych

Biuro Rady Powiatu  
Wydział Geodezji, Kartografii i Gospodarki  
Nieruchomościami  
Samodzielne Stanowisko ds. Obrony Cywilnej i  
Zarządzania Kryzysowego + Kancelaria tajna +  
Pełnomocnik Starosty ds. Informacji Niejawnych  
Samodzielne Stanowisko ds. Zamówień Publicznych  
Samodzielne Stanowisko ds. Promocji i Ochrony Zdrowia  
Samodzielne Stanowisko ds. BHP  
Zarząd

\*\* dane opracowano na podstawie Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatu Grodziskiego

### **Jednostki Organizacyjne Powiatu**

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
  2. Powiatowy Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz Zespół Uzgadniania Dokumentacji Projektowych
  3. Powiatowy Zarząd Dróg
  4. Szkoły, poradnie i placówki oświatowe prowadzone przez Powiat
    - Zespół Szkół Nr 1 w Grodzisku Maz.
    - Zespół Szkół Technicznych i Licealnych Nr 2 w Grodzisku Maz.
    - Zespół Szkół Nr 1 w Milanówku
    - Zespół Szkół Nr 2 im. Gen. J. Bema w Milanówku
    - Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Grodzisku Mazowieckim
    - Ognisko Plastyczne
    - Zespół Szkół im. H. Szczerkowskiego
    - Centrum Kształcenia Praktycznego
  5. Powiatowe Muzeum im. Anny i Jarosława Iwaszkiewiczów w Podkowie Leśnej
  6. Dom Pomocy Społecznej w Izdebnie - filia w Grodzisku Mazowieckim
  7. Samodzielny Zespół Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej Szpital Zachodni.
  8. Powiatowy Urząd Pracy
-

## **Powiatowe służby, inspekcje i straże**

1. Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej
2. Powiatowa Komenda Policji
3. Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego
4. Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

*dane opracowano na podstawie informacji zawartych w Regulaminie Organizacyjnym Powiatu*

### **2.6.2. POLICJA**

W Powiecie Grodziskim działaniami na rzecz ograniczenia przestępczości i zwiększenia bezpieczeństwa mieszkańców zajmuje się Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Mazowieckim wraz z jednostkami podległymi. Jednostkami tymi są:

- Komisariat Policji w Jaktorowie – obsługujący teren Gminy Jaktorów i Gminy Baranów,
- Komisariat Policji w Milanówku – obsługujący teren Miasta Milanówek,
- Komisariat Policji w Podkowie Leśnej – obsługujący teren Miasta Podkowa Leśna,
- Posterunek Policji w Żabiej Woli – obsługujący teren Gminy Żabia Wola.

Komenda Powiatowa Policji w Grodzisku Mazowieckim obsługuje teren Miasta i Gminy Grodzisk Mazowiecki oraz wspomaga jednostki terenowe.

Liczba popełnianych przestępstw na terenie Powiatu Grodziskiego w ostatnich 5 latach ulegała wahaniom, jednak należy stwierdzić, że w roku 2006 była ona najmniejsza na przestrzeni minionych 5 lat i wyniosła 2679. Liczba przestępstw, w których wykryto sprawców stale wzrasta i w roku 2006 była najwyższa wynosząc 1971. Liczbę przestępstw stwierdzonych i wykrytych w latach 2002 -2006 przedstawiono w tabeli nr 1.



**Tabela nr 1**

Liczba przestępstw stwierdzonych i wykrytych na terenie Powiatu Grodzkiego w latach 2002-2006.

| L.p. | Rok  | stwierdzone | wykryte |
|------|------|-------------|---------|
| 1.   | 2002 | 2734        | 1288    |
| 2.   | 2003 | 3113        | 1747    |
| 3.   | 2004 | 2869        | 1632    |
| 4.   | 2005 | 3017        | 1853    |
| 5.   | 2006 | 2679        | 1971    |

Wśród przestępstw o charakterze kryminalnym z uwagi na częstotliwość popełniania najbardziej dokuczliwymi dla mieszkańców są kradzieże rzeczy cudzej i kradzieże z włamaniem. Jednak i na tym polu szczególnie w roku 2006 udało się osiągnąć poprawę sytuacji i doprowadzić do znacznego zmniejszenia liczby stwierdzonych przestępstw, poprawiając jednocześnie wskaźnik wykrywalności. Liczbę przestępstw stwierdzonych i wykrytych w tych dwóch kategoriach, w latach 2002–2006 przedstawiono w tabeli nr 2.

**Tabela nr 2**

Najczęściej popełniane przestępstwa.

| L.p. | Rok  | Kradzież cudzej rzeczy |         | Kradzież z włamaniem |         |
|------|------|------------------------|---------|----------------------|---------|
|      |      | stwierdzone            | wykryte | stwierdzone          | wykryte |
| 1.   | 2002 | 631                    | 96      | 513                  | 55      |
| 2.   | 2003 | 679                    | 122     | 522                  | 67      |
| 3.   | 2004 | 638                    | 98      | 475                  | 91      |

|    |      |     |     |     |    |
|----|------|-----|-----|-----|----|
| 4. | 2005 | 688 | 107 | 373 | 49 |
| 5. | 2006 | 444 | 100 | 226 | 51 |

Najczęściej popełnianymi przestępstwami na terenie Powiatu Grodziskiego są przestępstwa tzw. drogowe, w tym głównie polegające na kierowaniu pojazdami po drogach publicznych w stanie nietrzeźwości. Przestępstwa te są niebezpieczne, gdyż zagrażają życiu i zdrowiu wszystkich uczestników ruchu. W przeciągu ostatnich 5 lat ilość tych przestępstw stale wzrastała. W roku 2006 stanowiły one 34,3 % wszystkich popełnionych na terenie Powiatu Grodziskiego przestępstw. Liczbę przestępstw w tej kategorii popełnionych w latach 2002–2006 przedstawiono w tabeli nr 3.

### Tabela nr 3

Liczba przestępstw w kategorii drogowe ujawniona w latach 2002–2006.

| L.p. | Rok  | Przestępstwa „drogowe” |
|------|------|------------------------|
| 1.   | 2002 | 461                    |
| 2.   | 2003 | 842                    |
| 3.   | 2004 | 619                    |
| 4.   | 2005 | 910                    |
| 5.   | 2006 | 919                    |

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie poszczególnych jednostkach Policji funkcjonujących na terenie Powiatu Grodziskiego, w latach 2002 – 2006, przedstawiona została w tabeli nr 4.

**Tabela nr 4**

Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie poszczególnych jednostek Policji Powiatu Grodziskiego w latach 2002 – 2006.

| L.p. | Jednostka                     | Liczba stwierdzonych przestępstw w poszczególnych latach |                  |                  |      |      |
|------|-------------------------------|--|------------------|------------------|------|------|
|      |                               | 2002   | 2003             | 2004             | 2005 | 2006 |
| 1.   | KPP<br>Grodzisk<br>Mazowiecki | 1552   | 1799             | 1800             | 1697 | 1487 |
| 2.   | KP<br>Jaktorów                | 371  | 497              | 349              | 416  | 404  |
| 3.   | KP<br>Milanówek               | 556  | 652              | 521              | 548  | 431  |
| 4.   | KP<br>Podkowa<br>Leśna        | 161  | 165              | 199              | 179  | 157  |
| 5.   | PP Żabia<br>Wola              | (brak<br>danych)   | (brak<br>danych) | (brak<br>danych) | 177  | 200  |

### 2.6.3. STRAŻ POŻARNA

Zgodnie z celami określonymi w ustawie o ochronie przeciwpożarowej działania w zakresie bezpieczeństwa pożarowego polegają na realizacji przedsięwzięć mających na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem poprzez:

1. Zapobieganie powstawaniu i rozprzestrzenianiu się pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.

2. Zapewnienie sił i środków do zwalczania pożaru, klęski żywiołowej lub innego miejscowego zagrożenia.
3. Prowadzenie działań ratowniczych.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych odpowiada za realizację polityki państwa w zakresie ochrony przeciwpożarowej oraz pełni nadzór nad funkcjonowaniem krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.

Krajowy system ratowniczo-gaśniczy ma na celu ochronę życia, zdrowia, mienia lub środowiska poprzez:

1. Walkę z pożarami lub innymi klęskami żywiołowymi.
2. Ratownictwo techniczne.
3. Ratownictwo chemiczne.
4. Ratownictwo ekologiczne.
5. Ratownictwo medyczne.
6. Współpracę z jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego.

Działanie ratownicze prowadzą jednostki ochrony przeciwpożarowej, do których zaliczone są Państwowa Straż Pożarna i Ochotnicze Straże Pożarne .

Na obszarze Powiatu Grodziskiego na 14 działających jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych 7 jest włączonych do KSRG.

W ramach budowania systemu koordynacji działań ratowniczych do działań ratowniczych na obszarze Powiatu, w drodze dobrowolnych umów cywilno prawnych włączone są podmioty dysponujące sprzętem specjalistycznym, którego nie posiadają na wyposażeniu straże pożarne, a który może być niezbędny do prowadzenia działań ratowniczych.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2006 r. podpisane są porozumienia o współdziałaniu pomiędzy Komendantem Powiatowym PSP, a następującymi podmiotami:

1. Grodziskimi Zakładami Farmaceutycznymi „Polfa” Sp. z o.o.,
-

2. Zakładem Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Gminy Grodzisk Mazowiecki,
3. Przedsiębiorstwem Komunikacji Samochodowej w Grodzisku Mazowieckim Sp. z o.o.,
4. Parkینگiem Strzeżonym i Autoholowaniem Pojazdów. Jolanta Karlicka,
5. „BUDOKRUSZ” Sp. z o.o.,
6. „JARO” Sp. z o.o..

Państwowa Straż Pożarna jest powołana na mocy ustawy jako zawodowa formacja wyposażona w specjalistyczny sprzęt przeznaczony do walki z pożarami, klęskami żywiołowymi i innymi miejscowymi zagrożeniami.

Do podstawowych zadań Państwowej Straży Pożarnej należy:

1. Rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń.
2. Organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń.
3. Wykonywanie pomocniczych specjalistycznych czynności ratowniczych w czasie klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń przez inne służby ratownicze.
4. Nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych.

Zadania i kompetencje Państwowej Straży Pożarnej na obszarze województwa wykonują:

1. Wojewoda przy pomocy komendanta wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej, jako kierownika straży wchodzącej w skład zespolonej administracji rządowej w województwie;
  2. Komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej na obszarze danego powiatu.
-

Do zadań komendanta powiatowego (miejskiego) Państwowej Straży Pożarnej należy.

1. Kierowanie komendą powiatową (miejską) Państwowej Straży Pożarnej.
  2. Organizowanie jednostek ratowniczo-gaśniczych.
  3. Organizowanie na obszarze powiatu krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.
  4. Dysponowanie oraz kierowanie siłami i środkami krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu poprzez swoje stanowisko kierowania.
  5. Kierowanie jednostek organizacyjnych Państwowej Straży Pożarnej z obszaru powiatu do akcji ratowniczych i humanitarnych poza granicę państwa, na podstawie wiążących Rzeczpospolitą Polską umów i porozumień międzynarodowych.
  6. Analizowanie działań ratowniczych prowadzonych na obszarze powiatu przez podmioty krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego.
  7. Organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczej.
  8. Współdziałanie z komendantem gminnym ochrony przeciwpożarowej, jeżeli komendant taki został zatrudniony w gminie.
  9. Rozpoznawanie zagrożeń pożarowych i innych miejscowych zagrożeń.
  10. Opracowywanie planów ratowniczych na obszarze powiatu.
  11. Nadzorowanie przestrzegania przepisów przeciwpożarowych.
  12. Wykonywanie zadań z zakresu ratownictwa.
  13. Wstępne ustalanie przyczyn oraz okoliczności powstania i rozprzestrzeniania się pożaru oraz miejscowego zagrożenia.
  14. Organizowanie szkolenia i doskonalenia pożarniczego.
  15. Szkolenie członków ochotniczych straży pożarnych.
  16. Inicjowanie przedsięwzięć w zakresie kultury fizycznej i sportu z udziałem podmiotów krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego na obszarze powiatu.
-

17. Wprowadzanie podwyższonej gotowości operacyjnej w komendzie powiatowej (miejskiej) Państwowej Straży Pożarnej w sytuacji zwiększonego prawdopodobieństwa katastrofy naturalnej lub awarii technicznej, których skutki mogą zagrozić życiu lub zdrowiu dużej liczby osób, mieniu w wielkich rozmiarach albo środowisku na znacznych obszarach, oraz w przypadku wystąpienia i utrzymywania się wzmożonego zagrożenia pożarowego.
18. Współdziałanie z zarządem (oddziałem) powiatowym Związku Ochotniczych Straży Pożarnych Rzeczypospolitej Polskiej.
19. Przeprowadzanie inspekcji gotowości operacyjnej ochotniczych straży pożarnych na obszarze powiatu, pod względem przygotowania do działań ratowniczych.

W postępowaniu administracyjnym, w sprawach związanych z wykonywaniem zadań i kompetencji Państwowej Straży Pożarnej, jeżeli ustawy nie stanowią inaczej, organem właściwym jest komendant powiatowy (miejski) Państwowej Straży Pożarnej.

Komendanci wykonują swoje zadania przy pomocy komend .

Działalność Komendy Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim realizowana jest zgodnie z ustalonym przez Komendanta Powiatowego regulaminem organizacyjnym zatwierdzonym przez Mazowieckiego Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej.

Zgodnie z przyznanym limitem etatowym Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Grodzisku Mazowieckim liczy 57 etatów, z czego 47 etatów stanowi obsadę Jednostki Ratowniczo-Gaśniczej, a 10 etatów stanowią funkcjonariusze pełniący służbę w biurze Komendy.

Zgodnie z posiadaną ewidencją w Powiecie Grodziskim działa 14 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych, z czego 7 jest włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo – Gaśniczego. Stan strażaków stanowiących tak zwane pogotowie operacyjne w poszczególnych gminach przedstawiono w tabeli:

| Lp                      | Gmina/<br>Powiat | Jednostka OSP |                      | Liczba strażaków |           |          |               |          |
|-------------------------|------------------|---------------|----------------------|------------------|-----------|----------|---------------|----------|
|                         |                  | KSRG          | Pozostałe            | W OSP            |           | W gminie |               |          |
|                         |                  |               |                      | KSRG             | Pozostałe | KSRG     | Pozo<br>stałe | Ogó<br>m |
| 1                       | Baranów          | Baranów       |                      | 26               |           | 57       | 36            | 93       |
| 2                       |                  | Kaski         |                      | 31               |           |          |               |          |
| 3                       |                  |               | Boża Wola            |                  | 24        |          |               |          |
| 4                       |                  |               | Osiny                |                  | 12        |          |               |          |
| 5                       | Grodzisk<br>Maz. | Grodzisk Maz. |                      | 14               |           | 52       | 39            | 91       |
| 6                       |                  | Kłudno Stare  |                      | 38               |           |          |               |          |
| 7                       |                  |               | Książnice            |                  | 19        |          |               |          |
| 8                       |                  |               | Izdebno<br>Kościelne |                  | 20        |          |               |          |
| 9                       | Jaktorów         | Jaktorów      |                      | 22               |           | 22       | 13            | 35       |
| 10                      |                  |               | Międzyborów          |                  | 13        |          |               |          |
| 11                      | Milanówek        | Milanówek     |                      | 22               |           | 22       | 20            | 42       |
| 12                      |                  |               | Mifam                |                  | 20        |          |               |          |
| 13                      | Żabia Wola       | Skuły         |                      | 28               |           | 28       | 25            | 53       |
| 14                      |                  |               | Żelechów             |                  | 25        |          |               |          |
| Powiat Grodziski ogółem |                  |               |                      | 181              | 133       | -        |               | 314      |

#### 2.6.4. SŁUŻBA ZDROWIA

W 2003 r. na terenie Powiatu Grodziskiego doszło do istotnej zmiany jakościowej w zakresie leczenia szpitalnego. Otworzono Szpital Zachodni i zamknięto nie spełniający obecnych standardów szpital w Milanówku.

Grodziski Szpital Zachodni jest jedną z najnowocześniejszych placówek medycznych na terenie województwa mazowieckiego. Obsługuje zachodnie pasmo Mazowsza. Wysoki standard usług medycznych, prestiż dla miasta, oraz nowe miejsca pracy to tylko główne pozytywne skutki tej inwestycji.

Na koniec 2006 roku w ramach struktur szpitala funkcjonowały: Szpitalny Oddział Ratunkowy, Oddziały: Wewnętrzny z pododdziałem kardiologicznym,



Ortopedii i Traumatologii, Chirurgii Ogólnej, Pediatrii, Neurologii i Udarowy, Urologii, Anestezjologii i Intensywnej Terapii (OAI), blok operacyjny, Stacja Dializ, poradnie specjalistyczne (neurologiczna, chirurgiczna, urologiczna, ortopedyczno - urazowa, zdrowia psychicznego, ginekologiczna, endykronologiczna, otolaryngologiczna, pulmonologiczna, nefrologiczna, leczenia bólu, medycyny pracy, diabetologiczna, onkologiczna, osteoporozy, okulistyczna), Zakład Diagnostyki Obrazowej, Zakład Diagnostyki Laboratoryjnej, Zakład Mikrobiologii, Ośrodek Rehabilitacji Diennej, Centralna Sterylizatornia i inne pomocnicze komórki organizacyjne.

Liczba hospitalizowanych pacjentów, osobodni i łóżek w latach 2005-2006

| Nazwa oddziału            | 2005            |          |              | 2006            |          |              |
|---------------------------|-----------------|----------|--------------|-----------------|----------|--------------|
|                           | Hospitalizowani | Osobodni | Liczba łóżek | Hospitalizowani | Osobodni | Liczba łóżek |
| Wewnętrzny                | 3474            | 23784    | 71           | 3413            | 21814    | 71           |
| Kardiologia               | 1512            | 7370     | 23           | 1419            | 6891     | 23           |
| Neurologia i Udarowy      | 1149            | 8185     | 25           | 1125            | 7289     | 25           |
| Pediatrya                 | 1692            | 8598     | 26           | 1701            | 8327     | 26           |
| Chirurgia ogólna          | 1859            | 6778     | 36           | 2171            | 8884     | 31           |
| Ortopedia i Traumatologia | 1226            | 9165     | 69           | 1870            | 15605    | 69           |
| Urologia                  | -               | -        | -            | 877             | 3921     | 20           |
| OAI                       | 79              | 1594     | 9+6 POP      | 95              | 2114     | 9+6 POP      |
| Razem oddziały            | 10992*)         | 65474    | 261          | 12671           | 74845    | 280          |

Ponadto w Izbie Przyjęć udzielono w roku 2005 - 14 037 konsultacji, a w roku 2006- 19 697 konsultacji.

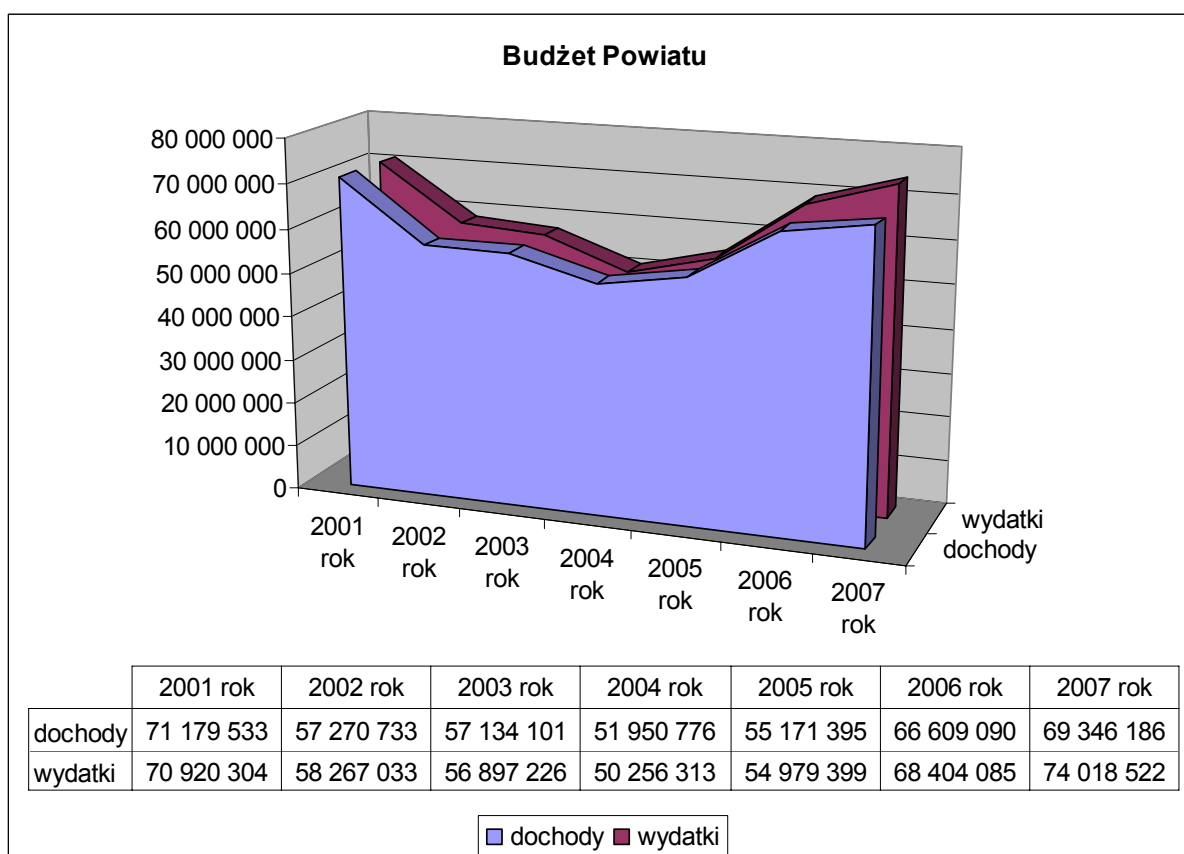
W poradniach specjalistycznych, Ośrodka Rehabilitacji Diennej oraz badaniach współfinansowanych przez inne podmioty zewnętrzne przyjęto łącznie w roku 2005 – 35 375 pacjentów, zaś w roku 2006 - 63 565.

W Stacji Dializ wykonano w latach 2005 i 2006 – 7663 dializy.

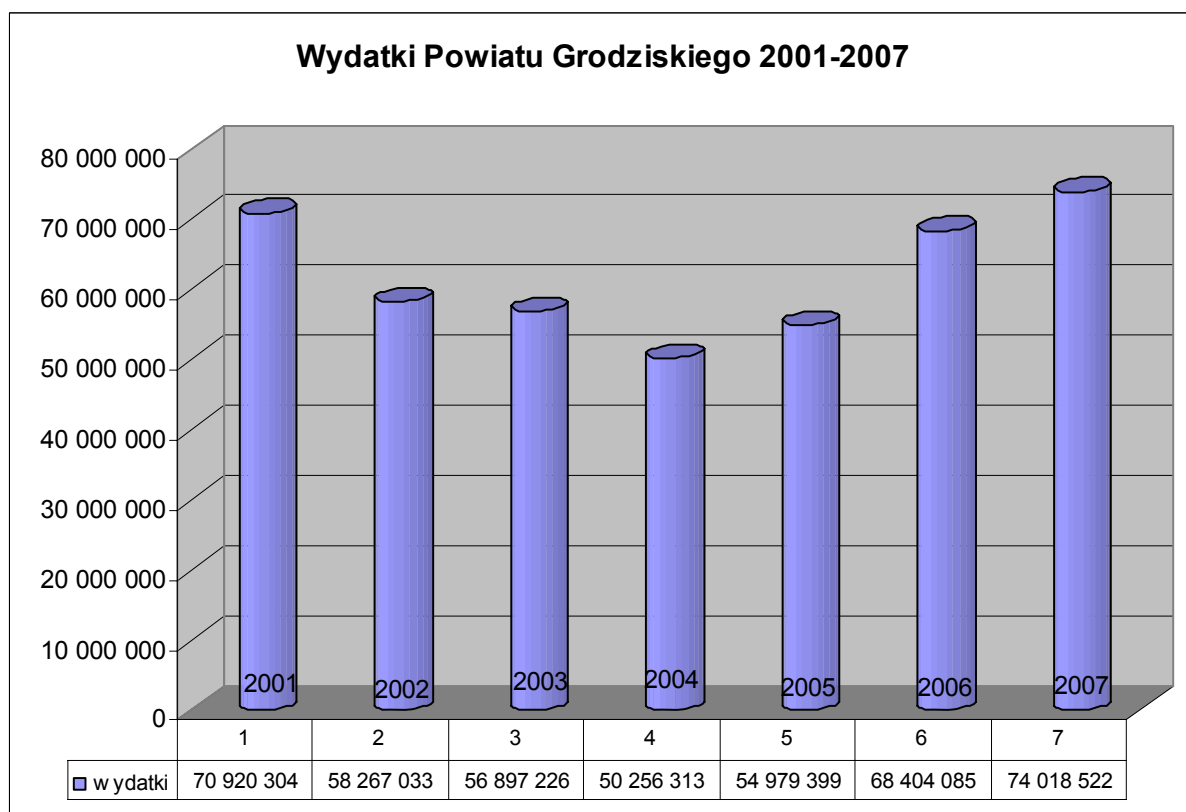
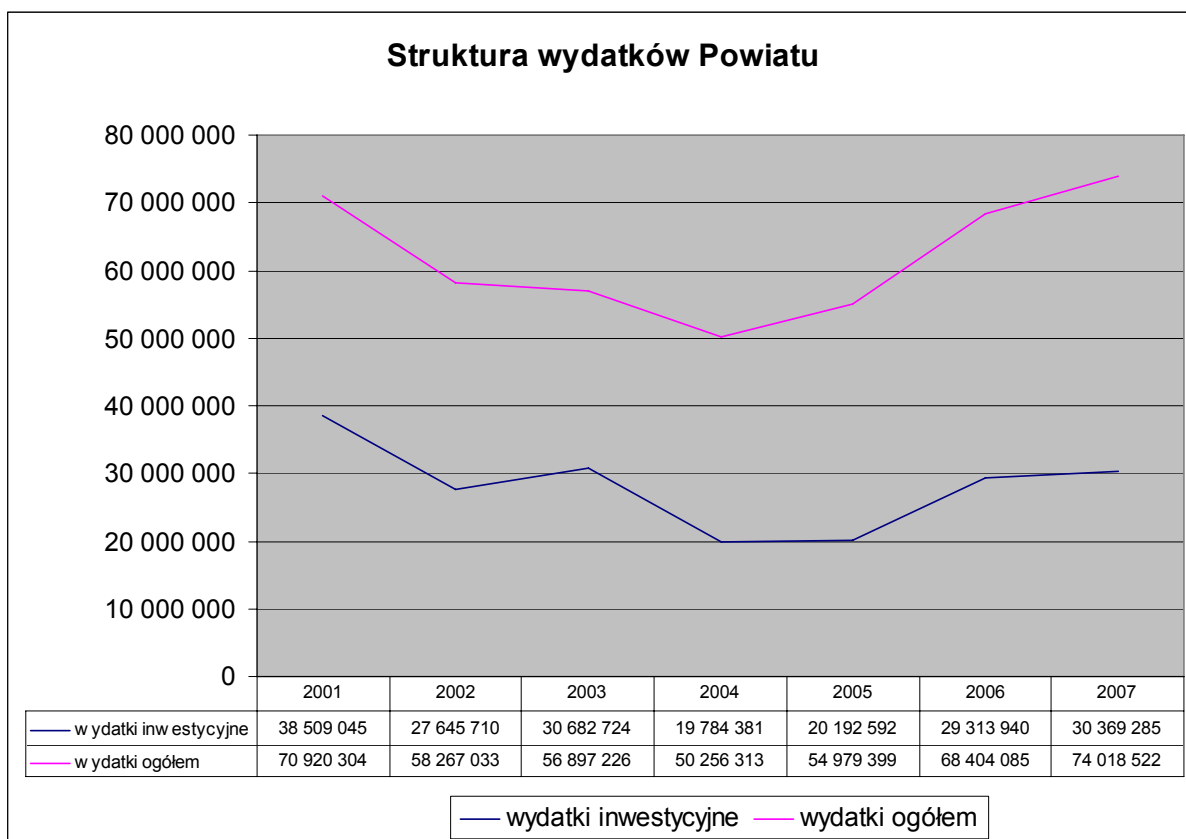
## 2.7 BUDŻET POWIATU

### 2.7.1 BUDŻET POWIATU

Dochody budżetowe Powiatu Grodziskiego lokują się wśród najwyższych w województwie mazowieckim tak w liczbach bezwzględnych jak i *per capita*. W 2007 r. dochód powiatu wynosi 69,3 mln złotych, co w przeliczeniu na jednego mieszkańca stanowi 897 zł. Z drugiej strony wydatki budżetowe w tym samym roku wynoszą odpowiednio 74,0 mln zł oraz 958 zł.







## 3. ANALIZA SWOT

### 3.1. UWAGI OGÓLNE

Analiza SWOT (strengths, weaknesses, opportunities, threats) – słabych, mocnych stron, szans i zagrożeń dla Powiatu.

Zestawienie tych czynników uwzględnia następującą systematykę:

- SZANSE - to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które gdy odpowiednio je wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.

- ZAGROŻENIA - to wszystkie zewnętrzne czynniki, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju Powiatu, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój Powiatu lub powodzenie planowanych inwestycji.

- MOCNE STRONY - to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych Powiatu, które w pozytywny sposób wyróżniają go spośród innych. Mocne strony mogą być wynikiem wielkości Powiatu, polegać na dużym potencjale gospodarczym, społecznym, rozwiniętej infrastrukturze itp.

- SŁABE STRONY - to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego Powiatu, jak i jego części. Mogą dotyczyć wszystkich aspektów funkcjonowania Powiatu, bądź jego poszczególnych elementów.

Właściwe zdiagnozowanie poszczególnych czynników pozwoli na osiągnięcie celu, któremu służy analiza SWOT czyli pomoże:

- unikać zagrożeń,
- wykorzystywać szanse,
- wzmacniać słabe strony,
- opierać się na mocnych stronach.

W analizie przyjęto podział tematyczny zbieżny w dużej mierze z tym zastosowanym w poprzednich rozdziałach strategii. Z tego względu wskazanie dodatnich i ujemnych czynników ujęto w formie tabelarycznych zestawień w poszczególnych grupach tematycznych.

---

### 3.2. TABELE ANALIZY SWOT

Diagnoza stanu Powiatu była podstawą do dokonania analizy SWOT. Analiza ta jest oceną obiektywnie istniejącego stanu społeczno – gospodarczego powiatu, jego słabych i mocnych stron, a w rezultacie szans i zagrożeń opisywanego obszaru. Stan Powiatu oceniono według następujących zagadnień:

- uwarunkowania ogólne, położenie,
- sytuacja gospodarcza,
- zagadnienia społeczne,
- ludność,
- rynek pracy,
- infrastruktura techniczna i drogowa,
- oświata, kultura, turystyka,
- bezpieczeństwo i opieka społeczna,
- ochrona zdrowia.

W kolejnym rozdziale przedstawiono podsumowanie analizy SWOT.

**Tabela 1. Uwarunkowania ogólne, położenie.**

|   |
|---|
| <b>Mocne strony</b>   |
| Atrakcyjne usytuowanie Powiatu w województwie mazowieckim,<br>Bliskość Warszawy,<br>Lokalizacja dogodna ze względu na krajową infrastrukturę drogowo-kolejową,<br>Istnienie atrakcyjnych terenów inwestycyjnych,<br>Dynamicznie rozwijające się największe miasto Powiatu,<br>Aktywni liderzy społeczności lokalnych. |
| <b>Słabe strony</b>   |
| Dominacja aglomeracji warszawskiej,<br>Obiektywnie niedoskonały system infrastruktury,<br>Nierównomierność rozwoju obszarów powiatu,<br>Dysproporcja w lokowaniu dużych inwestycji między poszczególnymi gminami.   |

|   |
|---|
| <b>Szanse</b>   |
| Rozwój różnych form turystyki,<br>Wykorzystanie funduszy strukturalnych dla rozwinięcia sieci dróg,<br>Wykorzystanie atutu bliskości stolicy,<br>Podjęcie prac planistycznych i urbanistycznych w zakresie zagospodarowania przestrzennego regionu,<br>Wzrost aktywności inwestycyjnej w obszarach podwarszawskich. |
| <b>Zagrożenia</b>   |
| Bliskość stolicy,<br>Zróznicowanie charakteru gmin Powiatu,<br>Paraliż komunikacyjny krajowych ciągów komunikacyjnych w rejonie podwarszawskim.   |

**Tabela 2. Sytuacja gospodarcza.**

|   |
|---|
| <b>Mocne strony</b>   |
| Wpływ aglomeracji warszawskiej na rozwój przedsiębiorczości,<br>Duże przedsiębiorstwa produkcyjne i usługowe,<br>Znacząca liczba przedsiębiorstw małych i średnich,<br>Aktywna polityka inwestycyjna,<br>Nowoczesne technologie stosowane przez największych przedsiębiorców powiatu,<br>Silny kapitał zagraniczny. |
| <b>Słabe strony</b>   |
| Mało stabilny rynek rolny,<br>Wysokie koszty produkcji, słabo rozwinięty przemysł rolno – spożywczy,<br>Brak specjalizacji gospodarstw,<br>Ukryte bezrobocie,<br>Zbyt słabo rozwinięta sfera usług turystycznych,<br>Brak koordynacji działań instytucji wspierających przedsiębiorczość.                           |

|   |
|---|
| <b>Szanse</b>   |
| <p>Fundusze strukturalne dla przedsiębiorców,<br/> Aktywna promocja Powiatu,<br/> Dalszy rozwój usług, handlu i gastronomii, powiększanie i podnoszenie poziomu usług bazy gastronomicznej,<br/> Nowe uwarunkowania ekonomiczne i ustawodawstwo sprzyjające tworzeniu nowych podmiotów gospodarczych,<br/> Możliwość dalszego wykorzystania zasobów naturalnych i lokalnych tradycji gospodarczych,<br/> Powstawanie i koordynacja instytucji wspierających rozwój lokalny.</p> |
| <b>Zagrożenia</b>   |
| <p>Potencjalna konkurencyjność inwestycyjna sąsiednich powiatów,<br/> Niewłaściwa polityka państwa wobec samorządów,<br/> Częste zmiany w prawie gospodarczym,<br/> Konkurencyjność podmiotów gospodarczych z UE.</p>   |

**Tabela 3. Ludność.**

|   |
|---|
| <b>Mocne strony</b>   |
| <p>Zwarta struktura zaludnienia,<br/> Liderzy społeczności lokalnych i aktywność społeczności lokalnej,<br/> Korzystna struktura wiekowa,<br/> Migracja ludności spoza powiatu (zwiększenie potencjału ludności).</p> |
| <b>Słabe strony</b>   |
| <p>Brak mobilności ludności wiejskiej,<br/> Migracja ludności spoza powiatu (osłabienie więzi lokalnych).</p>   |
| <b>Szanse</b>   |
| <p>Niewykorzystany duży potencjał ludzki,<br/> Przewaga ludzi młodych, wchodzących w wiek produkcyjny.</p>  |



**Zagrożenia**

Nadchodzący niż demograficzny,  
Mały procent klasy średniej wśród ludności.

**Tabela 4. Rynek pracy.****Mocne strony**

Zwiększająca się liczba przedsiębiorstw,  
Aktywność Powiatowego Urzędu Pracy,  
Stosunkowo niska stopa bezrobocia,  
Możliwość kształcenia w Powiecie i Warszawie w zakresie wymaganym przez rynek pracy.

**Słabe strony**

Słabo rozwinięty ruch spółdzielczy,  
Mała aktywność bezrobotnych w przekwalifikowaniu się.

**Szanse**

Wzrost zainteresowań edukacyjnych,  
Rozwój niektórych sektorów usługowych np. turystyki weekendowej,  
Rozwój drobnej przedsiębiorczości,  
Realizacja programów aktywizacji zawodowej, współfinansowanej z funduszy strukturalnych.

**Zagrożenia**

Bezrobocie w kraju,  
Mało skuteczne formy ograniczania bezrobocia,  
Restrukturyzacja dużych pracodawców skutkująca zwolnieniami pracowników,  
Duża liczba osób biernych zawodowo,  
Bezrobocie wśród młodzieży kończącej naukę (absolwenci).

**Tabela 5. Infrastruktura techniczna i środowisko naturalne.**

|  |
|--|
| <p style="text-align: center;"><b>Mocne strony</b></p> <p>Duża aktywność samorządów gminnych w zakresie rozwoju infrastruktury,<br/>Atrakcyjne tereny dla budownictwa mieszkalnego - jednorodzinnego,<br/>Dysponowanie atrakcyjnymi terenami inwestycyjnymi,<br/>Nowoczesne oczyszczalnie ścieków,<br/>Promowanie segregacji odpadów komunalnych,<br/>Znaczny procentowy udział terenów o walorach przyrodniczych.</p> |
| <p style="text-align: center;"><b>Słabe strony</b></p> <p>Niewystarczająca przepustowość dróg łączących gminy powiatu z Warszawą,<br/>Niepełna infrastruktura kanalizacyjna,<br/>Niski procent telefonizacji terenów wiejskich,<br/>Niedostateczny rozwój dróg zbierających ruch lokalny na drogi krajowe.</p>   |
| <p style="text-align: center;"><b>Szanse</b></p> <p>Duża aktywność samorządów gminnych,<br/>Rozwój sieci telefonicznych i usług telekomunikacyjnych (telefonii bezprzewodowej),<br/>Edukacja ekologiczna,<br/>Segregacja odpadów,<br/>Fundusze strukturalne jako źródła finansowania inwestycji drogowych i z zakresu ochrony środowiska.</p>  |
| <p style="text-align: center;"><b>Zagrożenia</b></p> <p>Niedostatek środków własnych na rozpoczęcie inwestycji,<br/>Zwiększająca się liczba samochodów korzystających z infrastruktury drogowej,</p>   |

**Tabela 6. Oświata, kultura, turystyka.**

|  |
|--|
| <p style="text-align: center;"><b>Mocne strony</b></p> <p>Stosunkowa duża ilość szkół podstawowych, gimnazjów i szkół licealnych,<br/>Aktywnie działające instytucje kultury,<br/>Placówki szkolnictwa specjalnego,<br/>Obiekty zabytkowe i muzea (przede wszystkim J. i A. Iwaszkiewiczów).</p>   |
| <p style="text-align: center;"><b>Słabe strony</b></p> <p>Niedostosowanie kierunków kształcenia do rynków pracy,<br/>Niedoposażenie ośrodków kultury i bibliotek,<br/>Niewystarczające zaplecze rekreacyjno-sportowe szkół,<br/>Zbyt mała oferta szkół wyższych,<br/>Niedoskonały system kształcenia dorosłych,<br/>Słabo rozwinięta baza hotelowa,<br/>Małą liczbą gospodarstw agroturystycznych, ścieżek rowerowych.</p> |
| <p style="text-align: center;"><b>Szanse</b></p> <p>Rozszerzenie oferty edukacyjnej,<br/>Bogata oferta edukacyjna Warszawy,<br/>Polepszenie wyposażenia szkół Powiatu,<br/>Rozwijające się programy stypendialne,<br/>Budowa centrum kultury w Grodzisku Mazowieckim,<br/>Powiązanie oferty turystycznej z atrakcjami obszarów przyległych do Powiatu.</p>   |
| <p style="text-align: center;"><b>Zagrożenia</b></p> <p>Niewystarczające subwencje oświatowe,<br/>Brak filii i ośrodków zamiejscowych szkół wyższych w Powiecie,<br/>Niskie dotacje dla instytucji kultury,<br/>Brak środków finansowych na inwestycje i remonty,<br/>Brak kompleksowej współpracy ośrodków muzealnych.</p>  |

**Tabela 7. Bezpieczeństwo i opieka społeczna.**

|  |
|--|
| <p style="text-align: center;"><b>Mocne strony</b></p> <p>Stosunkowo niski wskaźnik przestępstw,<br/>Duża wykrywalność przestępstw,<br/>Współpraca policji ze społecznościami lokalnymi,<br/>Duża aktywność Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.</p>   |
| <p style="text-align: center;"><b>Słabe strony</b></p> <p>Niedostateczne wyposażenie w sprzęt logistyczny w policji i w straży pożarnej,<br/>Małe środki finansowe na realizację zadań w/w służbach,<br/>Zbyt małe środki finansowe na pomoc społeczną.</p>  |
| <p style="text-align: center;"><b>Szanse</b></p> <p>Pozyskiwanie środków unijnych na wzmocnienie bezpieczeństwa,<br/>Wypracowanie skutecznych mechanizmów funkcjonowania pomocy społecznej,<br/>Powstanie Centrum Powiadamiania Ratunkowego,<br/>Rozwój środowiskowych form pomocy społecznej,<br/>Realizacja Programów Pomocy Społecznej.</p> |
| <p style="text-align: center;"><b>Zagrożenia</b></p> <p>Wzrost przestępczości młodocianych,<br/>Patologie społeczne,<br/>Dalsze ubożenie społeczeństwa,<br/>Niestabilna polityka państwa w zakresie opieki społecznej.</p>   |

**Tabela 8. Ochrona zdrowia.**

|  |
|--|
| <p style="text-align: center;"><b>Mocne strony</b></p> <p>Rozwinięta sieć placówek służby zdrowia,<br/>Nowoczesny szpital w Grodzisku Mazowieckim,</p> |
|--|

Niepubliczne ZOZ-y,

**Słabe strony**

Konieczność ukończenia inwestycji związanych ze Szpitalem Zachodnim,  
Niskie płace w służbie zdrowia,  
Brak dostatecznych źródeł finansowania działalności Szpitala Zachodniego,  
Zbyt małe środki finansowe na inwestycje w służbie zdrowia.

**Szanse**

Konieczność interwencji państwa (środki z budżetu państwa).

**Zagrożenia**

Ogólnopolski kryzys służby zdrowia,  
Brak środków finansowych zabezpieczających prawidłowe funkcjonowanie służby zdrowia,  
Konieczność zarządzania dużym szpitalem

### 3.3. PODSUMOWANIE ANALIZY SWOT

Wnioski podsumowujące świadczą o relatywnie ( w porównaniu z innymi powiatami województwa mazowieckiego oraz kraju) dobrej sytuacji Powiatu Grodziskiego. Wydaje się, iż wynika to przede wszystkim z bliskości jednego z głównych centrów gospodarczych Polski jakim jest Warszawa oraz rozwijającej się niezwykle dynamicznie gminy i miasta Grodzisk Mazowiecki. Te dwa czynniki mają jednak swoje negatywne przełożenie polegające na swoistym ciężeniu społeczności lokalnej ku stolicy – szczególnie w zakresie edukacji oraz kultury. Oceniając jednak sytuację w perspektywie najbliższych lat uznać należy, iż mocna pozycja jednej gminy w powiecie i położenie geograficzne to w ocenie kompleksowej atuty Powiatu, a sygnalizowane zagrożenia mogą zmanifestować się dopiero w dłuższej perspektywie czasowej.

Podstawowy problem Powiatu to trudna sytuacja społeczna wynikająca z utrzymującego się bezrobocia. Podkreślić należy, iż przyczyną tego stanu rzeczy są czynniki w znacznej mierze niezależne od Powiatu. Nie zmienia to jednak faktu, że uznając społeczność lokalną za główną wartość Powiatu, należy zintensyfikować działania zmierzające do poprawy sytuacji społecznej.

Planowane działania skoncentrowane są przede wszystkim na dalszym polepszeniu warunków rozwoju przedsiębiorczości jako podstawowego czynnika kreującego trend dalszego zmniejszenia bezrobocia. Działania tego rodzaju obejmują całe spektrum działań ukierunkowanych bezpośrednio lub pośrednio na wzrost ilości miejsc pracy.

Drugim głównym kierunkiem działań, których podjęcie wydaje się być konieczne jest rozwój kulturalnej i społecznej spójności Powiatu. Wspomniana wyżej bliskość stolicy z szeroką ofertą kulturalno - rozrywkową stanowi naturalny czynnik ograniczający możliwości rozwoju na tym polu w Powiecie Grodziskim. Z drugiej jednak strony Powiat Grodziski to rejon z ciekawymi miejscami o dużych walorach tak przyrodniczych jak i turystycznych. Ponadto zauważyć należy, iż na terenie Powiatu zamieszkują osoby o dużym potencjale społecznym. Wydaje się, iż właściwym kierunkiem rozwoju jest ułatwianie rozwoju inicjatyw lokalnych.

## **4. STRATEGIA ROZWOJU POWIATU**

### **4.1. UWAGI OGÓLNE**

Poniższa część Strategii ma charakter koncepcyjny i otwarty dla ewentualnych zmian w przyszłości. Szczególną uwagę zwrócić należy na sprecyzowanie celów strategicznych – te bowiem w najmniejszym stopniu podatne są w przyszłości na modyfikację. W ramach jednego celu strategicznego mieści się kilka celów operacyjnych obejmujących konkretne grupy działań.

Ostatnim ogniwem planowania w ramach celu strategicznego jest wskazanie konkretnych działań i projektów (zadania). Pamiętać trzeba, że mogą one w przyszłości ulec zmianie lub modyfikacji. W zadaniach wskazane są, tam gdzie to możliwe: zakres projektu, przypuszczalny czas realizacji, podmioty wdrażające i odpowiedzialne za jego realizację, wskazanie źródła finansowania, wstępny koszt oraz powiązanie zadania z funduszami strukturalnymi otwartymi dla Powiatu.

Podkreślić należy, iż cele strategiczne oraz operacyjne Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego korespondują z postanowieniami Narodowego Planu Rozwoju oraz Strategią Rozwoju Województwa Mazowieckiego. I tak pierwszy cel strategiczny rozwój przedsiębiorczości odpowiada pierwszej osi rozwoju NPR „Wspieranie konkurencyjności przedsiębiorstw” oraz średniookresowego celu w Strategii Województwa „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych” – „Stymulowanie tworzenia pozarolniczych miejsc pracy poprzez wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw”. Cele strategiczne związane z poprawą infrastruktury technicznej korespondują z piątą osią rozwoju z NPR „Wzmocnienie potencjału rozwojowego regionów i przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów” i celem średniookresowym w Strategii Województwa „Aktywizacja i modernizacja obszarów pozametropolitalnych”. Cele strategiczne dotyczące rozwoju zasobów ludzkich i rozwoju społeczności lokalnej wpisują się w drugą oś rozwojową NPR „Rozwój zasobów ludzkich i zatrudnienia” oraz w długookresowy cel Strategii Rozwoju Województwa „Przeciwdziałanie nadmiernym społecznie nieakceptowanym dysproporcjom w poziomie rozwoju gospodarczego i warunków życia ludności w województwie” jak również średniookresowy cel tej samej strategii „Wzmocnienie więzi kulturowo-społecznych mieszkańców Województwa Mazowieckiego”.

Zaznaczyć też trzeba że formułowane cele i zadania nie są usystematyzowane hierarchicznie a stanowią jedynie katalog planowanych działań.

## **4.2. MISJA I WIZJA POWIATU**

Powiat Grodzki jest przede wszystkim formą zorganizowania społeczności lokalnej. Najważniejszym dobrem i wartością, którą dysponuje są jego mieszkańcy. To ludzie tworzą Powiat i to oni decydują o tym jak Powiat wygląda, jak będzie się rozwijał w ciągu najbliższych lat.

Powiat jest także istotnym elementem w strukturze samorządu terytorialnego administracji państwowej. Z tego względu nie można pominąć zadań, które ustawowo spoczywają na jego organach.

Trzeba także zwrócić uwagę, iż społeczność Powiatu funkcjonuje w określonych warunkach wynikających zarówno z czynników zależnych od nich, jak i pozostających poza sferą wpływu mieszkańców Powiatu.

Planowanie strategiczne to nie tylko określenie celów i zadań. Równie istotne wydaje się wskazanie swoistej filozofii podejmowanych działań. Pamiętając, iż Powiat to przede wszystkim społeczność lokalna konieczne wydaje się sformułowanie misji Powiatu Grodzkiego. Misji rozumianej jako zapis stanu świadomości społeczności lokalnej, wyrażenie podstawowych wartości, jakim hołdują mieszkańcy Powiatu. Innymi słowy misja Powiatu to krótkie podsumowanie tego co najważniejsze dla Powiatu Grodzkiego.

***Władze powiatu współpracując ze społecznością lokalną, będą działać dla stworzenia warunków samorealizacji mieszkańców, rozwoju lokalnej przedsiębiorczości i kultury, by stworzyć region gdzie łatwo spełnić aspiracje życiowe mieszkańców, a koncepcja zrównoważonego rozwoju zapewnia należyty poziom ochrony środowiska naturalnego i uwzględnienie potrzeb osób znajdujących się w szczególnej potrzebie.***

Słowami kluczowymi w sformułowanej wyżej misji są „społeczność lokalna”, „aspiracje życiowe mieszkańców” oraz „zrównoważony rozwój”.

Wcześniejsza analiza uwarunkowań społeczno-gospodarczych Powiatu Grodzkiego uwidoczniała jak dużą wagę przykładła się w starostwie do sytuacji życiowej mieszkańców. Możliwość wykonywania satysfakcjonującej pracy,



korzystania z dóbr kultury – szczególnie w jej niepowtarzalnym, lokalnym wymiarze to przesłanki prawidłowego funkcjonowania niewielkich społeczności.

To wszystko jednak zbyt mało by można mówić o społeczności lokalnej. W tym przypadku konieczne jest stworzenie wspólnej dla mieszkańców świadomości życia w powiecie. Konieczne jest więc zadbanie by należycie rozwijała się lokalna przedsiębiorczość, lokalne życie kulturalne i społeczne.

Wizja Powiatu Grodziskiego obejmuje projektowany stan społeczności lokalnej, gospodarki, kultury, edukacji i innych obszarów aktywności społecznej w stosunkowo długiej perspektywie czasowej.

**W przewidywanej w Strategii perspektywie czasowej Powiat Grodziski ma sprzyjać szerokiemu spektrum aktywności społecznej i rozwinąć się jako bezpieczna przestrzeń przyjazna tak mieszkańcom jak i środowisku naturalnemu oraz inwestorom i przedsiębiorcom.**

---

### 4.3. CELE I ZADANIA POWIATU

Podkreślić należy, iż nadrzędnym celem i koncepcją, która znajduje zastosowanie w odniesieniu do wszystkich planowanych działań jest zrównoważony rozwój Powiatu przy jednoczesnej ochronie dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego.

#### 4.3.1. ROZWÓJ I POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIOWYCH SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ

##### **CEL STRATEGICZNY**

***Rozwój i poprawa warunków życiowych społeczności lokalnej.***

##### CEL OPERACYJNY

***Wspieranie budownictwa jednorodzinnego.***

##### CEL OPERACYJNY

***Zapewnienie sprawnej, przyjaznej dla obywateli i zgodnej ze standardami europejskimi obsługi przez urzędy administracji publicznej.***

##### CEL OPERACYJNY

***Poprawa warunków życia obywateli.***

##### ZADANIA

- ***Szkolenia dla urzędników Starostwa Powiatowego i jednostek podległych***
  - ***Opracowanie i wdrożenie programu „Bezpieczny Powiat”***
  - ***Przeciwdziałanie przestępczości i patologii wśród młodzieży***
  - ***Budowa chodników i ścieżek rowerowych***
  - ***Rozwój turystyki i agroturystyki jako drugiego źródła utrzymania***
  - ***Rozwój wielofunkcyjny terenów wiejskich***
-

- **Realizacja programu Przejrzysta Polska przez Starostwo i Radę Powiatu Grodziskiego**

Termin realizacji: 2005 i 2006

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 10 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Rada Powiatu

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe, Rada Powiatu

Wskaźniki monitoringu: Realizacja celów programu Przejrzysta Polska

- **Wdrożenie systemu zarządzania jakością ISO 9001-2001 w Starostwie Powiatu Grodziskiego**

Termin realizacji: 2005 i 2006

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 20 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: Uzyskanie certyfikatu systemu zarządzania jakością ISO 9001-2001

- **Termomodernizacja Zespołu Szkół nr 1, nr 2 w Grodzisku Mazowieckim, Zespołu Szkół Specjalnych w Grodzisku Mazowieckim, Zespołu Szkół nr 1, nr 2 w Milanówku, budynku na ul. Dalekiej 11a w Grodzisku Mazowieckim, budynku Ośrodka Zdrowia w Milanówku (ul. Piasta 30), budynku przy ul. Kościuszki 32 w Grodzisku Mazowieckim**

Termin realizacji: 2006-2011

Źródła finansowania: Budżet państwa, budżet powiatu, fundusze strukturalne, Norweski Mechanizm Finansowy

Szacunkowy koszt: 4 000 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe, Zespoły Szkół

Wskaźniki monitoringu: Bilans energetyczny w ujęciu przed i po interwencji

## CEL OPERACYJNY

***Ochrona, kształtowanie i wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego z poszanowaniem dziedzictwa kulturowego.***

ZADANIA:

- **Wdrażanie w Powiecie programów i planów ochrony poszczególnych elementów środowiska naturalnego jak i jego całości**
- **Opracowanie kompleksowego programu odbioru odpadów azbestowych**
- **Zmniejszenie zagrożeń powodziowych**
- **Edukacja proekologiczna**
- **Stworzenie programu wykorzystania środowiska przyrodniczego i kulturalnego dla rozwoju rekreacji i turystyki**
- **Promocja walorów przyrodniczych i kulturalnych Powiatu**
- **Tworzenie ciągów turystycznych i edukacyjnych**

#### CEL OPERACYJNY

**Poprawa stanu opieki zdrowotnej oraz rozwój pomocy społecznej na terenie Powiatu.**

#### ZADANIA

- **Stworzenie Centrum Powiadamiania Ratunkowego CPR**

Termin realizacji: 2004 - 2007

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1 120 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej

Podmiot odpowiedzialny: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej

Wskaźniki monitoringu: Ilość interwencji, szybkość działania służb ratunkowych, liczba ofiar wypadków

- **Budowa Domu Pomocy Społecznej w Izdebnie**

Termin realizacji: 2008 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4 000 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: ilość mieszkańców powiatu korzystających z Domu Pomocy Społecznej, ilość miejsc w DPS w powiecie na 1000 mieszkańców

- **Kontynuacja budowy Szpitala Zachodniego oraz jego wyposażenie**

Termin realizacji: 2007 - 2009

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 30 000 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Szpital Zachodni

Wskaźniki monitoringu: Liczba zakontraktowanych usług medycznych, liczba hospitalizowanych osób

- **Utworzenie szpitalnego oddziału ratunkowego wraz z lądowiskiem dla helikoptera**

Termin realizacji: 2007 - 2008

Źródła finansowania: Budżet państwa

Szacunkowy koszt: 17 500 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Szpital Zachodni

Wskaźniki monitoringu: Liczba pacjentów na oddziale ratunkowym

- **Wdrożenie zadań przewidzianych w Diagnozie sytuacji społecznej osób niepełnosprawnych zamieszkujących na terenie Powiatu Grodziskiego**
- **Skrócenie czasu dojazdu do szpitala**
- **Dostosowanie profilu opieki zdrowotnej do występujących potrzeb**
- **Poprawa dostępności specjalistycznych usług medycznych**
- **Utworzenie placówki opieki długoterminowej**
- **Poprawa dostępu i warunków leczenia szpitalnego**

## CEL OPERACYJNY

**Podniesienie znaczenia kultury, jako czynnika wpływającego na rozwój społeczno – gospodarczy.**

## ZADANIA

- **Rozbudowa, adaptacja i modernizacja obiektów o znaczeniu dla kultury regionalnej**
  - **Stworzenie biblioteki powiatowej**
  - **Stworzenie kulturalnych ścieżek edukacyjnych**
  - **Wspieranie organizacji pozarządowych**
  - **Rozwój obiektów kultury i sportu**
  - **Promocja rozwoju kultury i turystyki w Powiecie, w tym agroturystyki**
  - **Popularyzacja regionu, jego osiągnięć i potrzeb**
  - **Udział w targach i wystawach**
-

- **Wprowadzenie do kalendarza imprez kulturalnych imprezy, która identyfikowałaby Powiat (np. poprzez wykorzystanie postaci Józefa Chełmońskiego)**
- **Organizacja rajdu edukacyjno – turystycznego „Babie Lato”**

Termin realizacji: 2008 - 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy roczny koszt: 15 000 zł Ogółem koszt: 90 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Stowarzyszenie Sportów Obronnych Powiatu Grodziskiego, Ośrodek Kultury w Grodzisku Maz., Klub Żeglarski „Czysty Wiatr”, Hufiec ZHP w Grodzisku Maz.

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: Liczba osób uczestniczących w rajdzie

- **Przygotowanie koncepcji rozwoju Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku.**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 596 270 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Podmiot odpowiedzialny: Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Wskaźniki monitoringu: Liczba imprez kulturalnych w Muzeum, liczba zwiedzających w roku, liczba osób korzystających z oferty Muzeum w roku

- **Rewitalizacja parku Stawiska**

Termin realizacji: 2008-2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 300 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Podmiot odpowiedzialny: Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Wskaźniki monitoringu: Liczba osób odwiedzających park

- **Wybudowanie amfiteatru na terenie parku Stawiska**

Termin realizacji: 2008-2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4 200 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Podmiot odpowiedzialny: Dyrektor Muzeum im. A. i J. Iwaszkiewiczów w Stawisku

Wskaźniki monitoringu: Liczba imprez kulturalnych, liczba osób korzystających z oferty amfiteatru

#### **4.3.2. ROZWÓJ INFRASTRUKTURY I KOMUNIKACJI**

##### CEL OPERACYJNY

***Inicjowanie i wspieranie budowy parkingów zlokalizowanych przy stacjach PKP i WKD na terenie Powiatu Grodziskiego***

##### CEL OPERACYJNY

***Budowa ścieżek rowerowych***

##### ZADANIA

- ***Projekt wraz z wykonaniem ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej Nr 1503W (odcinek Grodzisk Maz. – Siostrzeń)***

Termin realizacji: 2008 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki.

Szacunkowy koszt: 3 701 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodziskiego, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km), liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej (osoby)

- ***Projekt wraz z wykonaniem ścieżki rowerowej w ciągu drogi powiatowej Nr 1507W (odcinek Grodzisk Maz. – Izdebno Kościelne)***

Termin realizacji: 2008 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne - RPO WM; budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki.

Szacunkowy koszt: 3 701 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodziskiego, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Długość wybudowanych ścieżek rowerowych (km), liczba osób korzystających z obiektów infrastruktury drogowej (osoby)

##### CEL OPERACYJNY

***Budowa, remont i przebudowa sieci drogowej***

##### ZADANIA

- ***Przebudowa drogi 1503W Grodzisk Maz. – Siostrzeń – Ojrzanów***
-

Termin realizacji: 2004 – 2009

Źródła finansowania: Budżet powiatu i budżet gminy Żabia Wola

Szacunkowy koszt: 6 300 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont ulicy Jana Pawła II w Podkowie Leśnej**

Termin realizacji: 2005 – 2007

Źródła finansowania: Budżet powiatu, budżet gminy Podkowa Leśna

Szacunkowy koszt: 1 803 698,28 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi powiatowej nr 1502 W Książenice – Żółwin - Podkowa Leśna**

Termin realizacji: 2005 – 2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- ZPORR, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 950 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa i remont drogi nr 01419 Grodzisk – Wojcieszyn (ul. Bałtycka) w Powiecie Grodziskim**

Termin realizacji: 2005 –2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne- RPO WM w częściach: budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki

Szacunkowy koszt: 2 853 164 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi 1505W Grodzisk – Józefina**

Termin realizacji: 2007 –2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodziskiego, Powiatowy Zarząd

Szacunkowy koszt: 31 089 883 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków



- **Przebudowa ul. Chełmońskiego w Jaktorowie w ciągu drogi 1515W Kopiska – Jaktorów – Maruna – Makówka**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 4 733 423 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Przebudowa drogi 4701W Oryszew – Henryszew – Międzyborów**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Budżet powiatu i budżet gminy Jaktorów

Szacunkowy koszt: 1 672 204 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Budowa i przebudowa drogi powiatowej nr 38510 Mszczonów – Tarczyn na odcinku Mszczonów – Piotrkowice od km 0+000 do km 8+600**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu, budżet gminy Żabia Wola

Szacunkowy koszt: 6 918 603 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Projekt i budowa drogi nr 1504W Adamowizna – Opypy - Milanówek**

Termin realizacji: 2007 – 2013

Źródła finansowania: Budżet powiatu, budżet gminy Grodzisk Maz.

Szacunkowy koszt: 6 241 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont drogi 3832W Seroki – Gągolina – Baranów - Jaktorów (gm. Baranów)**

Termin realizacji: 2008 – 2010

Źródła finansowania: Budżet powiatu i budżet gminy Baranów

Szacunkowy koszt: 2 850 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont drogi 3832W Seroki – Gałolina – Baranów - Jaktorów (ul. Skokowskiego w Jaktorowie)**

Termin realizacji: 2009 – 2010

Źródła finansowania: Budżet powiatu i budżet gminy Jaktorów

Szacunkowy koszt: 2 100 713 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Budowa drogi 1502W Książenice- Żółwin - Podkowa Leśna**

Termin realizacji: 2011 – 2013

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne - RPO WM, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 2 700 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów wybudowanej drogi

- **Remont drogi 1521W Żabia Wola – Piotrkowice**

Termin realizacji: 2007 – 2009

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu i budżet gminy Żabia Wola.

Szacunkowy koszt: 3 486 067 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodzkiego, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont drogi 1509W Chrzanów – Żuków – Czubin**

Termin realizacji: 2007 – 2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne – RPO WM; budżet powiatu i budżet gminy Grodzisk Mazowiecki

Szacunkowy koszt: 3 947 420 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodzkiego, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- **Remont drogi 1512W Żuków – Milanówek**

Termin realizacji: 2007 – 2010

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne - RPO WM; w częściach: budżet powiatu i budżet gminy Milanówek

Szacunkowy koszt: 1 214 781 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatu Grodziskiego, Powiatowy Zarząd Dróg

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowy Zarząd Dróg

Wskaźniki monitoringu: Ilość kilometrów zmodernizowanej drogi, zmniejszenie liczby wypadków

- ***Budowa wiaduktów i tuneli w ciągu dróg powiatowych nad torami PKP:***
  - ***w ciągu drogi 3832W ul. Skokowskiego w Jaktorowie,***
  - ***w ciągu drogi 1515W ul. Pomorska w Jaktorowie,***
  - ***w ciągu drogi 1507W ul. Bałtycka w Grodzisku Maz.***
  
- ***Przebudowa budynku ul. Bałtycka 30 na siedzibę Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej***

Termin realizacji: 2005 –2008

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne - ZPORR i RPO WM; budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 1 700 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: Powierzchnia użytkowa pomieszczeń wykorzystanych przez Starostwo oraz samorządowe jednostki organizacyjne

## CEL OPERACYJNY

***Zapewnienie dostępności do mediów na terenie powiatu (woda, energia, gaz, telefon, internet itp.).***

### ZADANIA

- ***Zwiększenie możliwości korzystania ze współczesnych środków komunikowania, w tym poprzez Internet***
- ***Stworzenie punktu dostępowego do Internetu w Starostwie Powiatowym***

Termin realizacji: XII.2004 – XII.2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 10 000 zł

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: Ilość osób korzystających z punktu

- ***Modernizacja sieci komputerowej i sprzętu w Starostwie Powiatowym***

Termin realizacji: XII.2004 – XII.2006

Źródła finansowania: Fundusze strukturalne, budżet powiatu

Szacunkowy koszt: 150 000 zł

---

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: Czas realizacji spraw; poziom zadowolenia mieszkańców;

### **4.3.3. ROZWÓJ PRZEDSIĘBIORCZOŚCI I ZASOBÓW LUDZKICH**

#### **CEL STRATEGICZNY:**

#### ***Rozwój przedsiębiorczości***

##### CEL OPERACYJNY

#### ***Stymulowanie rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości.***

##### ZADANIA

- ***Koordinacja działań gmin w zakresie ułatwiania tworzenia małych i średnich przedsiębiorstw***
- ***Utworzenie inkubatora przedsiębiorczości***

##### CEL OPERACYJNY

#### ***Zdynamizowanie rozwoju gospodarczego.***

##### ZADANIA

- ***Wypracowanie systemu zachęt inwestycyjnych dla powstających i funkcjonujących przedsiębiorstw.***
- ***Utworzenie i promocja oferty inwestycyjnej skłaniającej do lokalizacji przedsiębiorstw na terenie Powiatu***
- ***Rozwój infrastruktury wspierania przedsiębiorczości***
- ***Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem formalno-prawnym***

##### CEL OPERACYJNY

#### ***Rozwój zasobów ludzkich.***

##### ZADANIA

- ***Dostosowanie wykształcenia mieszkańców Powiatu do potrzeb rynku pracy***
  - ***Rozwój form aktywizacji bezrobotnych***
-

- **Przeciwdziałanie bezrobociu**
- **Opracowanie planu remontów i modernizacji obiektów szkolnych**
- **Kształtowanie powiatowej sieci edukacyjnej i podnoszenie poziomu oświaty**
- **Reorganizacja systemu oświaty i podnoszenie standardu funkcjonowania placówek oświatowych**
- **Wdrożenie systemu stypendialnego**

a) *Fundusz Stypendialny z Europejskiego Funduszu Społecznego*

Termin realizacji: 2004-2013

Źródła finansowania: EFS, budżet państwa

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Szacunkowy koszt: 70 000 zł w pierwszym roku

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wskaźniki monitoringu: Ilość udzielonych stypendiów socjalnych, procent młodzieży objętych programem stypendialnym, odsetek młodzieży pobierającej nauki w szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych

b) *Powiatowy Fundusz Stypendialny*

Termin realizacji: 2004-2013

Źródła finansowania: Budżet powiatu

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Podmiot odpowiedzialny: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Wskaźniki monitoringu: Ilość udzielonych stypendiów, procent młodzieży objętych programem stypendialnym, odsetek młodzieży pobierającej nauki w szkołach ponadgimnazjalnych i wyższych

- **Wyposażenie sali gimnastycznej w Zespole Szkół Specjalnych w Grodzisku Mazowieckim.**

Termin realizacji: 2004

Źródła finansowania: budżet powiatu, budżet państwa, ZPORR

Podmioty wdrażające: Starostwo Powiatowe

Szacunkowy koszt: 157 070 zł

Podmiot odpowiedzialny: Starostwo Powiatowe

Wskaźniki monitoringu: ilość uczniów Zespołu Szkół Specjalnych; liczba osób które ukończyły szkołę

## **4.4. MONITORING**

### **4.4.1. WSKAŹNIKI**

W zadaniach realizowanych w oparciu o Strategię Rozwoju istotną rolę odgrywa monitoring podejmowanych działań. Ewaluacja realizacji projektów odbywać się będzie w cyklu rocznym z uwzględnieniem w szczególności wskaźników monitoringu danego działania. W zależności od specyfiki i przedmiotowego zakresu konkretnych projektów proponuje się stosowanie między innymi następujących wskaźników (w skali roku):

1. Spadek poziomu bezrobocia, stopa bezrobocia,
  2. Liczba nowo utworzonych miejsc pracy,
  3. Liczba powstałych przedsiębiorstw, liczba działających przedsiębiorców,
  4. Liczba inwestorów,
  5. Wartość inwestycji,
  6. Liczba funkcjonujących obiektów użyteczności publicznej,
  7. Odsetek mieszkańców korzystających z placówek kulturalnych,
  8. Liczba mieszkańców zaangażowanych w inicjatywy społeczne,
  9. Liczba nowych nawierzchni dróg w km,
  10. Liczba zmodernizowanych dróg w km,
  11. Liczba powstałej sieci gazowej/wodnokanalizacyjnej/elektrycznej/telefonicznej w km,
  12. Stopień skanalizowania w Powiecie,
  13. Procentowy wskaźnik odpadów poddanych segregacji,
  14. Procent budżetu powiatu przeznaczony na ochronę środowiska naturalnego,
  15. Liczba miejsc noclegowych i udzielonych noclegów,
  16. Odsetek ludności objętej infrastrukturą techniczną,
  17. Liczba organizowanych imprez rekreacyjno-sportowych rocznie,
  18. Liczba turystów odwiedzających Powiat rocznie,
  19. Średni wskaźnik powierzchni mieszkalnej na jednego mieszkańca,
  20. Liczba przestępstw w Powiecie.
-

## **5. PODSUMOWANIE**

### **5.1. UWAGI DOTYCZĄCE PRAC NAD STRATEGIĄ**

Niniejsza Strategia Rozwoju stanowi dokument komplementarny z innymi ekspertyzami diagnostyczno-prognostycznymi przygotowanymi bądź to w Starostwie Powiatowym, bądź to na jego zlecenie. W szczególności wskazać należy opracowania dotyczące pomocy społecznej oraz pomocy osobom niepełnosprawnym jak również dokumenty w zakresie ochrony środowiska, gospodarki wodnej oraz gospodarki odpadami.

Podkreślić należy, iż niniejsza strategia stanowi rozwinięcie i kontynuację koncepcji długookresowego planowania zapoczątkowaną Programem dla Powiatu przyjętym Uchwałą Rady Powiatu Grodziskiego nr 149/2001 dnia 25 stycznia 2001 r.

Niniejsza strategia nie powstałaby gdyby nie inicjatywa i działania radnych Rady Powiatu.

Na koniec należy także podkreślić rolę i wysiłek pracowników Starostwa i jednostek organizacyjnych podległych Starostwu w tworzeniu Strategii Rozwoju Powiatu Grodziskiego.

---